

Анализа стања пословне инфраструктуре у Републици Србији

Драгиша Мијачић

Анализа стања пословне инфраструктуре у Републици Србији

Драгиша Мијачић

2011

Уместо предговора

Анализа стања пословне инфраструктуре у Републици Србији је део темељног истраживања субјеката пословне инфраструктуре у Републици Србији, спроведеног током септембра и октобра 2011. год. Израда анализе је омогућена финансијском подршком Националне агенције за регионални развој, у оквиру пројектних задатака предвиђених годишњим планом рада Агенције за 2011. год.

Аутор сноси одговорност за садржај публикације и изнете закључке тако да они не представљају званичне ставове Националне агенције за регионални развој.

Овом приликом се захваљујем представницима кластера, пословних инкубатора и индустријских зона на послатим упитницима. Посебну захвалност исказујем учесницима интервјуа на издвојеном времену и корисним информацијама, које су у значајној мери допринели квалитету предложеног текста. Такође се посебно захваљујем својој сарадници Татјани Потежици на пруженој подршци током целокупног процеса израде анализе.

Драгиша Мијачић, Аутор

Садржај:

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

СКРАЋЕНИЦЕ

1. УВОД	6
1.1 Историјат развоја пословне инфраструктуре	6
1.2 Дефиниција пословне инфраструктуре	7
1.3 Циљ и методологија израде анализе	8
1.4 Ограничења у истраживању	9
2. ПОСЛОВНИ ИНКУБАТОРИ	9
2.1 Увод у пословне инкубаторе	9
2.2 Развој пословних инкубатора у Србији	11
2.3 Анализа стања пословних инкубатора у Србији	14
2.4 Закључци и препоруке	19
3. КЛАСТЕРИ	22
3.1 Увод у кластере	22
3.2 Развој кластера у Србији	23
3.3 Анализа кластера	28
3.4 Закључци и препоруке	32
4. ИНДУСТРИЈСКЕ ЗОНЕ И ПАРКОВИ	35
4.1 Увод у индустријске зоне и паркове	35
4.2 Развој индустријских зона и паркова у Србији	36
4.3 Анализа индустријских зона и паркова	38
4.3 Закључци и препоруке	42
5. ЗАКЉУЧАК	44

РЕФЕРЕНЦЕ	46
Литература	46
Интернет странице	47
ПРИЛОЗИ	51
Прилог 1: Мапа пословне инфраструктуре у Србији	51
<i>Мапа пословне инфраструктуре у Србији</i>	51
<i>Мапа пословне инфраструктуре у Војводини</i>	56
<i>Мапа пословне инфраструктуре у Београду</i>	64
<i>Мапа пословне инфраструктуре у Шумадији и Западној Србији</i>	66
<i>Мапа пословне инфраструктуре у Јужној и Источној Србији</i>	72
Прилог 2: Листа пословних инкубатора у Србији	56
<i>Пословни инкубатори у региону Војводине</i>	56
<i>Пословни инкубатори у региону Београда</i>	64
<i>Пословни инкубатори у региону Шумадије и Западне Србије</i>	67
<i>Пословни инкубатори у региону Јужне и Источне Србије</i>	73
<i>Контакт детаљи пословних инкубатора у Србији</i>	82
Прилог 3: Листа кластера у Србији	84
<i>Кластери у региону Војводине</i>	84
<i>Кластери у региону Београда</i>	98
<i>Кластери у региону Шумадије и Западне Србије</i>	110
<i>Кластери у региону Јужне и Источне Србије</i>	120
<i>Контакт детаљи кластера у Србији</i>	140
Прилог 4: Листа индустријских зона и паркова у Србији	146
Прилог 5: Листа интервјуисаних особа	150

Скраћенице

АДА	Аустријска агенција за развој (Austrian Development Agency)
АПВ	Аутономна Покрајина Војводина
АПР	Агенција за привредне регистре
ББИ	Изградња пословних инкубатора (Building Business Incubators)
БИЦ	Бизнис инкубациони центар
ВБФ	ГИЗ програм развоја приватног сектора у Србији (Programm für Wirtschafts- und Beschäftigungsförderung)
ВИП	Фонд за подршку инвестиција у Војводини
ВМК	Војвођански металски кластер
ГИЗ	Немачка агенција за развојну помоћ, раније позната као ГТЗ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH)
ДТИ	Иницијатива за демократску транзицију
ЕУ	Европска Унија
ИЗ	Индустријска зона
ИП	Индустријски парк
ИКТ	Информационе и комуникационе технологије
ИМТ	Индустрија мотора и трактора
ИнТЕР	Институт за територијални економски развој
ИПА	Инструмент за предпрístupну помоћ
ИТ	Информационе технологије
ЈУП	Јединица за управљање пројектом
ЛЕДИБ	Локални економски развој на Балкану (Local Economic Development in the Balkans)
ЛЕР	Локални економски развој
МЕРР	Министарство економије и регионалног развоја
МИН	Машинска Индустрија Ниш
МИР	УНДП Програм развоја и опоравка општина на југу Србије (<i>Municipal Improvement and Revival</i>)
МИСП	ЕУ програм подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе (<i>Municipal Infrastructure Support Programme</i>)
МСП	Мала и средња предузећа
МСПП	Мала и средња предузећа и предузетништво
НАРР	Национална агенција за регионални развој
НИП	Национални инвестициони план
ОЕБС	Организација за европску безбедност и сарадњу
РСЕДП	Програм регионалног друштвено економског развоја (Regional Socio-Economic Development Programme)
ПРО	УНДП програм ревитализације општина југозападне Србије
С.А.Д.	Сједињене Америчке Државе
СЕЦЕП	Пројекат за развој конкурентности и промоцију извоза (Support to Enterprise Competitiveness and Export Promotion)
СЗ	Слободна зона
ТП	Технолошки парк
УНИДО	Агенција за индустријски развој Уједињених нација
УСАИД	Агенција за међународни развој Сједињених америчких држава (US Agency for International Development)

1. Увод

1.1 Историјат развоја пословне инфраструктуре

Развој пословне инфраструктуре у Републици Србији тече паралелно са осталим процесима економске трансформације у тржишно оријентисану привреду. Пионирски кораци развоја субјеката пословне инфраструктуре су зачети кроз пројектне интервенције многобројних међународних организација, док су касније настављени кроз деловање ресорног министарства, Националне агенције за регионални развој¹ и многобројних развојних агенција и асоцијација активних на националном, покрајинском/регионалном или локалном нивоу. У многим случајевима пословна инфраструктура се развијала ван-институционално, на иницијативу приватних агенција, невладиних организација, или пак као иницијатива појединаца, који су својим личним залагањем желели да унапреде привредни развој у својим срединама.

Јачање елемената пословне инфраструктуре се помиње у многим стратешким и програмским документима Владе Републике Србије, Владе Аутономне Покрајине Војводине и актима локалних самоуправа. Развој пословне инфраструктуре је углавном виђен кроз њен допринос развоју конкурентности малих и средњих предузећа и предузетништва па се у том контексту пословна инфраструктура и помиње у званичним документима и програмима. Међутим, потребно је напоменути да не постоји јединствен документ који се искључиво бави развојем пословне инфраструктуре, већ је ова област подељена између неколико стратешких докумената и програма.

Један од првих докумената који се бави развојем пословне инфраструктуре је Национална стратегија привредног развоја Републике Србије од 2006. до 2012. године која представља први развојни документ који на конзистентан и целовит начин дефинише основне развојне приоритете земље и начине њиховог остваривања у наредним годинама.

Током 2006. године Министарство економије, Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва и норвешка организација СИНТЕФ² су написали Програм развоја пословних инкубатора и кластера 2007 - 2010 који између осталог предлаже оснивање најмање 15 пословних инкубатора и кровне националне асоцијације пословних инкубатора, оснивање најмање једног технолошког парка и 10 кластера. Овај документ се односи на подршку реализацији Стратегије за развој малих и средњих предузећа и предузетништва 2003 - 2008, Националне Стратегије привредног развоја 2006 - 2012, као и на план Владе Републике Србије за стимулацију развоја сектора малих и средњих предузећа и предузетништва 2005 - 2007.

Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008 - 2013 такође даје подршку реализацији програма развоја пословних инкубатора и кластера и наводи неопходност унапређења институционалне подршке за развој предузетништва и малих и средњих предузећа.

Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период 2007 - 2012. год. представља први стратешки развојни документ из регионалног развоја у Србији који има за циљ поспешивање полицентричног регионалног развоја Србије преко политике предузетништва и политике развоја МСП у Србији које су у функцији смањења неједнакости у регионалном развоју кроз „бољу економску повезаност региона (кластерско удруживање и повезивање предузећа, формирање пословно-технолошких инкубатора у локалним самоуправама и научно-технолошких паркова у универзитетским центрима)“.

1 Национална агенција за регионални развој је основана 2009. г. и правни је наследник Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа и предузетништва.

2 Норвешки институт СИНТЕФ је реализовао програм за предузетништво, тренинг и услуге "ЕНТРАНС", финансиран из средстава Владе Краљевине Норвешке.

Недавно усвојена Стратегија развоја индустрије Републике Србије 2011 - 2020. год. такође узима у обзир неопходност развоја пословне инфраструктуре, коју сврстава у оквиру дела који се бави регионалним развојем. Под појмом пословне инфраструктуре ова стратегија подразумева мапирање, изградњу и опремање индустријских зона, индустријских паркова, пословних инкубатора, кластера, логистичких и бизнис центара и туристичке инфраструктуре. Важно је напоменути да је у оквиру ове стратегије дата прва мапа субјеката пословне инфраструктуре у Републици Србији.

Влада Аутономне Покрајине Војводине је недавно усвојила Стратегију развоја пословних инкубатора у Војводини за период 2011 - 2015. год. са циљем да осигура боље окружење и услове за развој пословних инкубатора различитих профила (инкубатори економског развоја и технолошки инкубатори), поспешу њихово повезивање и пружи подршку за развој система пословне инкубације. Визија Стратегије је дефинисана као развој целовите и кохерентне инфраструктуре која ће подржати оснивање нових предузећа и развој конкурентних, иновативних и извозно оријентисаних малих и средњих предузећа³.

Неопходност развоја пословне инфраструктуре је препозната и од стране институција Европске уније, који су на различите начине подржали многобројне пројектне иницијативе широм Републике Србије. Поред тога, пословна инфраструктура је препозната као једна од мера за развој конкурентности у оквиру оперативног програма за економски развој 2012 - 2013 ИПА компоненте III⁴.

Развоју пословне инфраструктуре су значајно допринеле и многе билатералне организације, пре свих програм ЕНТРАНС у имплементацији организације Синтеф, финансиран од стране Владе Краљевине Норвешке, који је иницирао развој пословних инкубатора и кластера у Србији, затим УСАИД који је кроз неколико пројеката активан у овој области већ неколико година, онда Влада Краљевине Данске кроз програм ЛЕДИБ⁵ који се реализује на територији Нишавског округа, и на крају Аустријска развојна агенција која је била активна у развоју инкубатора у Војводини.

1.2 Дефиниција пословне инфраструктуре

Повећање конкурентности намеће потребу да се на одређеном подручју кроз развој и трансформацију пословне инфраструктуре и путем оснивања индустријских и технолошких паркова као и индустријских зона лоцирају међусобно независне, приватне компаније, специјализоване у одређеној области, везане заједничком технологијом и знањем. Концентрацијом сличних и/или комплементарних пословних активности на једном подручју, између којих делују синергетски ефекти и заједнички стратешки приступ, омогућава се динамичан развој тих делатности, као и развој пратећих услужних делатности, кроз производе који су конкурентни. У избору основних праваца привредног развоја предност се даје оним делатностима код којих расположиви ресурси, тржишни услови и технички напредак омогућавају бржи развој.

3 Стратегија развоја пословних инкубатора у Војводини за период 2011-2015. г., стр. 45-46.

4 У оквиру оперативног програма за економски развој 2012-2013 ИПА компоненте 3, подршка локалном економском развоју и развој пословне инфраструктуре су препознати као мера 3.3 приоритета 3 - конкурентност (стр. 153). Циљ ове мере је подршка равномерном регионалном развоју у Србији и јачање економских активности кроз изградњу пословне инфраструктуре, повезане са пословним услугама, које ће повећати инвестиције и број предузећа као и допринети њиховом убрзаном развоју.

5 ЛЕДИБ је скраћеница за програм локалног економског развоја на Балкану. ЛЕДИБ је петогодишњи програм за подршку локалном економском развоју са фокусом на развој сектора малих и средњих предузећа. Програм се финансира од стране Владе Краљевине Данске, у складу са стратегијом данског суседског програма, а реализује се на територији Нишавског округа. Развојни циљ програма је друштвено уравнотежен економски развој и креирање нових радних места у Нишавском округу.

Иако се „пословна инфраструктура” често појављује у стручној литератури и званичним документима различитих нивоа власти, не постоји јединствена дефиниција овог термина. Под појмом „пословна инфраструктура” подразумева се мрежа институција и организација које пружају услуге потенцијалним предузетницима, предузетницима или малим и средњим предузећима за развој њихових пословних капацитета (људских, организационих, маркетиншких, и сл.) или пружају услуге физичког простора за обављање пословних делатности.

Пословна инфраструктура по капацитету, структури и намени треба да буде у складу са локалним и регионалним развојним потенцијалима као и са захтевима тржишта. Примарни циљ развоја пословне инфраструктуре је укупни привредни развој на локалном, регионалном и националном нивоу, са посебним акцентом на полицентрични развој.

Деловање субјеката пословне инфраструктуре је често географски ограничено, углавном на територију општина и градова, али понекад и на шире географске целине као што су окрузи и региони. Ретко се дешава да субјекти пословне инфраструктуре пружају услуге на целој територији неке државе, у нашем случају Републике Србије.

У контексту ове анализе пословна инфраструктура подразумева пословне инкубаторе, кластере, индустријске зоне и технолошке паркове, који су активни на различитим територијалним нивоима и који се налазе широм Републике Србије.

1.3 Циљ и методологија израде анализе

Циљ и методологија израде анализе прецизно су одређени Уговором о изради анализе пословне инфраструктуре, потписан између ИнТЕР-а и Националне агенције за регионални развој.

Циљ израде анализе је свеобухватни преглед стања и нивоа развијености субјеката пословне инфраструктуре: пословних инкубатора, кластера и индустријских зона и технолошких паркова у Републици Србији, њихове ефикасности у пословању и степен њиховог утицаја на локални економски развој. Подаци, закључци и препоруке из анализе користиће се приликом израде стратешких докумената за подршку развоју пословне инфраструктуре у Републици Србији.

Методологија израде анализе подразумевала је четири међусобно повезане фазе, које су свака на свој начин подједнако допринеле квалитету предложеног текста.

Прва фаза подразумевала је прикупљање и анализу постојеће академске и стручне литературе, укључујући и преглед стратешких докумената, законских и подзаконских аката Владе Републике Србије као и докумената различитих домаћих и страних организација и програма за подршку развоју пословне инфраструктуре. Током ове фазе прикупљени су иницијални подаци о броју субјеката пословне инфраструктуре у Републици Србији који су били коришћени у наредним фазама анализе.

Друга фаза укључивала је израду и слање упитника субјектима пословне инфраструктуре идентификованим у предходној фази. У сврху што бољег и свеобухватнијег прикупљања података направљена су три различита упитника, по један за кластере, пословне инкубаторе и индустријске зоне/технолошке паркове. Упитници су садржали питања о свим сегментима пословања испитаника интересантних за ову анализу. Упитник је послат на адресе 15 пословних инкубатора, 43 кластера и 14 индустријских зона и технолошких паркова. Попуњене упитнике је послало 12 инкубатора (80% од броја послатих упитника), 29 кластера (67% од броја послатих упитника) и 7 зона и паркова (58% од броја послатих упитника).

Трећа фаза се односила на организовање састанака са лицима овлашћеним за управљање пословним инкубаторима, кластерима и индустријским зонама/ технолошким парковима широм Републике Србије. Услед ограниченог времена за ову фазу, састанци су заказани само са одређеним бројем представника пословне инфраструктуре као и једним бројем стучњака из ове области. Током октобра 2011. године организовани су састанци са 33 представника кластера, пословних инкубатора, представника индустријских зона и паркова, представника ресорног министарства, Националне агенције за регионални развој, као и других стручњака из ове области.

Четврта и последња фаза подразумевала је обраду свих прикупљених примарних и секундарних података и изношење закључака и препорука у форми извештаја који је преточен у овај документ.

Структура предложеног текста прати елементе пословне инфраструктуре на начин да се у засебним поглављима анализирају пословни инкубатори, кластери и индустријске зоне и технолошки паркови⁶. Поред анализе, свако од ових поглавља такође садржи закључке и износи мишљења и препоруке за будући развој субјеката пословне инфраструктуре у Србији.

На крају документа је дат закључак који на свеобухватан начин посматра сва три различита типа пословне инфраструктуре.

1.4 Ограничења у истраживању

Највеће ограничење у истраживању представља непостојање централног регистра пословне инфраструктуре у Републици Србији. Подаци о субјектима пословне инфраструктуре су прикупљани из секундарних извора (стратешки и програмски документи, извештаји и публикације, интернет странице, и сл.), или кроз директну комуникацију са различитим актерима широм Републике Србије. Тренутни број елемената пословне инфраструктуре је тешко утврдити јер се ови подаци често мењају услед многобројних иницијатива различитих актера на националном, регионалном и локалном нивоу. У оквиру ове анализе идентификовано је 92 индустријске зоне, 2 постојећа и 4 планирана технолошка парка, 4 постојеће и 4 планиране слободне зоне и 66 браунфилд локације, 85 кластер иницијатива и 23 пословна инкубатора у Србији.

Друго ограничење представља релативно кратки временски оквир за реализацију овако обимне студије. Решење за ово ограничење је пронађено у прилагођавању методологије и комбиновању упитника са директним састанцима са представницима субјеката пословне инфраструктуре у Србији. На крају су добијени резултати који у значајној мери осликавају реално стање у пословној инфраструктури у Србији.

2. Пословни инкубатори

2.1 Увод у пословне инкубаторе

Пословни инкубатор је привредно друштво које ставља на коришћење пословни простор, административне, техничке и друге услуге, углавном новооснованим привредним друштвима, потенцијалним предузетницима или иновационим организацијама, чиме се омогућава да почетак њихове делатности не буде оптерећен великим улагањем у инфраструктуру, већ се сва потребна средства могу усредсредити на пословну и иновациону делатност, ради што бржег пласмана нових производа и услуга на тржиште.

Простор пословног инкубатора се обично уступа уз субвенционисану накнаду која најчешће прогресивно расте до краја инкубационог периода, када цена простора достиже (у неким случајевима и прелази) тржишну вредност пословног простора. Инкубациони период се разликује међу инкубаторима и обично траје између три и пет година. Овакав вид ограничења дужине могућег боравка корисника услуга у пословном инкубатору у функцији је њиховог потпуног и што бржег осамостаљивања и остављања простора за нове кориснике услуга инкубације.

Међутим, пословни инкубатори у развијеним земљама су еволуирали током времена, смањујући

⁶ У контексту анализе индустријске зоне и технолошки паркови се посматрају на интегрисани начин, тако да су они приказани у оквиру истог поглавља.

период услуга физичке инкубације који је скуп и захтева субвенције јавног сектора (обично из буџета локалне самоуправе) и проширивање понуде осталих услуга за подстицај успешног пословања. Последњих година су актуелне такозване „виртуелне” услуге инкубатора које подразумевају пружање пословних услуга без услуга физичке инкубације.

Корисници услуга пословних инкубатора се често називају и „станари”, алудирајући на природу примарних услуга које пословни инкубатор пружа у обезбеђивању физичког простора.

Иако постоје различите класификације пословних инкубатора, најприменљивија је подела у складу с критеријумима за пријем и циљевима пружања услуга, у којој се пословни инкубатори могу разврстати на две основне групе:

- Вишенаменски (мешовити) пословни инкубатори, у којима могу бити примљена сва предузећа која задовољавају основне тржишне и технолошке стандарде, тј. критеријуме за улазак станара које дефинише сваки инкубатор посебно;
- Специјализовани пословни инкубатори, који су усредсређени на одређену групу пословних делатности, нпр. информационе и телекомуникационе технологије, креативне технологије, али и услуге, производња и сл.

У складу са овом поделом, пословни инкубатори често у називу имају одредницу која се односи на основну делатност инкубације. С тим у вези, пословни инкубатори се често називају и пословно-технолошки, пословно-иновациони, производни, услужни инкубатори и сл. Посебан вид инкубатора је научно-технолошки парк који се оснива са циљем повезивања науке и привреде у служби стварања иновација и подизања укупне конкурентности привреде. Научно-технолошки паркови су повезани са универзитетом (обично техничким и технолошким факултетима неког универзитета), привредним друштвима и јединицама локалне самоуправе, при чему они могу бити истовремено и оснивачи и корисници услуга као чланови.

Први пословни инкубатор на свету је основан 1959. год. у месту Батавија, држава Њујорк, Сједињене Америчке Државе (С.А.Д.), под називом „Индустијски центар Батавија”⁷. Међутим, већа потражња за пружањем услуга пословне инкубације је настала са појавом економске кризе седамдесетих и нарочито осамдесетих година ХХ века. Тада се оснивају инкубатори у већини развијених земаља Запада као локални одговор за решавање друштвених и економских проблема насталих услед затварања великих фабрика и рудника, преструктурирања привреде и деиндустијализације. Један од првих инкубатора у Европи основан је 1975. год. у Великој Британији, *British Steel (Industry) Ltd*, као одговор на пропаст великих челичана, а са циљем да се створе нова радна места за раднике који су остали без посла (ОЕЦД, 1999).

Данас се број пословних инкубатора у свету процењује на око 5.000, од којих је преко 1.000 у Азији, око 1.000 у Северној Америци, нешто мање (око 900) у Европи и остатак на осталим континентима (infoDev, 2008). Пословни инкубатори су окупљају у 60 националних и регионалних асоцијација од којих су најважније Национална асоцијација пословних инкубатора (*National Business Incubation Association*), која окупља преко 1.900 чланова из 60 земаља света, највише из С.А.Д.⁸. Највећа асоцијација пословних инкубатора у Европи је Европска мрежа пословних и иновационих центара (*European Business & Innovation Centre Network*) која окупља преко 240 чланица из Европске уније и 11 из других земаља⁹. У Србији је активна мрежа бизнис инкубатора Србије која окупља све пословне инкубаторе у нашој земљи.

7 Више информација о овом инкубатору је доступно на њиховој интернет презентацији: <http://www.bic4biz.com/>

8 Више информација о Националној асоцијацији пословних инкубатора је доступно на њиховој интернет презентацији: <http://www.nbia.org/>

9 Више информација о европској пословних и иновационих центара је доступно на њиховој интернет презентацији: <http://www.ebn.be/>

2.2 Развој пословних инкубатора у Србији

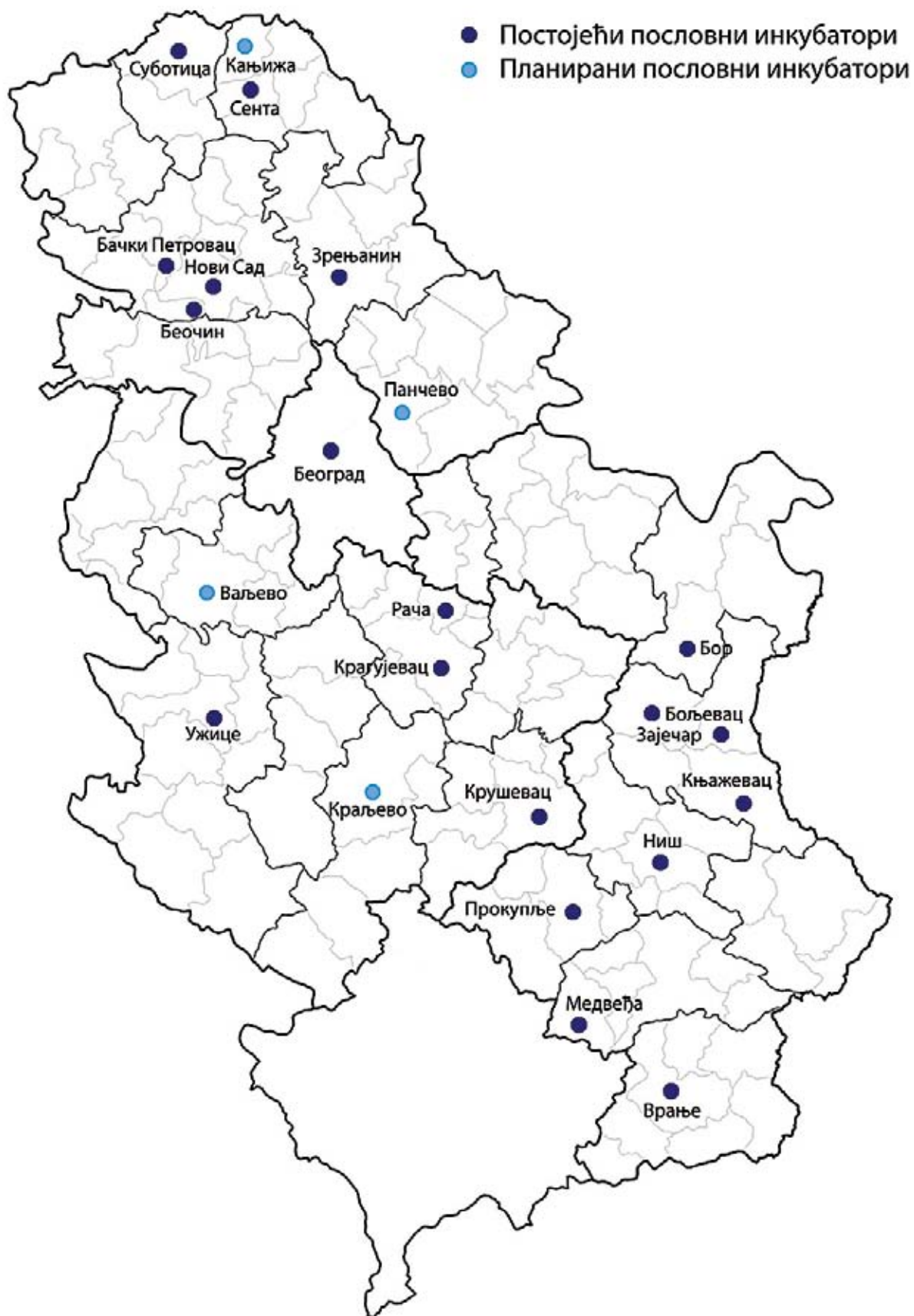
Развој пословних инкубатора у Србији је започео кроз ЕНТРАНС програм за развој предузетништва, финансиран од стране Владе Краљевине Норвешке. На пројекту развоја инкубатора у Србији ЕНТРАНС програм је тесно сарађивао са државним институцијама, пре свих са Републичком агенцијом за развој МСПП¹⁰ и Министарством за привреду и приватизацију Републике Србије¹¹. Као резултат сарадње током 2006. год. основан је Центар за подршку пословним инкубаторима у оквиру Републичке агенције за развој МСПП како би се у оквиру ове институције развила јединица која у фокусу својих активности има пословну инкубацију. Крајем 2006. год. ЕНТРАНС је пружио техничку подршку Министарству привреде и Републичкој агенцији за развој МСПП приликом израде Програма за развој пословних инкубатора и кластера у Републици Србији 2007-2010 који је усвојен од стране Владе Републике Србије који у домену инкубатора предлаже оснивање најмање 15 пословних инкубатора и кровне националне асоцијације пословних инкубатора.

---

10 Касније Националном агенцијом за регионални развој

11 Касније Министарство економије и регионалног развоја Републике Србије

Слика 1: Мрежа пословних инкубатора у Србији

Извор: Мрежа пословних инкубатора Србије и подаци прикупљени током истраживања на терену.

У сарадњи са Републичком агенцијом за развој МСПП и локалном самоуправом, ЕНТРАНС је основао први пословни инкубатор у Нишу у септембру 2004. год. Инкубатор је основан у оквиру простора Машинске Индустрије Ниш (МИН), простирао се на 2.100 м² и имао је 14 инкубационих јединица а период инкубације је износио 4 године. У мају 2005. год. основан је Бизнис инкубатор центар у Књажевцу у просторијама фабрике мотокултиватора ИМТ - Књажевац. Овај инкубатор је основан од стране удружења грађана „Тимочки Клуб” и представља прву приватну иницијативу за пословну инкубацију у Републици Србији¹².

Међутим, током 2007. год. Министарство економије и регионалног развоја подршку инкубаторима не представља као приоритет, што је довело до тога да се развој инкубатора свео на *ad-hoc* иницијативе локалних самоуправа и појединих донатора.

Међу првим инкубаторима који су основани у наредним годинама су они у Суботици, Зрењанину, Прокупљу и Врању, а затим су уследили и инкубатори у осталим градовима у Србији.

Аустријска развојна агенција АДА је подржала развој инкубатора у Војводини кроз иницијативу ББИ (развој пословних инкубатора - *Building Business Incubators*) која се реализовала у оквиру вишегодишњег програма „Интегрисани план за регионални развој Аутономне Покрајине Војводине”. ББИ иницијатива је формирала фонд за подршку пословним инкубаторима у Војводини који додељује финансијску помоћ инкубаторима на годишњем нивоу. Након реализације програма Влада АП Војводине је наставила са доделом грантова инкубаторима у Војводини, доделивши 9,5 милиона динара у 2010. год. У новембру 2011. год. Влада Војводине је расписала нови конкурс за доделу бесповратних средстава за финансирање развоја пословних инкубатора на територији Војводине у укуној висини од 12.850.000 динара.

УСАИД је такође био активан у подршци развоју инкубатора у Србији, кроз финансирање у физичку изградњу простора или кроз техничко опремање просторија инкубатора у Крушевцу, Зајечару, Прокупљу, Новом Саду и Крагујевцу.

Подршку инкубаторима у Србији су пружали ОЕБС (улагање у Пословно-технолошки инкубатор техничких факултета Београд) и СПАРК (улагање у инкубаторе у Врању, Београду, Крагујевцу и Ужицу). Влада Републике Словачке и ЕУ програм *Exchange* су подржали развој инкубатора у Бачком Петровцу. Средствима Националног инвестиционог плана Владе Републике Србије изграђен је пословни инкубатор у Крушевцу и адаптиран простор инкубатора у Врању. Пословни инкубатор у Врању је такође подржан средствима БАТ-а¹³ који је финансирао набавку трафо-станице за потребе инкубатора.

У Србији данас постоје 23 инкубатора распрострањена широм земље (слика 1). Највише инкубатора је основано на територији региона Војводине, укупно осам, и то у следећим градовима и општинама: Нови Сад, Суботица, Зрењанин, Бачки Петровац, Панчево, Сента, Кањижа и Беочин. Већи број инкубатора у Војводини него у осталим деловима Србије је последица резултата ББИ програма и улагања Владе Војводине у развој овог сектора. У региону Источне и Јужне Србије основано је седам инкубатора и то у следећим градовима и општинама: Ниш, Врање, Зајечар, Бор, Књажевац, Прокупље и Медвеђа. У овом региону постоји иницијатива за оснивање два нова инкубатора, у Мајданпеку и Кладову. У региону Шумадије и Западне Србије идентификовано је шест инкубатора, четири постојећа и две нове иницијативе за развој инкубатора. Они се налазе у следећим градовима и општинама: Крагујевац, Рача, Крушевац, Ужице, Ваљево и Краљево. У региону Београда постоје два инкубатора, лоцирани на подручју градских општина Звездара и Раковица.

12 Ову иницијативу су иницијално подржали Фонд за отворено друштво, CHF International и ОЕБС

13 БАТ - British American Tobacco

2.3 Анализа стања пословних инкубатора у Србији

Иако инкубатори постоје на 23 локације у Србији, овај одељак анализира само инкубаторе који су попунили и послали упитник, као и оне са чијим представницима су организовани интервјуи. Ово подразумева инкубаторе у 12 градова и општина: Суботица, Бачки Петровац, Нови Сад, Зрењанин, Београд (Звездара), Крагујевац, Ужице, Крушевац, Ниш, Зајечар, Прокупље и Врање. Остали инкубатори су укључени само у неким деловима анализе, кад год су то подаци дозвољавали.

Пословни инкубатори у Србији су углавном оснивани на иницијативу локалних самоуправа, подржани финансијским донацијама од стране Владе Републике Србије, углавном кроз НИП, и многобројних донатора, пре свих Владе Краљевине Норвешке кроз ЕНТРАНС програм, затим УСАИДа, АДАе и холандске организације СПАРК. Оснивање неких инкубатора у Војводини је подржао и ВИП фонд за подршку инвестиција¹⁴. Један број инкубатора се основао као иницијатива великих привредних система током процеса реструктурирања радне снаге и примери таквих инкубатора се налазе у Панчеву (основан на иницијативу Рафинерије), Беоцину (основан на иницијативу цемента Ла Фарж), Врању (основан на иницијативу локалне самоуправе и фабрике Yumco), итд. Као што је раније наведено, инкубатор у Књажевцу је основан као иницијатива невладине организације „Тимочки Клуб”. Оснивање инкубатора је у складу са циљевима локалних стратегија за економски развој.

Први пословни инкубатор је основан у Нишу крајем 2004. год., а затим у Књажевцу 2005. год. У 2006. год. се оснива највећи број инкубатора: у Суботици, Зрењанину, Београду, Прокупљу и Врању. Током 2008. године су основана три инкубатора која су подржана од стране НИПа, у Крагујевцу, Ужицу и Крушевцу, и они су технички најопремљенији инкубатори у Србији. У 2009. години се оснивају инкубатори у Зајечару и Бачком Петровцу, први уз подршку УСАИДа и Министарства економије и регионалног развоја а други уз подршку СловакАИД¹⁵ и ЕУ Exchange пројекта. На крају, у 2010. години је основан инкубатор у Новом Саду уз подршку АДА пројекта.

Сви инкубатори су регистровани као привредна друштва са ограниченом одговорношћу, у којима власништво деле локалне самоуправе, привредна друштва, универзитети или пак невладине организације. Удео власништва локалне самоуправе иде од 45% у Бачком Петровцу¹⁶ и 49% у Врању до чак 100% у Крушевцу¹⁷. Привредна друштва су суоснивачи инкубатора у Врању, Суботици и Прокупљу, факултети и више школе учествују у власништву инкубатора у Новом Саду, Београду а невладине организације су сувласници инкубатора у Књажевцу („Тимочки Клуб”), Бачком Петровцу („Академија женског предузетништва”), Прокупљу („Иницијативе”) и Београду („Иницијатива за демократску транзицију”). Регионална агенција Шумадије и Поморавља је сувласник инкубатора у Крагујевцу а МСПП агенције из Суботице и Ниша су сувласници инкубатора из истоимених градова. Интересантно је и то да је асоцијација за развој региона Хорна Нитра Приевидза из Словачке сувласник инкубатора у Бачком Петровцу.

Годишњи буџет инкубатора у 2010.год. се крећу од 2,7 милиона динара у Прокупљу до 29,7 милиона у Београду. Осим Београда, једино инкубатор у Суботици је имао буџет преко 20 милиона, а једино инкубатори у Врању и Зрењанину су имали буџете преко 10 милиона динара. Годишњи буџети осталих седам инкубатора се креће од 5 до 9 милиона динара. Приходи од станарине су занемарљиво мали у односу на годишње буџете инкубатора. Само у случају инкубатора у Нишу, Крушевцу, Крагујевцу и Београду ови приходи прелазе 10%. Приходи инкубатора од осталих услуга су у многоме значајнији од прихода од станарине. Ови приходи се углавном односе на реализацију пројеката финансираних од стране међународних организација или на приходе остварене кроз изнајмљивање конференцијских сала.

Значајни приходи инкубатора представљају дотације оснивача, пре свега локалних самоуправа. Инкубатори у Војводини добијали су и средства из ББИ програма, финансираног прво из средстава АДА програма а касније из буџета Владе Војводине. У новембру 2011. године Влада Војводине је

14 ВИП фонд је кооснивач инкубатора у Зрењанину, Суботици и Новом Саду

15 СловакАИД је агенција за међународну сарадњу и развоје Републике Словачке.

16 Општина Бачки Петровац је власник 35% акција инкубатора док је месна заједница Бачки Петровац власник 10% акција, што укупно износи 45%

17 Важно је напоменути да није било могуће утврдити удео власништва у инкубаторима који нису одговорили на упитник.

расписала конкурс за финансирање пословних инкубатора на територији Аутономне Покрајине Војводине у укупној висини од 12.850.000 динара. Путем текућих трансфера осталим нивоима власти корисник град Суботица је усмерио у износу од 850.000 дин. ка трошковима пословања пословног инкубатора у том граду. Остала средства у висини од 12 милиона динара су додељена инкубаторима у Новом Саду, Суботици, Зрењанину, Кањижи, Бачком Петровцу и Сенти.

Донације инкубаторима су се углавном односиле на уређење и адаптацију простора, изградњу приступних путева, решавање проблема електроснабдевања и комуналне опремљености простора и слично.

Табела 1: Приходи инкубатора у Србији (у дин.)

Инкубатор	Годишњи буџет у 2010	Приходи			
		Приходи од станарине	Приходи од додатних услуга	Дотације оснивача	Донације
Суботица	28.059.299	1.000.000			6.761.545
Бачки Петровац	5.630.000	263.000		310.000	5.057.000
Нови Сад ¹⁸	5.000.000				5.000.000
Зрењанин	11.600.000	500.000	100.000	5.500.000	5.500.000
Београд - Звездара	29.754.797	3.093.685	25.661.112		
Крагујевац	8.430.000	2.050.000	1.110.000	4.450.000	1.083.000
Крушевац	6.300.000	2.141.398 ¹⁹	1.214.107	3.952.295	
Ужице	6.000.000		1.500.000		
Ниш	5.650.000	990.000	1.090.000	2.400.000	
Зајечар	7.300.000			4.300.000	3.000.000
Прокупље	2.713.551	2.420.875	1.046.082		5.624.461
Врање	12.300.000	280.000	300.000		11.000.000

Извор: подаци из попуњених упитника добијених од представника инкубатора

Расходи инкубатора су највећи у домену програмских трошкова, који досежу до 17,2 милиона динара у инкубатору у Београду. Значајна средства се одвајају и за оперативне трошкове инкубатора као и на плате запосленима у инкубатору.

Табела 2: Расходи инкубатора у Србији (у дин.)

Инкубатор	Годишњи буџет у 2010	Расходи				
		Плате	Оперативни трошкови	Програмски трошкови	Инвестиције	Остало
Суботица	28.059.299					
Бачки Петровац	5.630.000		2.500.000	2.400.000	400.000	330.000
Нови Сад	5.000.000					
Зрењанин	11.600.000	2.300.000	2.800.000	5.900.000		
Београд-Звездара	29.754.797	5.057.772	6.315.557	17.245.247		707.105
Крагујевац	8.430.000	65%	25%	10%		
Крушевац	6.300.000					
Ужице	6.000.000	1.500.000			2.500.000	
Ниш	5.650.000	3.451.000	1.032.000			1.167.000
Зајечар	7.300.000	2.000.000	300.000		5.000.000	
Прокупље	2.713.551		3.642.000	3.196.000		3.550.000
Врање	12.300.000	1.000.000	300.000	4.500.000	6.500.000	

Извор: подаци из попуњених упитника добијених од представника инкубатора

18 Реновирање простора пословног инкубатора у Новом Саду је завршена крајем 2010.г. а инкубатор је почео са радом почетком 2011.г. Донација од 5.000.000 је примљена 30.12.2010.г.

19 Приход од станарине се уплаћује директно на рачун оснивача (локалне самоуправе).

У прошлој години у појединим инкубаторима су такође уложена средства у инвестиције и адаптацију простора. Поред тога, већина инкубатора у Србији планира проширење капацитета инкубације, што ће свакако повећати износ инвестиција.

Већина инкубатора има пословни план, визију, мисију и стратешке циљеве. Инкубатори не поседују сертификате. Инкубатори у Србији су се удружили у Мрежу бизнис инкубатора у Србији која редовно окупља менаџере како би дискутовали о различитим питањима везана за развој инкубатора.

Табела 3: Број запослених у инкубаторима

Инкубатор	Укупан број запослених	Број стално запослених	Број привремено запослених	Број спољних стручних сарадника
Суботица	4 (3 жене)	3 (3 жене)		1 (0 жена)
Бачки Петровац	2 (1 жена)			2 (1 жена)
Нови Сад	9 (4 жене)	1 (1 жена)	2 (1 жена)	6 (2 жене)
Зрењанин	3 (1 жена)	2 (1 жена)		1 (0 жена)
Београд-Звездара	10 (8 жена)	5 (5 жена)	5 (3 жене)	
Крагујевац	7 (2 жене)	7 (2 жене)		
Крушевац	4 (1 жена)	4 (1 жена)		
Ужице	3 (2 жене)	3 (2 жене)		
Ниш	5 (2 жене)	3 (1 жена)	2 (1 жена)	
Зајечар	3 (1 жена)	3 (1 жена)		
Прокупље	4 (3 жене)	3 (3 жене)	1 (0 жена)	
Врање	3 (1 жена)	1 (1 жена)	2 (0 жена)	1 (0 жена)

Извор: подаци из попуњених упитника добијених од представника инкубатора

Број запослених у инкубаторима варира између двоје и десеторо. Једино инкубатор у Бачком Петровцу нема стално запослених већ активности у инкубатору обављају два спољна сарадника. Остали инкубатори имају најмање једног сталног запосленог, док у инкубатору у Крагујевцу ради седам особа. Већина стално запослених су припаднице женске популације док су мушкарци у већини међу привремено запосленим као и међу ангажованим стручним сарадницима. Структура запослених је задовољавајућа, већина запослених су високо-образована лица различитих профила, оспособљена да се служе информационом технологијама и енглеским језиком.

Тип инкубатора у Србији зависи од врсте простора у којем је отворен инкубатор. Наиме, у случајевима када је инкубатор отворен у фабричким халама (Ниш, Суботица, Прокупље, Врање, Књажевац, итд), делатности станара су углавном везане за производњу, и то углавном у индустрији прераде дрвета (плочасти намештај) и лакој машинској индустрији. Због саме природе делатности посла, ови инкубатори су већи и у укупној површини а и по површини инкубационих јединица (табела 1). Међутим, не ретко се дешава да се у овим инкубаторима обављају и неке услужне делатности. Треба напоменути и то да се ови инкубатори често налазе у оквиру постојећих фабричких кругова, што додатно отежава неометано пословање њихових станара. Као посебна врста ове категорије су примери инкубатора који су направљени као потпуно нови објекти а примери се налазе у Крушевцу и Ужицу. У оквиру ових инкубатора претежно се обављају производне делатности, мада има и станара који се баве услугама.

Друга врста инкубатора је основана у запуштеним јавним или приватним просторима и пословним зградама који су адаптирани за потребе инкубатора. Примери ових инкубатора су у Зрењанину, Крагујевцу, Бачком Петровцу и Београду. Ови инкубатори углавном окупљају услужне делатности, претежно из домена информационих технологија, широког спектра пословних услуга (рачуноводство, правни и биротехнички послови, посредовање, и сл.), дизајн, образовање, медији, и сл. Изузетак је инкубатор у Новом Саду који прима станаре само из области информационих и комуникативних технологија. Напоменимо и то да је инкубатор

у Зрењанину такође основан као инкубатор који циља предузећа и предузетнике из ИТ сектора али услед слабог одзива примани су и станари из других области.

Овде треба напоменути и то да врсте делатности које се обављају у инкубатору често нису сродне, у неким случајевима су и неспојиве²⁰. Пример је инкубатор у Врању у којем доминирају предузећа за израду плочастог намештаја а до недавно је у том простору пословало и предузеће за паковање биљних чајева.

Без обзира на тип инкубатора, међу станарима доминирају предузетници и микро предузећа²¹. У једном броју инкубатора се налазе и представништва страних предузећа (Крагујевац, Ниш, Нови Сад и Зрењанин). Инкубатор у Зрењанину већ дуже време пружа услуге страним инвеститорима и предузећима, што је у многоме унапредило квалитет инвестиција у овом граду. У инкубатору у Новом Саду се налазе просторије кластера Војводина ИКТ и канцеларије Европске мреже предузетништва, док је у инкубатору у Бачком Петровцу смештено више невладиних удружења.

Табела 4: Упоредни преглед инкубатора у Србији

Инкубатор	Укупно улагање у инкубатор	Укупни простор за инкубацију (м ²)	Број инкубационих јединица	Укупан број станара	Укупни број запослених
Суботица	/	2.000	20	17	/
Бачки Петровац	200.000 €	370	13	7	9
Нови Сад	200.000 €	430	12	7	11
Зрењанин	33.000.000 дин.	750	18	14	44
Београд-Звездара	206.000 €	570	12	21	80
Крагујевац	1.256.500 €	1.130	18	13	48
Крушевац	66.840.251 дин.	1.600	30	15	34
Ужице	преко 1.000.000€	1.650	26	9	27
Ниш	9.000.000 дин.	1.700	23	4	7
Зајечар	9.000.000 дин.	1.200	10	4	35
Прокупље	24.185.878 дин.	1.300	15	13	45
Врање	25.500.000 дин.	2.700	14	8	39

Извор: подаци из попуњених упитника добијених од представника инкубатора

Највећи инкубатор у Србији се налази у Врању и простире се на 2.700м², затим у Суботици (2.000м²), Нишу (1.700м²), Ужицу (1.650м²), Крушевцу (1.600м²), Прокупљу (1.300м²), Зајечару (1.200м²), Крагујевцу (1.130м²), Зрењанину (750м²), Новом Саду (430м²) и Бачком Петровцу (430м²). Међутим, по броју инкубационих јединица највише станара могу имати инкубатори у Крушевцу, Ужицу, Нишу и Суботици, док најмањи капацитет имају инкубатори у Бачком Петровцу, Новом Саду и Београду.

Највише финансијских средстава уложено је у Крагујевцу, преко 1,25 милиона евра²² и тај инкубатор представља најсавременије опремљени инкубациони простор у Србији. Затим следе улагања у инкубаторе у Ужицу и Крушевцу који су изграђени као потпуно нови објекти. Укупна улагања у зрењанински инкубатор су такође значајна. У овај инкубатор се улагало у три наврата где је сваки пут адаптиран по један спрат зграде у којој је смештен инкубатор. Већина улагања у инкубаторе су на нивоу између 200 и 250 хиљада евра (Врање, Прокупље,

20 Међу станарима инкубатора у Врању доминирају предузећа за израду плочастог намештаја. Међутим, до недавно је у том простору пословало и предузеће за паковање биљних чајева.

21 Према дефиницији Европске уније, микро предузећа имају до 10 запослених и годишњи обрт до 2 милиона евра. Извор: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm. Међутим, у својим одговорима званичници инкубатора често су мешали микро предузећа са предузетницима тако да није могуће утврдити до краја поделу између предузетника и микро предузећа.

22 Према попуњеном упитнику улагање оснивача у Крагујевцу износи 750.000 €. Међутим, у упитнику није појашњено да ли овај податак представља финансијско улагање оснивача (што је податак који је тражен од стране званичника инкубатора) или представља тржишну вредност зграде инкубатора. У сваком случају, анализа подразумева овај податак као финансијско улагање у простор инкубатора, као што је то случај са свим осталим инкубаторима.

Београд, Нови Сад и Бачки Петровац) док су најмања улагања у инкубаторе у Зајечару и Нишу (по 9 милиона динара²³). Представници инкубатора из Суботице нису доставили податке о укупном улагању у њиховом инкубатору.

Са становишта анализе цена Крагујевац такође преидњачи са уложених скоро 70 хиљада евра по јединици инкубације. Улагања по јединици инкубације у осталим инкубаторима су мања и крећу се од око 40 хиљада евра у Ужицу и 22 хиљаде евра у Крушевцу до 16,6 хиљада евра у Новом Саду и Прокупљу. Најмања улагања по инкубационој јединици су у Зајечару и износе око 9.000 евра.

Поред инкубационих јединица, сваки инкубатор има сале за састанке и конференције као и остале заједничке просторије, док већина инкубатора има и заједничке рачунаре, копир апарате и осталу неопходну техничку опрему. Већина инкубатора има и своју интернет презентацију на којој се налазе основне информације о инкубатору као и спискови станара.

И поред великог улагања и субвенциониране цене савремено опремљеног простора, капацитети инкубатора нису попуњени у великој већини случајева. Процент попуњености се креће од 87% у Прокупљу и 85% у Суботици до 50% у Крушевцу, 40% у Зајечару и само 35% у Ужицу. Изузеци су инкубатор у Београду који има физичку попуњеност од 100% (12 станара) а 4 станара се налазе у процесу виртуелне инкубације, и инкубатор у Нишу који има попуњеност од само 17%. У случају Ниша инкубатор је у фази реструктуирања и почетак новог циклуса инкубације почетком 2012 године, тако да није изненађујуће да је проценат попуњености на ниском нивоу.

Процедуре за инкубацију постоје у свим инкубаторима осим у случају инкубатора у Зајечару. Циклус инкубације је јако тешко утврдити јер не постоји истовремени пријем и отпуст станара. С обзиром да већина инкубатора има проблема да привуче станаре, конкурси за инкубацију су стално отворени. Сходно томе, у већини инкубатора напуштање простора за инкубацију није наметнуто станарима као императив. Међутим, постоје примери у којима су станари сами напустили простор инкубатора, или због успешног завршетка процеса инкубације или због проблема у пословању, затварања предузећа и слично.

Инкубатори немају разрађене процедуре за праћење пословања својих станара. Број запослених међу станарима инкубатора је често непознаница менаџменту инкубатора. Инкубатори такође немају сазнања о финансијском пословању својих станара. Међутим, проблеми у пословању инкубатора се често износе у неформалним разговорима између станара и запосленима у инкубатору.

Поред физичке инкубације, већина инкубатора пружа и друге пословне услуге својим станарима. Најчешће пословне услуге које пружају инкубатори укључују опште административне и финансијске услуге, заједнички маркетинг и учешће на сајмовима, организовање тренинга, конференција и семинара, студијских посета и сл. Међутим, општи је утисак да постоји мала заинтересованост међу станарима за ове врсте услуга.

Пар инкубатора је покренуло и процес виртуелне инкубације, од којих је најуспешнији у Београду. Инкубатор у Новом Саду је основан као наставак виртуелног инкубатора који је функционисао у оквиру Техничког факултета Универзитета у Новом Саду.

Инкубатор у Крагујевцу је добио средства из ЕУ програма РСЕДП 2²⁴ за покретање виртуелног инкубатора²⁵.

23 Улагања у инкубатор у Нишу су се десила крајем 2004. и почетком 2005. г. и тада је 9 милиона износило око 120.000 €.

24 Програм регионалног друштвено-економског развоја (РСЕДП) је ЕУ програм основан са циљем јачања капацитета у Србија за пројектовање и имплементацију политика за уједначење територијалног друштвено-економског развоја у перспективи приступања ЕУ. Више информација о пројекту је доступно на: <http://www.rsedp2serbia.eu/>

25 Више о виртуелном инкубатору у Крагујевцу је доступно на: <http://www.virtualbic.rs/>

Неколико инкубатора пружа услуге предузећима, предузетницима и потенцијалним предузетницима који нису станари инкубатора, међу којима су најактивнији инкубатори у Београду, Прокупљу, Ужицу и Зрењанину. Међу најчешћим услугама су услуге у изради пословних планова, обуке за почетнике у пословању и омладинско предузетништво. Ове услуге су углавном финансиране од стране Националне службе за запошљавање, локалне самоуправе (у случају инкубатора у Београду) или од стране међународних донаторских програма.

Поједини инкубатори учествују и у реализацији пројеката финансираних од стране ЕУ ИПА програма или неких других донатора. Као што је поменуто раније, инкубатор у Крагујевцу је добио 142.045 € у оквиру ЕУ РСЕДП 2 програма за реализацију пројекта виртуелне инкубације, што је највећа појединачна донација за развојне пројекте коју је добио неки инкубатор²⁶. Овај инкубатор је учествовао у реализацији пројекта промоције економске сарадње између предузећа и институција са подручја Крагујевца и италијанске регије Фриули Венеција Ђулија. Инкубатор у Београду је добио средства од холандске организације СПАРК за унапређење сопствених капацитета као и унапређења људских ресурса и пословних капацитета инкубатора у Врању. Инкубатор у Прокупљу је реализовао два пројекта за омладинско и ученичко предузетништво, финансирана од стране Владе Краљевине Норвешке и Европске уније. Инкубатори у Новом Саду и Ужицу учествују у програмима прекограничне сарадње са Мађарском и Босном и Херцеговином. Инкубатори на пројектима углавном учествују као партнери, мада има и примера у којима учествују као носиоци пројеката

2.4 Закључци и препоруке

Евидентно је да потребе за оснивањем инкубатора нису настале као резултат темељних анализа и процена исплативости уложених инвестиција, што у значајној мери утиче на одрживост инкубатора. Идеја о оснивању инкубатора је углавном настајала кроз претпоставке да ће помоћ у пружању физичког простора по повлашћеној цени бити довољан подстрек за развој предузетништва и микро или малих предузећа. Ове претпоставке су често подржане од стране донатора. Међутим, након великих инвестиција у инкубаторе, њихова исплативост се доводи у питање. Ово се такође потврђује чињеницом да постоји мала тражња за услугама инкубације, рефлектоване кроз непопуњене капацитете у већини инкубатора.

Према томе, пословни инкубатори у Србији углавном подсећају на анегдоту о власнику луксузног аутомобила који нема новаца за гориво. Већина инкубатора у Србији је смештена у новим или комплетно реновираним просторијама, опремљеним најсавременијом техничком опремом, брзим интернетом и модерним канцеларијским намештајем. Међутим, и поред добре техничке опремљености, већина инкубатора у Србији је финансијски неодржива, јер средства која добијају од наплате својих услуга нису довољна за покривање ни основних оперативних трошкова.

Спас се тражи у дотацијама оснивача и у донаторским средствима што свакако нису одржива решења. Проблем са дотацијама је изражен последњих пар година када, услед економске кризе и смањених прихода буџета, локалне самоуправе нису у стању да исплате обећана средства инкубаторима. Као последица финансијске нестабилности скоро сви инкубатори у Србији имају проблем фискалне ликвидности, што се често одражава и на редовне исплате личних доходака за своје запослене.

Када говоримо о донацијама, треба напоменути да су скоро сви донаторски пројекти који су иницијално подржали развој инкубатора окончани, што додатно отежава ситуацију изградње капацитета и одрживости инкубатора. Треба напоменути и то да су улагања у физичку и техничку

26 Овде нису узете у обзир донације које су се тичале изградње или адаптације простора или годишње дотације за функционисање инкубатора.

опремљеност инкубатора доживела свој максимум и више не представљају интересно подручје за деловање неколицине преосталих донатора у Србији. Међутим, иако регистровани као друштва са ограниченом одговорношћу, инкубатори имају могућност да аплицирају за средства из ЕУ ИПА фондова, што може бити стратешки правац привлачења екстерних прихода инкубаторима у Србији. Неколико инкубатора у Србији је већ препознало ту шансу и развило капацитете за успешно аплицирање на ЕУ ИПА позиве за пројекте. Инкубатор у Крагујевцу је добио значајна средства из програма РСЕДП 2, инкубатор у Бачком Петровцу је добио средства из ЕУ *Exchange* програма а инкубатори у Ужицу, Зрењанину и Новом Саду учествују као партнери у реализацији пројеката прекограничне сарадње. Инкубатор у Београду има добар портфолио у реализацији пројеката из неколико фондова али не и из фондова Европске уније.

Инкубатори се углавном фокусирају на пружање услуга давања простора у закуп по повлашћеној цени. Цене ових услуга се разликују међу инкубаторима, а постоји и значајна разлика у цени између производних и услужних инкубатора. Процедуре за инкубацију су такође различите, док се у неким инкубаторима (нпр Нови Сад) простор плаћа од самог уласка у инкубатор, у већини осталих случајева почетни период инкубације је бесплатан. У већини производних инкубатора овај почетни период траје годину дана. Међутим, и поред ових повластица, већина инкубатора у Србији имају проблема са попуном капацитета (изузетак је инкубатор у Београду чији су капацитети у потпуности попуњени).

Осим у случају инкубатора у Новом Саду, станари осталих инкубатора нису у обавези да користе саветодавне и административне услуге које су им на располагању унутар инкубатора. Интерни капацитети инкубатора за пружање специјализованих саветодавних услуга су на прилично ниском нивоу тако да је понуда услуга ограничена на обуке у домену израде пословних (бизнис) планова, помоћ при регистрацији привредних субјеката и на основне административне услуге. Остале услуге углавном пружају спољни сарадници док је улога особља инкубатора углавном посредничка. Имајући у виду лимитирани финансијски капацитет како самог инкубатора тако и њихових чланица, заинтересованост за ову врсту услуга није распрострањена међу актерима унутар инкубатора. Треба напоменути и то да су ове врсте услуга понекад финансиране од стране донација али оне не представљају одржива решења.

Међутим, и поред свега што је речено, инкубатори могу имати значајну улогу у стимулисању локалног економског развоја и развоја предузетништва у срединама у којима су основани. Да би се то постигло, потребно је променити фокус услуга инкубатора са физичке инкубације на пружање широког спектра пословних услуга предузетницима и предузећима. Ово се нарочито препоручује инкубаторима који се налазе у срединама у којима не постоји развијена мрежа институција за развој предузетништва. У складу са овом препоруком потребно је обучити особље инкубаторе за пружање широког спектра услуга, али и идентификовати и развити добре односе са потенцијалним сарадницима, организацијама и институцијама који би били укључени у будуће иницијативе инкубатора.

Услед мале потражње за њиховим услугама, инкубатори су изгубили секторски приступ у свом деловању. Међутим, препоручује се да се инкубатори фокусирају на одређене секторе који имају компаративну и конкуретну предност у средини у којој делују. С тим у вези потребно је изградити чвршће везе између инкубатора, кластера и канцеларија за локални економски развој како би се интегрисано приступило развоју идентификованих стратешких сектора. У циљу оснаживања сарадње између ових чиниоца, у мањим срединама и тамо где је то могуће, препоручује се давање простора инкубатора канцеларијама кластера, ЛЕР канцеларијама, пружаоцима пословних услуга, стручним консултантима и слично како би се постигла синергија у деловању ових актера на локални економски развој.

Обиласком инкубатора у Србији примећено је да је њихова видљивост на јако ниском нивоу. У већини случајева је било тешко наћи инкубатор јер не постоје ознаке, путокази или рекламе које на било који начин наговештавају близину инкубатора. У неким случајевима не постоји ни фирма на самој згради или улазу инкубатора. Имајући у виду да се инкубатори баве пружањем услуга, потребно је у најкраћем могућем року побољшати њихову видљивост, како у близини инкубатора тако и међу циљним групама инкубатора.

Како би резултати различитих инкубатора могли да се мере на националном нивоу неопходно је да се утврди јединствен систем критеријума и мера који ће служити наведеној сврси. С тим у вези неопходно је дефинисати национални стандард пословања инкубатора као институција подршке развоју малих и средњих предузећа. Стандардизацијом ће се постићи уређење пословања инкубатора а додатно ће се постићи могућност мерења ефеката који пословни инкубатори постижу као и лакше поређење успешности различитих инкубатора. Имплементација стандарда ће кроз формалне процедуре и упутства унапредити интерне процесе попут селекције и континуиране евалуације станара.

На основу резултата анализе препоручује се радити на остварењу следећих циљева:

- Унапређење рада пословних инкубатора кроз стандардизацију њиховог пословања;
- Развој и унапређење процеса селекције и континуиране евалуације станара;
- Снажније умрежавање пословних инкубатора у циљу размене знања и искуства.

На основу дефинисаних циљева произилази потреба за спровођењем следећих активности:

- Креирање националног стандарда рада пословних инкубатора;
- Дефинисање система за мерење ефикасности и ефективности пословних инкубатора;
- Спровођење обука за менаџмент инкубатора у циљу јачања капацитета менаџмента инкубатора у областима:
  - Унапређења процеса прединкубације, инкубације и постинкубације;
  - Управљања процесом инкубације;
  - Развојем услуга за станаре;
  - Развојем система подршке за станаре;
  - Јачање пословних компетенција из области: маркетинга, продаје, развоја новог производа, финансија за предузетнике, и других према специфичним потребама менаџмента инкубатора;
- Увођење система за праћење процеса инкубације

Такође се препоручује националним и регионалним институцијама и агенцијама да узму учешће у развоју капацитета инкубатора у Србији кроз њихово ангажовање на програмима пружања услуга почетницима у бизнису, развоју предузетништва и другим развојном иницијативама.

3. Кластери

3.1 Увод у кластере

Географске и урбане агломерације предузећа већ више од једног века привлаче пажњу економиста и представника власти на различитим нивоима. Прва истраживања на ову тему су спроведена још крајем XIX века од стране чувеног економисте Алфреда Маршала који је користио термин индустријски дистрикт за феномен концентрације предузећа на одређеном географском подручју. Овај термин се и данас користи у Италији.

Међутим, географске концентрације предузећа су постале предмет интензивног интересовања након студије о конкурентности и индустријској специјализацији које је спровео професор Универзитета на Харварду Мајкл Портер у оквиру своје књиге „Компаративна предност нација”²⁷. У сврху својих истраживања Портер је увео термин „пословни кластер” или „кластер” који је убрзо добио широку употребу широм света.

Портер дефинише кластер као географску концентрацију међусобно повезаних предузећа, специјализованих добављача, испоручиоца услуга, фирми из сродних индустрија, и са њима повезаних установа (нпр. универзитети, развојне агенције, удружења предузетника, привредне коморе и сл.) које се међусобно надмећу у пословању али истовремено и сарађују²⁸. Поред ове, постоје и друге дефиниције кластера које се на исти или сличан начин односе према феномену кластера. Група шведских економиста окупљених око ЕУ кластер обсерваторије је дефинисала кластер као групу предузећа и институција лоцираних на специфичном географском подручју и међусобно повезаних у производњи сродних производа или услуга²⁹.

Постоје и дефиниције које ближе описују специфичне карактеристике кластера. Тако је на пример регионални кластер дефинисан као феномен у коме запосленост у датом региону у одређеној кластер категорији испуњава квоту у погледу односа запослености у сектору кластера, ондоса у регионалног запослености и специјализацији региона у ондосу на запосленост³⁰. На основу ових квота одређено је мапирање регионалних кластера сваке државе. У оквиру ЕУ СЕЦЕП пројекта урађено је прво мапирање регионалних кластера у Републици Србији³¹, на основу чијих података је Србија по први пут уврштена у упоредни приказ регионалних кластера на интернет страници ЕУ Кластер Опсерваторије³².

Европска комисија је увела и појам иновационих кластера, дефинисан као групације независних предузећа - иновативних, новооснованих, малих, средњих и великих предузећа као и истраживачких организација - које раде у одређеном сектору и региону и основане су са намером да стимулишу иновационе активности кроз промовисање интензивне интеракције, размене физичког простора, знања и стручности који доприносе технолошком трансферу, умрежавању и ширењу информација међу предузећима у кластеру.³³

Из приложених дефиниција можемо закључити да кластери имају три основне особине:

- кластери су концентрисани на одређеном географском подручју;
- чланице кластера међусобно сарађују и
- чланице кластера су конкуренти једни другима.

Услед близине, било у географском или пословном смислу, предузећа из кластера имају корист од коришћења позитивних екстерналија као што су приступ специјализованој радној снази,

27 Портер (1990).

28 Портер (1998), стр. 199.

29 Солвел, Кетелс и Линдквист (2008).

30 ЕК (2007), стр. 10

31 Мијачић (2011)

32 Интернет страница ЕУ Кластер Опсерваторије је <http://www.clusterobservatory.eu/>

33 ЕУ (2006), стр. 9

дифузија знања и пословних информација, близина конкурентних предузећа и јачање пословних капацитета кроз директну интеракцију са специјализованим купцима и добављачима.

Важно је напоменути да се кластери разликују од концепта урбане агломерације, који обухвата предузећа која деле исти географски простор али не обављају сличне или међусобно повезане активности. Такође не можемо сматрати кластером географски концентрисана предузећа сродних делатности која не сарађују међусобно. Задруге и холдинг корпорације такође не можемо сматрати кластерима у смислу претходно исказаних дефиниција.

Такође је битно напоменути и важну разлику између емпиријског феномена кластера, као груписања економских активности на некој локацији и кластерских иницијатива. Кластерске иницијативе³⁴ подразумевају организовани напор да се повећа раст и конкурентност кластера у неком региону кроз повезивање предузећа кластера, државних институција и развојно-истраживачких организација³⁵. Кластерске иницијативе често себе називају кластерима, што је свакако случај са свим иницијативама те врсте у Србији. Према томе, у наредном тексту појам „кластер” ће се углавном односити на кластерске иницијативе, а не на природни кластер. Међутим, у неким деловима текста нагласиће се јасна разлика између кластера као групе предузећа и кластерских иницијатива као организација за подршку развоју кластера.

Примери кластера се могу наћи широм света, а међу најпознатијима су кластер информационих технологија „силиконска долина” поред Сан Франциска, кластер коцкарница и забаве у Лас Вегасу, кластери филмске индустрије Холивуд у Америци и Боливуд у Индији, кластер мобилних комуникација у северној Данској, примери многобројних индустријских дистрикта широм Италије, и сл.

3.2 Развој кластера у Србији

Развој кластера у Србији је започео 2004. године кроз мобилизацију актера и подизање капацитета на националном нивоу, пре свега унутар Министарства привреде и приватизације, касније Министарства економије и регионалног развоја. У циљу тестирања политика развоја конкурентности кроз развој кластера, Министарство је осмислило пилот пројекат за развој кластера у Србији који је подржао формирање 4 кластерске иницијативе у области аутомобилске индустрије, дрвно-прерађивачке индустрије, текстилне индустрије и ИКТ сектора. Пилот фаза је покренута 2005. год. и трајала је годину дана, до 2006. год. Паралелно са ова четири пилот кластера, 2005. год. се оснивају и два кластера као резултат приватне иницијативе произвођача пластике (кластер Јато³⁶) и произвођача пољопривредних машина (кластер БИПОМ).

Након успешне евалуације пилот пројекта кластера, Влада Републике Србије је покренула програм за финансирање пројекта развоја кластера који спроводи Министарство економије и регионалног развоја. У оквиру програма појам кластера је дефинисан на начин који је јако сличан Портеровој дефиницији, и гласи: „кластери представљају географску концентрацију међусобно повезаних предузећа, сродних и различитих делатности, специјализованих добављача, пружалаца услуга и, са њима повезаних, потпорних институција који се на одговарајућем подручју делатности надмећу, али и сарађују. Кластер повезују заједнички интереси и потребе на подручју набавке, продаје, специјализованих услуга, радне снаге и других ресурса”³⁷

Програм финансирања траје једну годину, а сваке године Влада посебним актом усваја програм финансирања за наредну годину. У периоду 2007-2009 године програм је био познат под називом „Програм о распореду и коришћењу средстава намењених за развој кластера“ док се назив променио од 2010. год. у „Програм развоја иновативних кластера” стављајући акценат на подстицај иновативности код чланица кластера.

34 Солвел, Линдквист и Кетелс (2003), стр. 31

35 Повезивање привреде, државних институција и истраживачких центара се често назива и тројна спирала (на енглеском Triple Helix)

36 И поред иницијалног успеха, кластер Јато је престао са радом 2010. г.

37 Документација јавних конкурса програма

Висина средстава издвојених за финансирање пројеката кластера у оквиру овог програма се разликовала током година. У пилот фази Влада Републике Србије је издвојила 115.000 евра за финансирање пројеката четири кластерске иницијативе. У 2007. год. износ издвојених средстава је достигао 260.000 евра за први отворени позив за финансирање кластерских иницијатива у Србији. Као додатак средствима програма за 2007. год. Влада Краљевине Норвешке је одобрила финансирање у висини од 480.000 евра (од којих је потрошено само 185.000 евра). У 2008. год. Влада је издвојила 375.000 евра, што је највећи износ који је икада издвојен у оквиру овог програма. Услед последица економске кризе и слабијег прилива средстава у буџет Републике Србије, Влада је у наредним годинама умањила износ за финансирање овог програма. Тако је у 2009. год. издвојено 330.000 евра, у 2010. год. тај износ је био 300.000 евра а у 2011. год. 200.000 евра³⁸. У 2011. год. право на средства из овог програма имају и регионалне развојне агенције за пружање стручних савета у изради пројектних апликација кластера. Средства добијена из овог програма морају да се суфинансирају од стране чланица кластера у висини од 50%.

Међутим, и поред смањења буџета, значајни део средстава из овог програма остаје неутрошен што је последица више фактора, од компликоване администрације самог програма до немогућности кластера да обезбеди суфинансирање одобрених програма.

Владин програм подржава кластерске иницијативе које окупљају најмање 9 предузећа и најмање 3 повезане институције, што укупно чини најмање 12 привредних субјеката. Поред тога, кластерске иницијативе морају бити уписане у Регистар удружења код Агенције за привредне регистре, а међу чланицама кластера мора бити најмање 60% малих и средњих предузећа и предузетника и бар једна научно-истраживачка организација³⁹.

Програмом се додељују средства за пројекте новооснованих кластера и пројекте већ постојећих кластера. Износи финансирања се значајно разликују између ове две категорије. На пример, у оквиру позива из 2011. год. новоосновани кластери су подносили захтев за финансирање у износу од 200.000 до 800.000 дин. (од 2.000 до 8.000 евра) док је за постојеће кластере тај износ био од 2.000.000 до 14.000.000 дин. (од 20.000 до 140.000 евра).

У табели 5. дат је преглед броја корисника пројекта по годинама. Програм карактерише чињеница да се сваке године смањује број иницијатива које су финансијски подржане кроз позиве за развој кластера. Поред тога, кластери су најчешће подржани само једну годину, мада је један број кластера добио средства из више позива⁴⁰

Табела 5: Број кластера које су подржани у оквиру програма развоја кластера

	2007	2008	2009	2010	2011
Број кластера	16	14	13	8	9

Извор: Марић (2010) и подаци добијени од представника Министарства економије и регионалног развоја

Поред програма за финансирање кластера, Министарство економије и регионалног развоја је 2007. год. покренуло програм едукације кластер менаџера, сарадника из потпорних институција и развојних агенција. Програм едукације је обухватио 7 различитих модула који су обухватили све сегменте развоја кластера: (1) кластери као инструменти регионалног развоја; (2) мапирање кластера и евалуација пословних могућности; (3) стратешко планирање развоја кластера; (4) управљање пројектима и привлачење фондова; (5) управљање ризицима, (6) маркетинг кластера, и (7) вештине преговарања и управљање конфликтима унутар кластера. Програм обуке је спровела организација ИнТЕР из Београда.

Министарство трговине и услуга (сада Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде) је у оквиру програма Владе Републике Србије „Јачање конкурентности у области

³⁸ У 2011 години је издвојено 20 милиона динара, од тога 18.691.598 за кластере а остатак за Регионалне развојне агенције које су пружале стручну помоћ кластерима у припреми апликације за програм.

³⁹ Треба напоменути и то да се клаузула 9+3 није мењала од почетка програма.

⁴⁰ Следећи кластери су добили средства из програма више од једне године: "ИЦТ НЕТ" Београд (као наследник кластера "ИЦТ Србија"), кластер "АЦ Србија", кластер "Шумадијски цвет", кластер "Агенција за дрво", кластер "Дунђер" и кластер "Истар 21"

услуга” имплементацијом пројекта „Повезивање субјеката из области услуга у кластере” покренуло иницијативу за формирање кластера у области промета непокретности - „Кластер некретности” са седиштем у Београду и помогло његов рад пружањем стручне и финансијске помоћи. Поред поменутог министарства трговине не постоје информације да су се и друга министарства укључила у развој кластера у Србији.

Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине (сада Влада Војводине) је такође покренуло програм развоја кластера на територији Војводине, који је реализован 2007. и 2008. године. У оквиру два програмска циклуса Покрајинско Извршно веће је укупно издвојило 65.000 евра или 6 милиона динара.

У оквиру реализације програма кластера у Војводини, 2007. год. је основан Центар за конкурентност и развој кластера Војводине при Факултету техничких наука у Новом Саду. Центар је урадио Стратегију развоја кластера Војводине која касније није усвојена од стране Скупштине Војводине⁴¹. У склопу својих редовних активности Центар пружа стручну помоћ кластерима у Војводини и организује редовне састанке, конференције и стручне семинаре.

Због недостатка средстава програм развоја кластера у Војводини је обустављен у 2009. и 2010. години. Међутим, програм је поново покренут у 2011. год. када је расписан нови позив за развој кластера у укупној вредности од 6.5 милиона динара или око 60.000 евра. У оквиру овог позива подржано је 9 кластера, 5 из сектора индустрије и производње⁴² и 4 кластера из сектора туризма⁴³

У другим деловима Србије не постоје слични програми развоја кластера који су подржани од стране јавних институција или локалних самоуправа. Међутим, регионалне развојне агенције и МСП агенције су имале значајну улогу у пружању стручне помоћи у оснивању и развоју кластера. Овде се нарочито истичу МСП агенција „СМЕР Суботица” из Суботице, „Алма Монс” из Новог Сада и Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља из Крагујевца које су покренуле неколико кластер иницијатива у свом окружењу.

Програм развоја кластера су подржале и поједине међународне развојне агенције и организације. Већ је поменуто да је Влада Краљевине Норвешке подржала развој кластера и инкубатора у оквиру програма ЕНТРАНС који је спроводила организација СИНТЕФ у периоду 2004 - 2008. год.

Поред наведених, кластере у Србији је подржао и ГТЗ (сада познат као ГИЗ) у оквиру ВБФ програма развоја приватног сектора. ГТЗ је пружао стручну помоћ кластерима који су основани као пилот иницијативе у 2005. години: Кластер ауто-компонентске индустрије „АЦ Србија”, кластер дрвне индустрије „Агенција за дрво”, кластер текстилне индустрије и кластер ИКТ сектора „ИЦТ Србија”. И поред дугогодишње подршке овим кластерима, данас је активан само кластер „АЦ Србија”. Кластер „ИЦТ Србија” трансформисао у нови кластер, „ИЦТ НЕТ”. Кластер „Агенција за дрво” се пререгистровао у кластер дрвопрерађивача али није познато да ли је још увек активан⁴⁴. Преостали кластер текстилне индустрије је имао проблема са пословањем и мобилизацијом чланица од самог почетка, тако да он није заживео.

УСАИД је такође подржавао развој кластера кроз више програма. Последњи у низу је програм „Конкурентност” који је подржавао кластере и предузећа из сектора филмске индустрије, конфекцијске и текстилне индустрије, као и ИКТ сектора.

41 Покрајински Секретаријат за привреду (2007)

42 Следећи кластери овог сектора су добили средства у укупној висини од 3.5 милиона динара: Војвођански металски кластер, Војвођански ИКТ кластер, Кластер транспорта и логистике, Кластер пластике и кластер креативне индустрије.

43 Следећи кластери сектора туризма у Војводини су добили средства у укупној висини од нешто више од 2 милиона динара: Кластер Истар 21, Кластер здравственог туризма Војводине, кластер микро-регије Суботица-Палић и Туристички кластер Срем. .

44 Интензитет активности кластера ”Агенција за дрво” се у значајној мери смањило у 2010. и 2011. г.

Организација Уједињених нација за развој индустрије, УНИДО, већ дужи низ година подржава рад кластера „АЦ Србија”.

Највећа локална иницијатива за развој кластера у Србији је у оквиру ЛЕДИБ пројекта за локални економски развој који се реализује у Нишком управном округу уз финансијску подршку Владе Краљевине Данске. Овај програм подржава развој кластера у оквиру „Куће кластера”, асоцијације која окупља кластере и консултанте са циљем подршке развоју кластера и пословних удружења југоисточне Србије⁴⁵. Кућа кластера у свом чланству има 11 кластера од којих су 5 тзв. „старт-уп” кластери, односно кластери који окупљају старт-уп предузећа из својих области. ЛЕДИБ пројекат је активан у подршци кластерима у виду учешћа на сајмовима, организовања конференција и семинара, пружања саветодавних услуга и слично.

Многи кластери су подржани и у оквиру ЕУ програма прекограничне сарадње, што нарочито важи за кластере основане на територији Војводине.

У оквиру ЕУ РСЕДП програма подржано је оснивање кластера сирева Југ из Ниша и Војвођанског металског кластера (ВМК) са седиштем у Темерину.

У оквиру ЕУ ИПА програма покренут је пројекат за развој конкурентности и промоцију извоза (СЕЦЕП) који има за циљ подршку развоју тржишне економије и друштвено економске кохезије у Србији преко унапређења међународне конкурентности и могућности извоза малих и средњих предузећа⁴⁶. У оквиру СЕЦЕП пројекта реализују се три компоненте, од којих се прва односи на развој кластера. СЕЦЕП је спровео детаљну анализу кластера у Србији и на основу добијених резултата одлучио да подржи рад шест кластера: (1) кластер напредних технологија НИ-ЦАТ из Ниша; (2) ИЦТ НЕТ кластер из Београда; (3) кластер модне и одевне индустрије (ФАЦТС) са седиштем у Београда; (4) кластер аутомобилске индустрије Србије „АЦ Србија” из Београда; (5) Српски кластер намештаја са седиштем у Нишу; и (6) кластерска иницијатива за примену напредних знања у пољопривреди из Војводине. Поред пружања подршке овим кластерима СЕЦЕП често организује и конференције, стручне семинаре и радионице на које су позвани и менаџери или сарадници осталих кластера, као и представници регионалних развојних агенција, МСПП агенција, привредних комора и других развојних институција.

Тешко је утврдити тачан број кластерских иницијатива у Србији јер не постоји јединствена база података или регистар који се бави кластерима. Кластери се углавном оснивају као удружења и воде се у Регистру удружења код Агенције за привредне регистре (АПР) Републике Србије. Међутим, има и неколико случајева у којима су кластери регистровани као привредна друштва, такође код АПРа или пак као фондације код Министарства Културе⁴⁷. Постоје и примери кластера који нису регистровани али су ипак активни у свом деловању.

Претрагом података Регистра удружења и привредних друштава на интернет страници АПРа⁴⁸ долази се до податка о 51 кластеру који су регистровани као удружења и 6 кластера која су регистрована као привредна друштва⁴⁹, што укупно чини 56 регистрованих кластера у Републици Србији.

Међутим, током израде ове студије утврђено је да постоји већи број кластера у Србији, укупно 85. Списак свих кластера са расположивим детаљима и контактима је дат у Прилогу 3.

45 Више информација о Кући кластера је доступно на интернет страници <http://www.clusterhouse.rs/>.

46 Више информација о СЕЦЕП пројекту је доступно на интернет страници <http://www.secep.rs/>

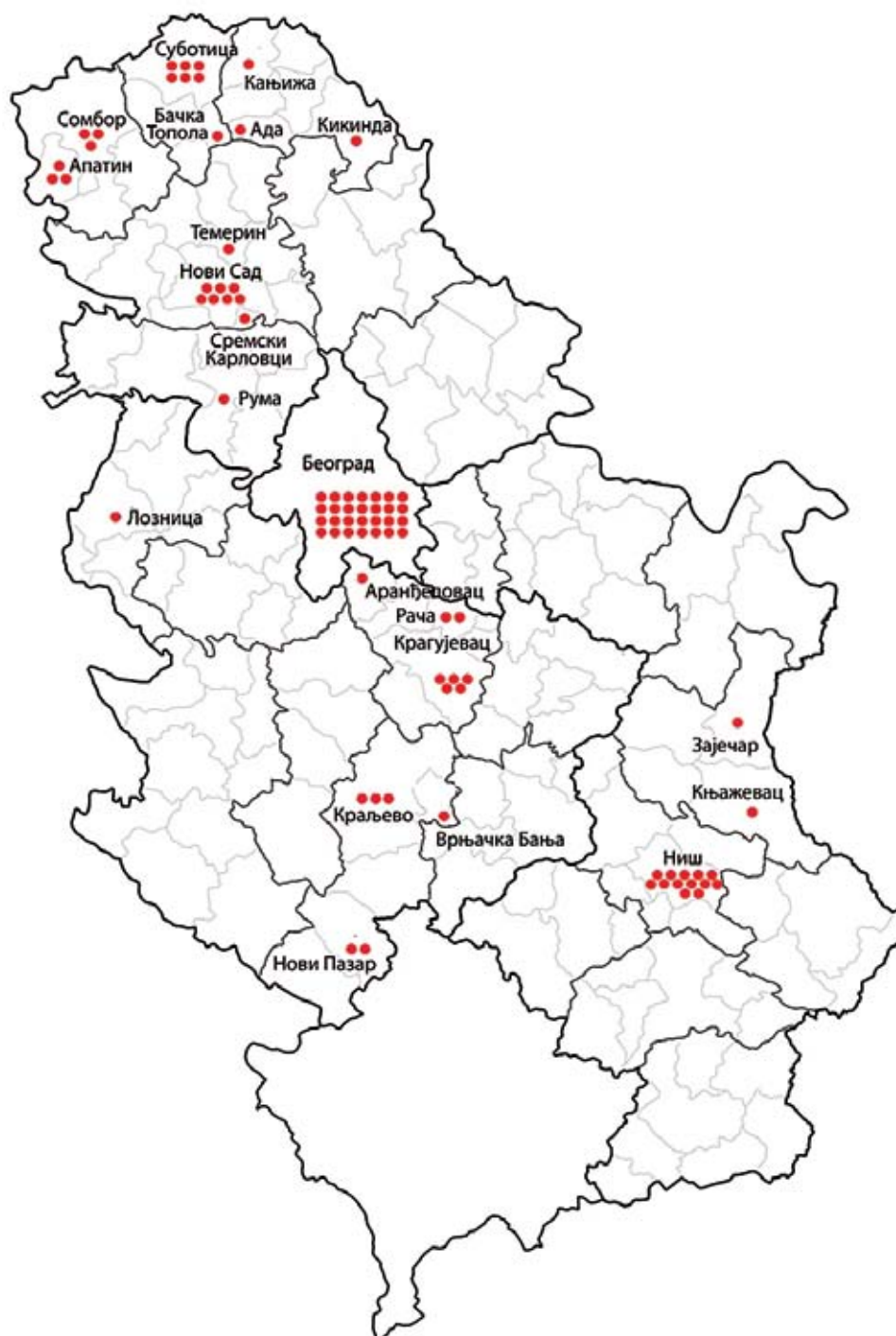
47 Први кластери у Србији су се основали као фондације јер није постојао правни оквир за регистрацију непрофитног удружења предузећа и предузетника. Ситуација се променила 2009. г. доношењем Закона о удружењима који представља основу за регистровање кластера у Србији. Велика већина кластера који су се регистровани као фондација се пререгистровало у Удружење, мада се предпоставља да још увек постоје кластери који задржали стару форму регистрације (нпр кластер ”Фонд туристички кластер микрорегије Суботица - Палић”).

48 Претрага на интернет страници: <http://www.apr.gov.rs> по кључној речи ”кластер” је извршена дана 15. децембра 2011.г.

49 Кластер ”Сомборски Салаш” из Сомбора је регистрован и као удружење и као д.о.о.

Слика 2: Мрежа кластера у Србији

Извори: Агенција за привредне регистре, Министарство економије и регионалног развоја, Национална агенција за регионални развој и подаци прикупљени током истраживања на терену.

Слика 2. приказује географску дистрибуцију кластера у Србији на основу седишта. Из слике се јасно види да је највећа концентрација кластера у пет највећих градова Србије: Београду, Нишу, Новом Саду, Суботици и Крагујевцу, док је концентрација кластера знатно мања у осталим местима у Србији. По регионима, највише кластера је регистровано у Београд, укупно 28 и у Војводини, 27 кластера. Број регистрованих кластера са седиштем у Шумадији и Западној Србији и у Јужној и Источној Србији је скоро дупло мањи и износи по 15 кластера у сваком од ова два региона. Од 15 кластера у Јужној и Источној Србији, 13 се налази у Нишу. Са друге стране, у Шумадији и Западној Србији 14 кластера је основано у два управна округа: Шумадијском и Рашком, док се један кластер налази у Мачванском округу (у Лозници). Остали управни окрузи овог региона немају ни један регистровани кластер.

Треба напоменути и то да је ова расподела урађена на основу места у којима је седиште кластера, док су чланице кластера често налазе ван ових локација, у неким случајевима и широм Републике Србије.

3.3 Анализа кластера

Као и у случају инкубатора, овај одељак анализира само кластере који су попунили и послали упитник, као и оне са чијим представницима су организовани интервјуи. Попуњене упитнике је вратило 29 кластера, што је 67% од укупног броја послатих захтева. Поред тога, директни састанци су организовани са представницима 13 кластера у Београду, Новом Саду, Суботици, Крагујевцу, Нишу и Врању, као и са представницима институција, организација и програма који се баве развојем кластера као што су одељење за конкурентност Министарства економије и регионалног развоја, Центар за конкурентност и развој кластера Техничког факултета у Новом Саду, представницима МСП агенција у Новом Саду и Суботици, представницима Савеза старт-уп кластера у Нишу и са тим лидером пројекта СЕЦЕП⁵⁰.

Као што је приказано на слици 2, кластери у Србији се углавном оснивају у већим урбаним центрима у Србији: Београду, Новом Саду, Нишу, Суботици и Крагујевцу. Разлог за велику концентрацију кластера у овим градовима може се наћи у чињеници да је велика већина њих основана уз стручну помоћ домаћих и страних развојних агенција, које су лоциране у већим градовима Србије.

Први кластери су основани 2005. год. уз стручну помоћ и подршку Владе Републике Србије и надлежног министарства, домаћих и страних развојних агенција, као и привредних комора. Након покретања Владиног програма за развој кластера, кластери се у значајнијој мери оснивају самоиницијативно, углавном као резултат предузетничких напора појединаца, групе предузећа или развојних агенција (укључујући регионалне развојне агенције, МСПП агенције, удружења предузетника и невладине организације).

Кластери у Београду су оснивани уз подршку Владе Републике Србије, Привредне коморе Србије, МСПП агенције и међународних организација и пројеката (ГТЗ, УСАИД и УНИДО, касније СЕЦЕП).

Кластери у Суботици и околини су оснивани уз стручну помоћ МСПП агенције „СМЕР Суботица”. На сличан начин већина кластера у Новом Саду и околини је основано уз помоћ МСПП агенције „Алма Монс” и Центра за конкурентност и развој кластера Техничког факултета у Новом Саду. Секретаријат за привреду Владе Војводине је такође у значајној мери допринео оснивању и развоју кластера пружањем финансијске и нефинансијске подршке кластерским иницијативама основаним на територији покрајине.

Већина кластера у Крагујевцу су основани уз подршку Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља, Регионалне привредне коморе и Удружења предузетника „Слога” из Крагујевца.

Долазак ЛЕДИБ пројекта у Ниш утицао је на оснивање значајног броја кластера у овом граду. Поред ЛЕДИБ пројекта, развој кластера у Нишу снажно подржава и Регионална привредна комора. Ниш карактерише прилично велики број кластерских иницијатива које се често секторски преклапају. Тако на пример, у Нишупостоје по три кластер иницијативе у сектору грађевине и у текстилној индустрији.

Кластери у осталим градовима у Србији су основани уз подршку локалних невладиних организација или као приватне иницијативе појединаца или групе предузећа. Примери таквих кластера се могу наћи у Лозници, Руми, Краљеву, Врњачкој Бањи, Књажевцу, Аранђеловцу, Рачи и у другим градовима и општинама у Србији (слика 2).

Већина кластера у Србији има локални или регионални карактер, мада су неке иницијативе из Београда основане са намером да буду национални кластери⁵¹.

50 У прилогу 5 дата је листа представника кластера и повезаних институција који су обухваћени интервјуом.

51 У питању су кластери који су основани као пилот иницијативе: ”АЦ Србија” као национални кластер аутокомпотентске индустрије, ”ИЦТ Србија” као национални кластер ИКТ сектора и ”Агенција за дрво” као национални кластер дрвопрерађивача. Ови кластери више личе на секторска или коморска удружења него на кластере јер нису географски концентрисани и не постоји јасна дифузија информација и знања међу чланицама кластера.

Кластери у Србији су још увек у фази развоја тако да су њихови оперативни капацитети на прилично ниском нивоу. Кластери често немају запослено особље, а у случају где има запослених њихов број не прелази две особе. Међу запосленима у кластерима углавном доминирају жене. Кластери често ангажују спољне сараднике за обављање стручних или административних активности.

Кластери обично користе једну или две канцеларије⁵² које су изнајмљене или су уступљене на коришћење од стране неке од чланица кластера. Канцеларије су опремљене рачунарима, интернет конекцијом и осталом неопходном техничком опремом.

На основу достављених података тешко је са прецизношћу утврдити финансијске капацитете кластера⁵³, али се може претпоставити да су ниски јер је већина кластера нагласила финансијску одрживост као један од највећих проблема у свом пословању. Осим неколико изузетака, кластери углавном немају довољно средстава да покрију основне трошкове и плате својих запослених. Као резултат финансијске нестабилности, кластери углавном немају стално запослене већ послове на кластерима волонтерски обављају запослени појединих чланица кластера. Овај модалитет ангажовања сарадника у значајној мери онемогућава развој кластера, што је допринело да већина кластер иницијатива није успела да превазиђе почетне проблеме у пословању.

У већини посматраних случајева финансирање кластера не зависи од степена наплате чланарине у кластеру већ од способности запослених у кластеру да привуку средства из различитих позива за финансирање пројеката. Као последица ове чињенице имамо ситуацију да је број чланица кластера углавном константан јер функционисање кластера не зависи од броја чланова. Међутим, постоје и случајеви кластера који су самоодрживи само на основу прихода од чланарине, као на примеру кластера: Војводина ИЦТ, Рециклажа Југ, ФАЦТС, и Шумадијски цвет⁵⁴. Треба напоменути и то да проценат плаћања чланарине углавном опада током година.

Укупан број предузећа која учествују у раду неког од кластера је 917⁵⁵, и укупно запошљавају око 36 хиљада запослених (табела 6). Међу чланицама кластера доминирају микро предузећа, предузетници и мала предузећа, док је учешће средњих и великих предузећа знатно мање. Највише великих предузећа учествује у раду кластера аутомобилске индустрије „АЦ Србија”, укупно 12.

Број чланова кластера варира међу кластерским иницијатива. Најмање чланова кластера има кластер намештаја „НЕТВООД” из Крагујевца, укупно 5⁵⁶. Сви остали кластери задовољавају минимум за оснивање кластера који је прописан од стране Министарства економије и регионалног развоја у оквиру програма за подстицај развоју кластера⁵⁷.

52 Изузетак је медицински кластер ”Про Вита” који има на располагању пет канцеларија

53 Квалитет примљених упитника је на много нижем нивоу него што је то био случај са упитницима добијеним од пословних инкубатора. Наиме, податак о годишњем буџету из 2010. г. је доставило само шест кластера или 20% од укупног броја добијених одговора. Одговори на друга питања о финансирању кластера такође нису достављени у значајној мери: 30% (или 9 кластера) су доставили делимичне податке о структури трошкова, док је број достављених одговора о изворима финансирања нешто већи, 47% или 14 кластера. Ово је битно навести због чињенице да је на основу ових лимитирајућих података тешко донети валидан закључак финансијском капацитету кластера у Србији. Поред тога тачност достављених података је такође под знаком питања јер се подаци о приходима, расходима и годишњем буџету не слажу у већини достављених података.

54 Како кластери нису доставили податке о финансијским приходима, у другим случајевима није било могуће утврдити одрживост кластера на основу чланарина.

55 Више информација о Кући кластера је доступно на интернет страници <http://www.clusterhouse.rs/>.

56 Овај кластер је специјалан случај јер представља (неуспео) покушај Регионалне агенције за економски развој Шумадијско-Поморавског округа да окупи прозвођаче намештаја у Крагујевцу и околини.

57 По овом критеријуму кластер треба да има најмање 9 предузећа, од којих су најмање 60% МСПП, и најмање 3 повезане институције од којих је најмање једна научно-истраживачки центар.

Табела 6: Подаци о броју чланова кластера⁵⁸

Назив кластера	Укупан бр. чланова	Укупан бр. запослених код свих чланова	Структура чланова по величини				
			Бр. предузетника	Бр. микро пред.	Бр. малих предузећа	Бр. средњих предузећа	Бр. великих предузећа
АЦ Србија	40	~10.000		3	12	13	12
Био-научни кластер	13	1.014	1	1	9		
БИПОМ	30	2.483	7	1	12	2	1
ФАЦТС	17	2.500	2	1	3	8	2
ИЦТ НЕТ	23	1.820	20	10	7	3	
Истар 21	35	3	10	24			1
ДУЊЕР	89	2.497	16	66		7	
ЛЗОТЕКС	12	210	10	5	6		
НЕТВООД	5	>100	2	2	1		
НИ-ЦАТ	19			8	8	3	
ОПЕКА-БРИЦК	20	263	5	8	6	1	
ПРО ВИТА	19	151	5	8	4		
Регионални ауто кластер централне Србије	28	6.620		1	6	8	4
Српска филмска индустрија	71			45			
Српски кластер намештаја	17	613	4	7	4	2	1
„Стара Планина”	25	75	15	7			
„Шумадијски цвет”	170	800	125	120	5		
Туристички кластер „Суботица-Палић”	28	620		6	21	1	
ВМК	74	4.380	14	17	18	8	3
Војводина ИЦТ	34	1.500		10	14	3	1
Кластер медицинског и здравственог туризма	12						
Агро старт уп	37	239					
Медицал старт уп	23	56	13	7			
Текстилни старт уп	30						
Старт уп услуга	46	150	34	12			
Укупно:	917	~36.094	283	369	136	59	25

Извор: подаци добијени путем упитника од представника кластера који гарантују веродостојност изнетих података.

Највише чланица има „Шумадијски цвет” укупно 170, затим грађевински кластер Дунђер из Ниша са 89 чланица, Војвођански металски кластер са 74 чланица и кластер „Српска филмска индустрија” са укупно 71 чланица. Иако чланице кластера чине и потпорне институције (институтути, факулети, школе, истраживачки центри и сл.), њихово учешће у раду кластера је формално и занемарљиво мало. Ретки су кластери који имају више од три потпорне институције, што представља минимум по критеријумима програма Владе Републике Србије

Финансијски подаци за 2010. годину показују да највећи промет бележе чланице новооснованог ВМК кластера (270 мил. €), а затим чланице два кластера ИКТ сектора (ИЦТ НЕТ са око 87 мил. € и Војводина ИЦТ са 44 мил. €). Чланице текстилног кластера ФАЦТС су такође имали значајни промет од 45 мил. €. Оба грађевинска кластера из Ниша (Дунђер и ОПЕКА БРИЦК) бележили су промете од око 15 мил. €. Чланице два кластера ауто индустрије (регионални

58 Неколико кластера није доставило податке о броју и структури својих чланица.

ауто кластер централне Србије и АЦ Србија) су имале укупне промете од 13 и 10 мил. €. Чланице агро кластера из Ниша имале су укупан промет од 7.5 мил. €, док су чланице кластера пољопривредних машина БИПОМ имале промет око 4.5 мил. €. Међу туристичким кластерима највећи промет су имале чланице ПРО ВИТА кластера, преко 32 мил. €, док су остали кластери на нивоу од око 2-3 мил. €.

Табела 7: Финансијски подаци чланова кластера у 2010.год.

Назив кластера	Укупан промет свих чланица кластера у 2010	Укупан извоз чланица кластера	Укупан број инвестиција чланова кластера	Процент чланова кластера који имају интернет презентацију
АЦ Србија	10 мил. €	3,5 мил. €		47,5%
Био-научни кластер	1.677.750.650 дин	512.233.215 дин	97.101.344 дин	46,1%
БИПОМ	4.510.000,69 €	5.933.000 €	~2.000.000 €	100%
ФАЦТС	45 мил. €	11,5 мил. €		100%
ИЦТ НЕТ	8.695.320.442 дин	998.850.496 дин		100%
Истар 21	1.654.830.000 дин			100%
ДУЊБЕР	15 мил. €	1 мил. €	7,6 мил. €	73%
ОПЕКА БРИЦК	1.489.085.000 дин		250 мил. дин	50%
ПРО ВИТА	32.221.656,77 дин + 380.000 €	2.384.879 дин + 662.000 €	448.280 дин + 1.030.000 €	79%
Регионални ауто кластер централне Србије	13.092.697.000 дин	31.954.412 дин		93%
Српски кластер намештаја	870.587.138 дин	541.242.181 дин		94%
„Шумадијски цвет”	150.000.000 дин	5%		25%
Туристички кластер „Суботица-Палић”	2,8 мил. €			78.6%
Војвођански металски кластер (ВМК)	240 мил. €			
Војводина ИЦТ	44 мил. €	20 мил. €		100%
Кластер медицинског и здравственог туризма	2.040.708.000 дин	20.230.000 дин		
Агро старт уп	7,5 мил. €	4.200.000 дин		
Медицал старт уп	60.000.000 дин			65,2%
Старт уп услуга	50.000.000 дин			87%

Извор: подаци добијени путем упитника од представника кластера који гарантују веродостојност изнетих података.

Међу кластерима највећи извозници су чланице Војводина ИЦТ кластера (20 мил. €), кластера ФАЦТС (11,5 мил. €) и ИЦТ НЕТ (са око 10 мил. €). Највећа улагања у инвестиције су имали чланице два грађевинска кластера из Ниша (Дунђер и ОПЕКА БРИЦК), као и чланице кластера ПРО ВИТА.

Највише иновација (укупно 10) су имале чланице кластера БИПОМ, затим чланице Дунђера (укупно 5) и био-научног кластера из Суботице (2 иновације).

У већини кластера чланице имају израђене интернет странице. Изузетак су кластери којима већину чланица чине предузетници и микро предузећа (Шумадијски цвет, ОПЕКА БРИЦК, и старт уп кластери из Ниша). Број интернет страница међу чланицама кластера АЦ Србија и био-научног кластера су такође мали.

Кластери пружају различите услуге својим чланицама, међу којима доминирају организације

семинара, обука и конференција, заједнички маркетинг и посета сајмовима, као и јавно заступање. У знатно мањем обиму кластери посредују у изради нових производа и заједничкој набавци репроматеријала (са изузетком кластера Шумадијски цвет који је развио ефикасан механизам за куповину репроматеријала за своје чланице који свакако представља модел који треба да преузму и други кластери у Србији). Остале услуге које пружају кластери су углавном спорадичне и везане су за спољне изворе финансирања. Треба напоменути и то да постоје примери када корисници услуга кластера нису само чланице кластера већ и друга предузећа исте или сличне делатности.

Као што је наведено у претходном поглављу, ЕУ пројекат СЕЦЕП је директно подржао рад 6 кластера у Србији, док су представници осталих кластера укључени кроз процес обука и семинара организованих у оквиру овог пројекта. Као подршку Српском кластеру намештаја, СЕЦЕП је ангажовао италијанског дизајнера Мирка Татаринија да осмисли колекцију намештаја који би заједнички произвеле чланице овог кластера. Полица из колекције коју је дизајнирао Татарини је награђена је средином новембра 2011. год. на Београдском сајму намештаја.

Већина кластера у Србији има искуства у раду на пројектима. Директно искуство у реализацији пројекта имају кластери који су корисници неког од циклуса програма за подстицај развоја кластера Владе Републике Србије или Аутономне Покрајине Војводине. Неки кластери су добили средства од стране других министарства (Министарство трговине), државних агенција (углавном СИЕПА) или Секретаријата за привреду Владе Војводине.

Искуства на пројектима финансираним у оквиру других програма, укључујући и искуства на ЕУ пројектима, су углавном мала. Међутим, неколико кластера има и таква искуства. На пример, у оквиру ЕУ програма РСЕДП 2 подржано је оснивање два нова кластера, Војвођански металски кластер и кластер сирева Југ, док кластер ИЦТ НЕТ учествује као партнер на пројекту развоја инфраструктуре за контролу квалитета електромагнетске компактибилности. Војводина ИЦТ кластер је партнер на пројекту прекограничне сарадње између Србије и Мађарске а туристички кластер микрорегије Суботица - Палић је партнер на пројекту финансираном у оквиру програма транснационалне сарадње југоисточне Европе.

3.4 Закључци и препоруке

Након нешто више од 5 година од покретања првих кластер иницијатива у Србији можемо закључити да кластерима и даље недостаје најмањи заједнички садржилац у смислу дефинисања интереса око којег су се окупиле чланице кластера. Учлањењем у кластер предузећа немају пуно тога да изгубе пошто је чланство у кластерима углавном бесплатно. Међутим, као последица ове чињенице, предузећа су обично неактивна у раду кластера и ретко су спремна да уложе своје време у активности кластера. Са друге стране, кластерским иницијативама је потребно да имају предузећа и повезане институције како би испуњавали услове за аплицирање код програма за подршку кластерима. Ова врста симбиозе је основана са циљем привлачења средстава из јавних фондова, било да су у питању домаћи или међународни програми

Као последица оваквог односа, велика већина кластерских иницијатива у Србији није успела да изгради поверење и блиске везе са својим чланицама. Ретке су кластерске иницијативе које имају сталну комуникацију са својим чланицама и које редовно процењују захтеве и потребе чланица. Ово се јасно може видети и из недостатка и (не)тачности података приказаних у табелама 6 и 7. Учешће повезаних институција је углавном симболично, без значајних резултата у унапређењу конкурентности и развоју нових производа код чланица кластера.

Прикупљањем података из различитих извора дошло се до цифре од 85 кластера у Србији. Међутим, на последњем позиву за подстицај развоја кластера пријавио се само 31 кластер (21

апликација за подршку новооснованим кластерима и само 10 захтева за подршку постојећим кластерима) што укупно чини 36.5% од броја идентификованих кластера у Србији. Овај податак такође поткрепљује тврдњу о недовољно развијеним капацитетима и ниском интензитету активности кластера у Србији.

Међутим, мора се напоменути да постоји и пар добрих примера кластера у Србији. Кластер Шумадијски цвет је на најбољи начин окупио мале прозвођаче цвећа и расадног материјала из околине Крагујевца и у значајној мери унапредио пословање у овој привредној грани. Овај кластер је успео да обезбеди ефикасан механизам набавке репроматеријала за своје чланице, унапреди квалитет производње и обезбеди пар значајних извозних уговора. Успех овог кластера лежи и у томе да је од ситне пољопривреде као социјалне категорије успео да направи извозно оријентисану привредну делатност која окупља значајни број предузетника и предузећа из Шумадијског управног округа.

Други позитиван пример кластера у Србији је Војводина ИЦТ кластер. Иако основан пре само годину дана, овај кластер је за кратко време успео да направи позитивне резултате на многим пољима. Успех овог кластера лежи у јакој мотивацији чланица кластера да се удруже око јасно дефинисаних циљева и способности кластер менаџера да спроведе у дело захтеве својих чланица.

Постоје и други позитивни примери кластера у Србији. Након неколико трансформација, спајања са ЕМБЕДДЕД.РС кластером и променом неколико кластер менаџера, ИЦТ НЕТ је коначно успео да направи јасне управљачке механизме и осмисли програм који је у складу са интересима својих чланица. Потенцијални успех представљају и кластери који нису пројектно оријентисани и чије функционисање зависи искључиво од чланарине својих чланица (Рециклажа ЈУГ, НИ-ЦАТ, ФАЦТС, и др.). Носиоци кластера БИПОМ, Дунђер, Истар 21 и туристичког кластера микрорегије Суботица-Палић имају јак предузетнички капацитет и иновативни су у осмишљавању нових пројеката и производа за своје чланице. Војвођански металски кластер такође има пуно потенцијала да се развије у успешну иницијативу.

Остаје да се види у којој мери ће програми СЕЦЕП, ЛЕДИБ и РСЕДП унапредити рад кластера у Србији, мада треба имати у виду и то да сличне донаторске интервенције у прошлости нису постигле жељене резултате.

Развој кластера у Србији треба гледати секторски а не само кроз развој кластер иницијатива. С тим у вези потребно је стимулисати креирање и развој мреже институција које могу помоћи у развоју кластера (у секторском смислу) на одређеном географском подручју. У складу са овом препоруком је потребно је реорганизовати постојећи програм за развој кластера Владе Републике Србије на начин да се неће односити само на развој кластер иницијатива већ на развој кластера као географске концентрације предузећа из одређеног сектора. Мапирање регионалних кластера које је урађено у оквиру СЕЦЕП програма даје добру полазну основу за развој кластера кроз секторску интервенцију⁵⁹

Улога локалних самоуправа или регионалних агенција може бити од кључног значаја у развоју кластера јер оне имају препознатљивост и потребан капацитет да мобилишу актере из јавног и приватног сектора, укључујући и организације за подршку пословању, банкарски сектор, стручне институције и сл. Међутим, треба омогућити и приватном сектору да се сам окупи око заједничких интереса и тиме унапреди пословање и конкурентност. Програм Владе Србије би морао да нађе начина да подржи све ове иницијативе.

59 Министарство економије и регионалног развоја је спровело анализу потреба за развој људских ресурса кластера у којем су идентификоване ове теме. У оквиру својих анализа СЕЦЕП је такође дошао до истих резултата, као и Центар за конкурентност и развој кластера из Новог Сада. На крају, истраживање у оквиру ове анализе је такође показало потребу за развојем капацитета кластера у предложеним темама.

Такође је потребно извршити синтезу ресурса за подршку кластерима, нарочито на локалном нивоу. Нема потребе за оснивањем три кластер иницијативе у сектору грађевине у Нишу, довољно је имати једну кровну институцију која ће бити у стању да пружа квалитетне услуге свим предузећима из овог сектора. Међутим, да би се то постигло, потребно је изградити поверење и помирити интересе више групација, што свакако није лак посао.

Потребно је перманентно радити на едукацији кластер менаџера и чланица кластера. Изградња људских ресурса у домену управљања кластерским иницијативама и фасилитацијом процеса сарадње међу чланицама кластера, управљање стратешким и акционим планирањем, привлачењем страних донација и инвестиција, као и вештина лобирања и јавног заговарања су неке од области које су идентификоване од различитих актера као неопходне за будући развој кластера⁶⁰. Подизање капацитета у изградњи поверења међу чланицама кластера је такође од пресудног значаја за успех кластерских иницијатива.

Истраживањем на терену дошло се до података да кластери из различитих сектора углавном не сарађују међусобно, што негативно утиче на ширења примера добрих пракси. Међутим, СЕЦЕП, ЛЕДИБ и Центар за конкурентност и развој кластера су организовали више конференција на којима су представници кластера могли да се упознају међусобно и размене своја искуства. Потребно је наставити са овим иницијативама и убудуће, у оквиру редовних активности НАРРа, регионалних развојних агенција, канцеларија за локални економски развој и других развојних организација.

Промовисање идеје умрежавања и повезивања у кластере је такође један од битнијих сегмената развоја кластера у Србији. Појам кластера није у довољној мери разјашњен у јавности и потребно је блиско радити са медијима како би се утицало на побољшање генералног образовања о могућностима пивредног развоја кроз кластере.

---

⁶⁰ Министарство економије и регионалног развоја је спровело анализу потреба за развој људских ресурса кластера у којем су идентификоване ове теме. У оквиру својих анализа СЕЦЕП је такође дошао до истих резултата, као и Центар за конкурентност и развој кластера из Новог Сада. На крају, истраживање у оквиру ове анализе је такође показало потребу за развојем капацитета кластера у предложеним темама.

4. Индустијске зоне и паркови

4.1 Увод у индустијске зоне и паркове

Пословна инфраструктура такође подразумева и индустијске зоне (ИЗ), индустијске паркове (ИП), технолошке паркове (ТП) и слободне зоне (СЗ).

Иако се терминологија зона и паркова увелико користи у релеватним Законима и подзаконским актима Републике Србије, не постоји званична дефиниција већине ових термина. Изузетак је дефиниција слободне зоне која је дата у члану 2. став 1, Закона о слободним зонама, где се каже да је „слободна зона део територије Републике Србије који је посебно ограничен и означен, на коме се обављају делатности под условима утврђеним Законом о слободним зонама”, а које подразумевају бесцаринско пословање приликом извоза производа који се производе унутар слободне зоне.

Како би детерминисали значење зона и паркова у даљем тексту користићемо дефиниције које су дате у оквиру нацрта Закона о индустијским парковима који је израђен 2006. године али никада није ушао у Скупштинску процедуру за усвајање. У овом документу дате су следеће дефиниције:

Индустијска зона се односи на испарцелисано грађевинско земљиште опремљено неопходном комуналном инфраструктуром, укључујући унутрашњу мрежу путева, снабдевање водом, канализацијом, струјом и телекомуникацијама и намењено продаји или рентирању у циљу постизања индустијског развоја.

Индустијски парк се односи на предузећа која су основана са циљем управљања изградњом, одржавањем и свим другим пословима везаних за индустијске зоне. Индустијски паркови обично пружају услуге типа „*one stop shop*” или „све на једном месту” где потенцијални инвеститори могу добити све потребне информације и услуге везане за куповину или најам парцела у оквиру индустијских зона. Поред тога, индустијски паркови често пружају и друге врсте услуга као што су правна помоћ приликом оснивања предузећа (што је нарочито битно страним инвеститорима), помоћ приликом аплицирања за грађевинске дозволе, помоћ у запошљавању радника и сл.

Технолошки (истраживачки или научни) парк представља комунално опремљен простор (земљиште или зграде) који пружа неопходну инфраструктуру предузећима која се баве напредним технологијама, производњом електронике, дизајном софтвера и слично.

У оквиру овог документа говориће се и о браунфилд⁶¹ локацијама, које подразумевају површине и објекте који су изгубили своју првобитну намену, или се врло мало користе. Ове локације често имају еколошка оптерећења јер се на њима се налазе руинирани производни и други објекти. Браунфилд локације негативно утичу на своје шире окружење, не само у економском, већ и у естетском, психолошком и социјалном смислу па је потребно унапредити њихову употребну вредност и ставити их у функцији економског и индустијског развоја.⁶²

Зоне и паркови су прихваћени као успешни и ефикасни механизми за подстицање индустијског развоја како у развијеним тако и у транзиционим земљама као што је Србија. Предност зона и паркова је у лакшем обезбеђењу дозвола за пословање или за изградњу неопходног простора за индустијску производњу, али и за научно-истраживачке или услужне делатности, што свакако привлачи пажњу потенцијалним инвеститорима. Зоне и паркови такође унапређују животни

61 од енглеског термина *Brownfield*.

62 Палго (2008)

амбијент јер концентришу индустријску производњу на локацијама које су комунално и инфраструктурно опремљене на начин да не оптерећују нормално функционисање урбаних градских средина.

4.2 Развој индустријских зона и паркова у Србији

Привредну структуру Србије карактеришу доминантна заступљеност традиционалних сектора индустрије (дрвна, текстилна, кожа и обућа), техничко-технолошко заостајање, низак степен конкурентности и значајне међурегионалне неравномерности. С обзиром на то да је транзициони процес још више продубио регионалне неједнакости у Србији, 2007. године је почео процес имплементације просторне организације индустрије кроз изградњу индустријских зона и паркова, слободних зона и технолошких паркова. Примарни циљ развоја ових елемената пословне инфраструктуре је укупни економски развој земље са акцентом на полицентрични развој⁶³.

Истраживањем различитих извора дошло се до податка од 92 индустријске зоне, 2 постојећа и 4 планирана технолошка парка, 4 постојеће и 4 планиране слободне зоне и 66 браунфилд локација, што укупно чини 172 таква елемента пословне инфраструктуре у Србији. Регионална дистрибуција ових елемената пословне инфраструктуре показује њихову највећу концентрацију у Војводини⁶⁴ а најмању у Београду. Од 52 општине Шумадије и Западне Србије 27 њих има индустријске зоне. У овом региону нема технолошких паркова ни слободних зона, мада је у плану изградња три слободне зоне, у Ужицу, Шапцу и Крагујевцу. Концентрација зона и паркова на територији региона Јужне и Источне Србије је такође мала. У овом региону постоје само 24 индустријске зоне (од 47 општина овог региона) и једна слободна зона (у Пироту). У Нишу се планира изградња једног технолошког парка.

Табела 8: Финансијски подаци чланова кластера у 2010.год.

Регион	Индустријске зоне	Постојећи технолошки паркови	Планирани технолошки паркови	Постојеће слободне зоне	Планиране слободне зоне	Браунфилд локације
Војводина	40	2	2	3	1	15
Београд	1	0	1	0	1	1
Шумадија и Западна Србија	27	0	0	0	3	26
Јужна и Источна Србија	24	0	1	1	0	24
Укупно	92	2	4	4	4	66

Извори: Министарство економије и регионалног развоја, Национални инвестициони план, Стратегија и политика развоја индустрије Републике Србије 2011 - 2020.год. и подаци прикупљени током истраживања на терену.

63 Циљеви из овог закључка су изведени из Стратегије развоја индустрије Републике Србије 2011 - 2020, (стр. 121) који се позива на циљеве НИПа.

64 Од 45 општина у Војводини, њих 40 има индустријску зону. Пет општина које немају индустријску зону су: Вршац (Вршац има технолошки парк), Жабал, Србобран, Сремски Карловци и Житиште.

Географска дистрибуција идентификованих индустријских зона, технолошких паркова, слободних зона и браунфилд локалитета по регионима, окрузима и општинама је дата на слици 3.

Слика 3: Мрежа зона и паркова у Србији

InTER©2011

Извори: Министарство економије и регионалног развоја, Национални инвестициони план, Стратегија и политика развоја индустрије Републике Србије 2011 - 2020.го д. и подаци прикупљени током истраживања на терену.

4.3 Анализа индустријских зона и паркова

Међу зонама и парковима у Србији доминирају индустријске зоне које нису организоване као правна лица већ су комунално уређена испарцелисана земљишта погодна за изградњу индустријских објеката. У Србији постоје само два предузећа који се баве управљањем зонама и парковима: Јавно предузеће Привредно - технолошки паркови Суботица, које се стара о пет индустријских зона у Суботици, и Технолошки парк Вршац које управља технолошким парком у том граду. Слободне зоне као посебна категорија су основане по посебном закону који их обавезује да се формирају као правна лица.

Зоне су у већинском власништву локалних самоуправа. О њиховој изградњи и управљању се старају службеници из Одељења за привреду или радници канцеларија за локални економски развој (тамо где постоје ове канцеларије). Међутим, у великом броју случајева тешко је утврдити ко је директно надлежан за послове управљања зоном јер не постоји база података таквих података на једном месту⁶⁵. Ова чињеница такође представља проблем и потенцијалним инвеститорима који би желели да уложе средства у неку од индустријских зона у Србији.

И поред великог броја браунфилд локација, запуштених или девастираних индустријских комплекса у Србији, индустријске зоне су углавном грађене као гринфилд⁶⁶ инвестиције, на празним парцелама чија је намена промењена у индустријско земљиште. До недавно је постојала само једна индустријска зона браунфилд инвестиционог карактера, настала ревитализацијом старе индустријске зоне у Смедереву. Међутим, доласком Фијата у Крагујевац знатна средства су утрошена у ревитализацију старих индустријских капацитета Заставине фабрике аутомобила и повезаних фабрика у том граду („Филип Кљајић”, „21 октобар”, и сл). Као један од циљева развоја пословне инфраструктуре, дефинисан у оквиру Просторног плана Републике Србије, је и израда стратегије оживљавања индустријских браунфилд локација на основу катастра браунфилд локације у свим општинама и градовима Републике Србије, што се свакако потврђује као неоподност и у оквиру ове анализе.

Корисници индустријских зона су углавном страни инвеститори који се баве прерађивачком делатношћу. Дистрибутивне делатности су присутне у зонама на главним путним коридорима, или у близини Београда и Новог Сада.

Земљиште у индустријским зонама се продаје путем лицитације или се додељује у вишегодишњи закуп који може бити и до 99 година. Зоне су опремљене комуналном инфраструктуром (путеви, струја, вода и канализација) и телекомуникационим везама (телефон, оптички или кабловски интернет и сл.).

Након продаје или давања земљишта у закуп, локалне самоуправе немају надлежности над зонама. Ова чињеница често представља проблем када је у питању комунално одржавање зона, као што је одношење смећа, зимско одржавање путева, редовно одржавање комуналних инсталација и слично.

Највише улагања у индустријске зоне и паркове у Србији је реализовано кроз Национални инвестициони план (НИП) који је подржао изградњу 63 индустријске зоне и паркова на подручју 50 општина и градова⁶⁷. Улагања из НИПа су обухватила само 54% локалних самоуправа које

65 Од укупно 93 локалне самоуправе које имају зоне и паркове, контакт детаљи су доступни за само за 12 њих. На послати упитник о зонама и парковима је одговорило само 3 града који имају индустријске зоне (Зрењанин, Ниш и Јагодина) и три слободне зоне (Пирот, Зрењанин и Ужице).

66 од енглеског термина *Greenfield*.

67 У периоду 2006-2010. године вршене су измене и допуне Одлуке о распореду средстава предвиђених Законом о буџету РС за 2007. годину за реализацију НИП-а, којом је предвиђено формирање индустријских зона и паркова у Србији. Извор: Стратегија развоја индустрије Републике Србије 2011 - 2020, стр. 121.

имају овакав вид пословне инфраструктуре. Укупан износ одобрених средстава за изградњу индустријских зона и паркова издвојених у оквиру НИПа за временски период 2007 - 2010. године је износио 1,868,896,225 дин (табела 9).

Табела 9: Улагање у индустријске зоне из средстава националног инвестиционог плана за период 2007-2010. год. (у дин)

Регион / округ	Назив општине или локације	Уложена средства по годинама				
		2007	2008	2009	2010	Укупно
Регион Војводине		237.263.416	0	66.907.057	44.591.942	336.378.372
Западна бачка		12.384.044	0	0	0	12.384.044
	Сомбор	12.384.044				12.384.044
Јужни Банат		25.947.132	0	0	0	25.947.132
	Бела Црква	2.476.359				2.476.359
	Вршац	6.950.577				6.950.577
	Ковин	16.520.196				16.520.196
Јужна Бачка		18.595.465	0	0	0	18.595.465
	Бачки Петровац	2.520.466				2.520.466
	Бечеј	16.074.999				16.074.999
Северни Банат		90.388.222	0	0	0	90.388.222
	Ада	33.252.952				33.252.952
	Кањижа	1.773.803				1.773.803
	Кикинда	7.019.098				7.019.098
	Нови Кнежевац	36.527.265				36.527.265
	Сента и Чока	11.815.104				11.815.104
Северна Бачка		7.811.883	0	0	0	7.811.883
	Бачка Топола	4.956.000				4.956.000
	Мали Иђош	2.385.960				2.385.960
	Суботица	469.923				469.923
Средњи Банат		52.315.942	0	0	0	52.315.942
	Житиште	1.620.125				1.620.125
	Зрењанин	47.964.999				47.964.999
	Нови Бечеј	2.730.818				2.730.818
Срем		29.820.728	0	66.907.057	44.591.942	141.319.728
	Инђија			66.907.057	44.591.942	111.499.000
	Ириг	8.128.430				8.128.430
	Сремска Митровица	21.692.298				21.692.298
Београд		1.794.500	0	0	0	1.794.500
	Обреновац	1.794.500				1,794.500
Шумадија и Западна Србија		283.017.945	545.190.552	284.873.326	251.465.787	1.364.547.613
Златибор		1.460.500	575.250	0	0	2.035.750
	Пожега	1.150.500	575.250			1.725.750
	Пријеполје	310.000				310.000
Колубара		728.060	0	0	0	728.060
	Ваљево	728.060				728.060
Мачва		147.315.125	268.696.383	113.310.488	47.710.926	577.032.924
	Богатић	1.140.700		446.400		1.587.100
	Коцељева	12.749.999	6.485.521	3.122.753		22.358.273
	Лозница	26.425.864	51.881.670	33.490.105	25.210.428	137.008.068
	Љубовија	25.892.376	3.499.963			29.392.339
	Мали Зворник		6.877.478	8.252.824		15.130.302
	Шабац	81.106.186	199.951.751	67.998.406	22.500.498	371.556.842

Моравица		1.097.400	365.800	0	0	1.463.200
	Чачак	1.097.400	365.800			1.463.200
Поморавље		6.632.889	90.543.913	99.154.607	158.354.718	354.686.127
	Јагодина			55.961.527	148.318.643	204.280.170
	Параћин	5.582.689	8.845.025	3.193.080	10.036.075	27.656.869
	Свилајнац	1.050.200	81.698.888	40.000.000		122.749.088
Расина		19.000.314	55.224	0	0	19.055.538
	Брус	1.323.960				1.323.960
	Крушевац	17.676.354	55.224			17.731.578
Рашка		9.524.428	20.161.945	10.706.517	12.677.298	53.070.189
	Краљево	9.524.428	20.161.945	10.706.517	12.677.298	53.070.189
Шумадија		97.259.229	164.792.037	61.701.714	32.722.845	356.475.825
	Крагујевац	95.506.929	164.792.037	24.905.012	32.722.845	317.926.823
	Лапово	1.752.300		36.796.702		38.549.002
Јужна и Источна Србија		62.454.862	60.185.357	13.065.934	18.085.576	153.791.730
Бор		14.495.537	5.681.111	8.729.132	2.519.954	31.425.735
	Бор	10.177.500				10.177.500
	Мајданпек	3.848.200	4.271.600			8.119.800
	Неготин	469.837	1.409.511	8.729.132	2.519.954	13.128.435
Браничево		1.979.450	2.440.830	76.700	0	4.496.980
	Мало Црниће	1.979.450	2.440.830	76.700		4.496.980
Зајечар		5.217.960		943.088		6.161.048
	Зајечар	497.960				497.960
	Књажевац	4.720.000		943.088		5.663.088
Јабланица		0	0	0	0	0
Нишава		23.183.320	48.949.213	0	842.581	72.975.114
	Ниш	23.183.320	48.949.213		842.581	72.975.114
Пирот		2.160.549	2.909.019	3.317.014	14.723.041	23.109.623
	Пирот	2.160.549	2.909.019	3.317.014	14.723.041	23.109.623
Подунавље		11.753.968	205.184	0		11.959.152
	Велика Плана	8.921.968	205.184			9.127.152
	Смедерево	2.832.000				2.832.000
Пчиња		3.664.078	0	0	0	3.664.078
	Врање	3.664.078				3.664.078
Топлица		0	0	0	0	0
Укупно:		584.530.721	605.375.910	364.846.318	314.143.305	1.868.896.255

Извор: Национални инвестициони план.

Географска дистрибуција средстава из НИПа показује велику неједнакост у улагањима између региона, округа или општина. На нивоу региона, занемарљиво мала средстава су уложена у региону Београда, само 1.794.500 дин. Ова средства су утрошена у изградњу индустријске зоне у Обреновцу.

Иако је НИП имао за циљ смањење регионалних неједнакости развоја у Србији, најсиромашнији регион Јужне и Источне Србије је добио знатно мање средстава него регион Шумадије и Западне Србије или регион Војводине. Наиме, у региону Јужне и Источне Србије је укупно инвестирано 153.791.730 дин или 8,23% од укупних средстава НИПа уложених у индустријске зоне за период 2007-2010. Од 27 индустријских зона у овом региону, само 11 њих су биле корисници средстава из НИПа. У овом региону чак два управна округа⁶⁸ нису добила никаква средства.

Регион Шумадије и Западне Србије је добио највише средстава за изградњу индустријских зона, 1.364.547.613 дин или 73% од укупног улагања НИПа у индустријске зоне. У овом региону

68 Јабланички и Топлички управни окрузи.

највише средстава је утрошено у Мачванском региону, 577.032.924 дин или 31% од укупног улагања НИПа, затим у Шумадијском округу (356.475.825 дин или 19%) и у Поморавском округу (354.686.127 или 19%).

Средства из НИПа су подржавала изградњу индустријских зона у региону Војводине само у току 2007. год., док се у наредним годинама улагање у индустријске зоне и паркове у овом региону одвијало у оквиру Фонда за развој Војводине⁶⁹. Изузетак је улагање из НИПа у изградњу технолошког парка у Инђији, који је процењен као пројекат од националног значаја. За изградњу зона и паркова у Војводини из средстава НИПа је издвојено 336.378.372 дин (или 18% од укупног улагања НИПа).

Највише улагања су добиле индустријске зоне у Шапцу (371.556.842 дин), Крагујевцу (317.926.823) Јагодини (204.280.170 дин), Лозници (137.008.068 дин), Свилајнцу (122.749.088 дин) и Инђији (111.499.000 дин). У осталим зонама и парковима улагања из НИПа су испод 100 милиона динара.

Поред НИПа, многе међународне организације су подржале изградњу зона и паркова, од којих се издвајају УСАИД и УНДП преко својих програма МИР и ПРО. Међутим, ови програми су углавном подржавали израду студија изводљивости и других анализа неопходних за изградњу зона. Постоји могућност да су ове организације улагале у изградњу комуналне инфраструктуре у оквиру зона и паркова мада нема знаничних информација о томе. Улагање у индустријске зоне и паркове у Србији је такође вршено у оквиру ЕУ програма подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе (МИСП)⁷⁰.

Важно је напоменути да је у току изградња првог научно-технолошког парка у Србији, који се гради на Звездари у Београду. Научно технолошки парк ће се простирати на око 15.000 метара квадратних а финансира се из средстава Европске инвестиционе банке. Партнери на пројекту су Министарство просвете и науке, градска општина Звездара и ЈУП „Истраживање и развој” д.о.о.⁷¹ Изградња овог центра ће у значајној мери унапредити капацитете у Србији са становишта коришћење науке у циљу технолошког и привредног развоја земље, као и у смислу популаризације науке уопште.

4.4 Закључци и препоруке

Изградња зона и паркова у Србији започиње 2007. год. са циљем повећања конкурентности пословања и територијалне конкурентности, смањивања регионалних асиметричности у нивоу укупне и индустријске развијености, спречавања даљих миграција из руралних у урбана и из неразвијених у развијена подручја и покретања регионалног развоја многих привредних делатности и подсектора, рационалном употребом уређене локације и ефикасним, функционалним и интегралним управљањем простором.

У зоне и паркове се углавном улагало из средстава НИПа, Фонда за развој Војводине и из буџета локалних самоуправа. Међутим, анализом утрошених средстава из НИПа дошло се до закључка да улагања у индустријске зоне нису географски равномерно распоређене, нити се водило рачуна о смањењу регионалних разлика у степену развоја јер је симболичан део средстава уложен у најсиромашније општине у Србији⁷².

69 Ова анализа не располаже подацима о висини улагања у зоне и паркове у оквиру Фонда за развој Војводине.

70 Више информација о МИСП програму је доступно на страници <http://www.misp-serbia.rs/>

71 ЈУП „Истраживање и развој” је основала Влада Републике Србије као једночлано друштво са ограниченом одговорношћу на одређено време, до завршетка Пројекта истраживање и развој у јавном сектору. Више информација о овом предузећу је доступно на интернет страници: <http://www.piu.rs/>

72 Иако је Топлички округ један од најсиромашнијих округа у Србији, општине овог округа нису добили средства из НИПа за изградњу индустријских зона. одговорношћу на одређено време, до завршетка Пројекта истраживање и развој у јавном сектору. Више информација о овом предузећу је доступно на интернет страници: <http://www.piu.rs/>

Индустријске зоне се углавном изграђују на слободним грађевинским и пољопривредним парцелама ван градских агломерација. Улагања у постојеће браунфилд локације су симболична, што је неопходно изменити у будућности. Последњих година постоји ревитализације девастираних и старих индустријских погона у Крагујевцу за потребе новог Фијатовог производног програма. Поучени овим примером потребно је улагати у браунфилд локалитете и у осталим градовима у Србији.

Изградњу индустријских зона углавном иницирају општине, или група општина које проналазе заједнички интерес у томе. Општине (или група општина) су такође власници индустријских зона и паркова.

Након изградње индустријских зона, испарцелисано и комунално опремљено земљиште се продаје или издаје потенцијалним инвеститорима. У случају издавања, парцеле се уступљују на дуге временске периоде, чак до 99 година.

Након продаје или уступања парцела потенцијалним инвеститорима, локалне самоуправе или други органи више немају одговорност за одржавање индустријских зона. С тим у вези често се јавља проблем у надлежности код одржавања приступних путева, водовода и канализације и сл.

Послове управљања индустријским зонама у Србији углавном обављају општинска Одељења за привреду или канцеларије за локални економски развој. Њихов успех у обављању поверених послова зависи од капацитета запослених и степена сарадње са другим општинским службама које имају значајну улогу у овом процесу (Одељење за урбанизам које је надлежно за издавање дозвола, јавна комунална предузећа која су надлежна за комуналну инфраструктуру, дирекције за изградњу које управљају пословима изградње у општинама и сл.).

у 2006. год. је урађен нацрт Закона о индустријским парковима у Србији којим би се регулисало оснивање и функционисање индустријских паркова. Међутим, и поред напора да се овај Закон усвоји, до данас се то није десило. У 2009. год. је формулисан Национални стратешки оквир и акциони план за индустријске паркове у Србији који такође није усвојен од надлежних органа. Овај оквир предлаже оснивање индустријских паркова као јавних институција за управљање индустријским зонама.

До сада је у Србији основан само један индустријски парк (у Суботици) и један технолошки парк (у Вршцу). Индустријски парк у Суботици управља изградњом и одржавањем индустријских зона које се налазе на пет различитих локација у том граду и пружа обједињене и комплетне услуге потенцијалним инвеститорима. Поучени позитивним искуствима из овог примера препоручује се оснивање сличних јавних предузећа и у осталим градовима и општинама у Србији који имају индустријску зону.

Неопходност утврђивања правног оквира за индустријске паркове и „превођење” индустријских зона у индустријске паркове је препознато од стране Просторног плана Републике Србије 2010-2020. год. као један од приоритета до 2014. год⁷³. Поред тога, Просторни план такође предлаже и следеће приоритете, који су у потпуности у складу са налазима из ове анализе:

- утврђивање институционалног оквира за вођење активности и функционисање индустријских паркова;
- регулисање рада националног тела које ће се бавити планирањем, развојем, стратешким и оперативним питањима развоја индустријских паркова;
- дефинисање принципа партнерства јавног и приватног сектора;

73 Просторни план Републике Србије 2010 - 2020. год., стр. 244.

- дефинисање динамике и приоритета суфинансирања државних буџетских средстава у изградњу или опремање индустријских зона и индустријских паркова;
- стратешки план развоја индустријских паркова и слободних зона и утврђивање локација - размештаја индустријских зона, индустријских паркова и слободних зона;
- акциони план за реализацију индустријских зона и индустријских паркова у коме се прецизирају акциони и динамички план активности, институције за регулацију и спровођење, механизми, партнерства, секторски и територијални приоритети, као и програм имплементације овог просторног плана.

Такође се примећује недостатак повезаности индустријских зона и паркова са другим елементима пословне инфраструктуре, као што су пословни инкубатори и кластери. Пословни инкубатори често уступају простор потенцијалним инвеститорима у периоду док они чекају одлуку о продаји или закупу парцеле у оквиру индустријске зоне. Међутим, након пружања ове услуге пословни инкубатори више немају никакву врсту сарадње са предузећима из индустријских зона. Такође је евидентан недостатак сарадње између индустријских зона и паркова и локалних и регионалних агенција за развој, привредним коморама, удружењима предузетника, Националном службом за запошљавање и другим битним институцијама.

5. Закључак

Развој пословне инфраструктуре у Србији је почео са процесом економске трансформације земље у тржишно оријентисану привреду. Први субјекти пословне инфраструктуре су основани 2005. год. са регистрацијом првих кластера и пословних инкубатора у Србији. Од тада је број субјеката пословне инфраструктуре у констатном порасту а њихови капацитети су све значајнији.

У оквиру ове анализе идентификована су 23 пословна инкубатора, 85 кластерске иницијативе, 92 индустријске зоне, 2 постојећа и 4 планирана индустријско-технолошка парка, 4 постојеће и 4 планиране слободне зоне и 66 браунфилд локација у Србији.

Анализа елемената пословне инфраструктуре је урађена кроз детаљно студирање Закона, подзаконских аката, извештаја и публикација, затим кроз форму упитника које су попуњавали званични представници кластера, инкубатора, зона и паркова, као и кроз директне интервјуе са директорима субјеката пословне инфраструктуре, представницима Министарства, НАРРА, ЕУ програма и стручњацима из ових области.

Анализа је утврдила неједнаку географску распрострањеност елемената пословне инфраструктуре у Србији. Пословна инфраструктура се значајније концентрише у пет великих градова Србије: у Београду, Новом Саду, Нишу, Суботици и Крагујевцу. Међу многобројним разлозима за концентрацију у овим градовима можемо навести присуство донаторских програма и регионалних или МСПП агенција за развој који су заједно допринели ширењу свести и идеје о потребама развоја пословне инфраструктуре.

На регионалном нивоу, постоји значајна разлика у концентрацији пословне инфраструктуре између региона Београда и региона Војводине са једне стране, и региона Шумадије и Западне Србије и региона Јужне и Источне Србије са друге.

Помоћ државних или покрајинских институција је такође у значајној мери допринела развоју елемената пословне инфраструктуре. Владин програм развоја кластера допринео је оснивању многобројних кластер иницијатива у Србији као и ширењу идеје о умрежавању у кластере међу привредницима и повезаним институцијама. Покрајински секретаријат за привреду је такође имао значајна улагања у кластере и инкубаторе у више програмских циклуса. Улагања из НИПа су помогла изградњи индустријских зона у 50 градова и општина Србије.

Развој пословне инфраструктуре помогло је и неколико донаторских програма од којих издвајамо ЕНТРАНС програм финансиран од стране Владе Краљевине Норвешке, затим неколико ЕУ пројеката на челу са СЕЦЕПом, РСЕДП 2 и МИСП програмом, ГИЗ пројекат развоја приватног сектора ВБФ, ЛЕДИБ пројекат финансиран од стране Владе Краљевине Данске, ББИ пројекат финансиран од стране Владе Аустрије и УСАИД пројекат „Конкурентност”. Остали донаторски пројекти и програми су у знатно мањој мери посветили пажњу питањима развоја пословне инфраструктуре у Србији.

Кластери и пословни инкубатори немају стабилне изворе финансирања што утиче на њихову ликвидност а тиме и на квалитет људских ресурса. Недостатак финансијских средстава директно утиче и на број запослених, који је недовољан како у кластерима тако и у инкубаторима. Обука постојећих кадрова се углавном врши преко донаторских програма који понекад организују тренинге који нису у складу са директним потребама кластера и инкубатора.

Веома мали број кластера успева да преживи од наплате чланарине. Исто је и са инкубаторима, средства добијена од наплате станарине нису довољна за покривање основних трошкова пословања. Кластери и инкубатори траже спас у субвенцијама из јавног сектора и средствима

из донаторских фондова, што нису одржива решења. Поред тога, већина њих нема довољно развијене капацитете за успешно аплицирање код доступних фондова.

Анализом пословне инфраструктуре се такође утврдила слаба повезаност између кластера, инкубатора, универзитета и развојних агенција. Изузетак су елементи пословне инфраструктуре у Новом Саду и Суботици који међусобно одлично сарађују.

У циљу постизања позитивних синергетских ефеката на повећање конкурентности и економски развој на локалном и регионалном нивоу, потребно је успоставити блиску сарадњу између елемената пословне инфраструктуре, јавног и приватног сектора као и развојних агенција, привредних комора и осталих релеватних институција како би се хармонизовале делатности и размениле неопходне информације. Такође је потребно усагласити активности пословне инфраструктуре са стратешким плановима на различитим нивоима. Паралелно са тим, потребно је континуирано радити на унапређењу управљачких капацитета и људских ресурса уопште у свим елементима пословне инфраструктуре: пословним инкубаторима, кластерима, зонама и парковима. Препоручује се националним и регионалним институцијама који подржавају економски развој да осмисле програме који ће на најбољи могући начин подржавати овако интегрисани приступ локалном и регионалном развоју у Србији. Такође се препоручује сарадња са медијима у циљу едукације грађанства и ширења свести о развоју пословне инфраструктуре у Србији.

Референце

Литература

Алмеида, П (2008), *Evaluation and Policy Paper on the Current State of Research-Commerce Interfaces and Clusters in Serbia*, Technical Support to Enterprise Policy and Innovation Project, децембар 2008.

Алмеида, П (2009), *Analysis of Cluster Policy in Serbia*, Technical Support to Enterprise Policy and Innovation Project, јануар 2009.

АП Војводина (2011), Стратегија развоја пословних инкубатора у АП Војводини у периоду 2011 - 2015. год., Аутономна Покрајина Војводина

Вуковић, К и Грозданић, Р (2010), *Анализа капацитета институција подршке сектору малих и средњих предузећа*, УНДП.

ЕК (2007), *Innovation Clusters in Europe: A statistical analysis and overview of current policy support*. Europe Innova / PRo Inno Europe paper n° 5. EC DG Enterprise and Industry, доступан на страници: http://www.europeinnova.org/c/document_library/get_file?folderId=26354&name=D LFE-2918.pdf

ЕУ (2006), *Community Framework for State Aid for Research and Development and Innovation*, *Official Journal of the European Union*, 2006/C 323/01, доступан на страници: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:en:PDF>

инфоДев (2008), *A Brief Overview of the Global Incubation Industry*, доступан на страници: <http://www.infodev.org/en/Article.223.html>

Марић, З. (2010), *Анализа успешности кластерских иницијатива у Србији*, Магистарска теза, Економски Факултет Универзитета у Београду, Београд.

МЕРР (?), *Анализа упитника за утврђивање програма обуке кластера*, радни документ Министарства економије и регионалног развоја

Мијачић, Д. (2011), *Mapping of Regional Clusters in Serbia*, *REDETE Conference Proceedings*, 27-29. октобар 2011, Бања Лука.

Министарство Привреде (2006), *Програм развоја пословних инкубатора и кластера 2007-2010. године*. Министарство Привреде Републике Србије, Београд

МИСП (2011), *Business Infrastructure Requirements and Priorities - Sector Analysis*, ЕУ пројекат подршке развоју општинске инфраструктуре (МИСП), фебруар 2011.

НАРР (2010), *Анализа стања у локалним самоуправама ради могућности формирања бизнис инкубатора (БИ) и индустријских зона (ИЗ) у 20 општина у Србији*, Национална агенција за регионални развој и Соко група, Београд, новембар 2010.

Национални стратешки оквир и акциони план за индустријске паркове у Србији, 16. март 2009.

ОЕЦД (1999), *Business Incubation - international case studies*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris

Палго (2008), *Оживљавање браунфилда у Србији*, ПАЛГО центар, Београд

Пелајић, З (2010), *Review of Business Support Organisations in Republic of Serbia*, СЕЦЕП, септембар 2010.

Портер, М. (1990), *The Competitive Advantage of Nations*, Macmillan, London.

Портер, М. (1998), *On Competition*, Boston: Harvard Business Review Press

Покрајински Секретаријат за привреду (2007), *Стратегија успостављења и развоја кластера у АП Војводини*, Покрајински Секретаријат за привреду и Центар за конкурентност и развој кластера

Просторни план Републике Србије 2010 - 2020. год.

Солвел, О., Кетелс, Ц. и Линдквист, Г. (2008), *Industrial specialization and regional clusters in the ten new EU member states*, *Competitiveness Review: An International Business Journal incorporating Journal of Global Competitiveness* 18 (1/2), стр. 104-130

Солвел, О., Линдквист, Г. и Кетелс, Ц. (2003), *The Cluster Initiative Greenbook*, ТЦИ конференција, Гетеборг.

Стратегија развоја индустрије Републике Србије 2011 - 2020

Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008 - 2013

Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период 2007 - 2012. г.

Тимочки клуб (2006), *Студија изводљивости пројекта „Бизнис инкубатор Врање”*, јануар 2006.

УНДП (2008), *Identification and analysis of the various options for Development of Industrial Zones in Jablanica and Pčinja Districts of South Serbia*, извештај УНДП МИР 2 програма, новембар 2008.

Интернет странице

Пословни инкубатори

Пословни инкубатор Суботица: <http://www.bis-su.rs/>

Пословни и иновативни центар д.о.о. Бачки Петровац: <http://backipetrovac.rs/>

Пословни инкубатор Нови Сад д.о.о.: www.businessincubatorNS.com

Пословни инкубатор Зрењанин д.о.о. <http://biz-zr.co.rs/>

Пословно-технолошки инкубатор техничких факултета Београд: <http://www.bitf.rs/>

Бизнис иновациони центар д.о.о Крагујевац: <http://www.bickg.rs/>

Бизнис инкубатор центар Крушевац: <http://www.bickrusevac.co.rs/>

Бизнис инкубатор центар Ужице, <http://www.bicuzice.com/>

Бизнис инкубатор центар Ниш: <http://www.bicnis.org.rs/>

Бизнис инкубатор центар Прокупље: <http://www.inkubator.rs/>

Бизнис инкубатор центар Yumco Врање: <http://www.bicvranje.org.rs/>

Кластери

Војводина ИКТ кластер: www.vojvodinaictcluster.org

Дунавски туристички кластер Истар 21 Удружење за унапређење сарадње и развој туризма у Подунављу: www.istar21.rs

ВМЦ Кластер: www.vmc.rs

Кластер МЕМОС, Удружење за унапређење конкурентности металских произвођача: www.klaster-memos.org

Фонд Туристички кластер Срем: www.srem-tourism.com

Кластер произвођача прехранбених производа Србије – ПОЛУКС: www.klasterpolux.rs

Кластер здравственог туризма Војводине: www.vojvodinaspa.info

Фонд туристички кластер микрорегије Суботица – Палић: www.palicinfo.rs

Асоцијација Fruit Land Serbia: www.fruitland-serbia.com

Агроиндустрија, Кластер за профитабилну, конкурентну и одрживу конвенционалну и органску производњу хране: www.agroindustrija.org.rs

Кластер Сомборски саласи: www.somborskisalasi.rs

Бионаучни кластер: www.bioclusters.rs

Кластер модне и одевне индустрије Србије: www.clusterfacts.org.rs

Медицински кластер ПРО ВИТА: www.med-klaster.org

ИКТ Мрежа: www.ict-net.com

Српска филмска асоцијација – СФА: www.filminserbia.com

Аутомобилски кластер Србије - АЦ Србија: www.acserbia.org.rs

Кластер БИПОМ, Балканско-црноморска Индустрија Пољопривредних Машина: www.bipom.org.rs

Галенит, Кластер за организовано сакупљање и рециклажу истрошених батерија и акумулатора: www.galenit.org.rs

Кластер медицинског туризма: <http://www.medicinskiturizamusbiji.com/>

Агенција за дрво, Кластер дрвопрерађивача: www.agencijazadrvo.rs

Crafts – кластер за ревитализацију старих заната у Србији: www.zanati.org

Кластер Некретнине: www.klasternekretnine.gov.rs

Удружење-кластер текстилаца – ЛЗОТЕКС: www.lzoteks.rs

Netwood, Кластер произвођача намештаја: www.netwoodcluster.net

Шумадијски цвет, Кластер произвођача цвећа: www.sumadijskicvet.com

Фонд Краљевски одмор, Туристички кластер општине Краљево са околином: www.kraljevskiodmor.com

Асоцијација текстилаца Асстех: www.asstex.org

Грађевински кластер Дунђер: www.dundjer.co.rs

Агро старт уп кластер: www.agrostartup.com

Текстилни старт уп кластер: www.textilestartup.com

Старт уп кластер услуга: www.servicesstartup.com.rs

Удружење Medical Start-up: www.medicalstartup.rs

Грађевински старт уп кластер: www.constructioncluster.com

Опека Брицк: www.sigmaing.rs

Кластер Ни-кат: www.ni-cat.org

Кластер рециклажа југ: klaster-reciklazajug.com

Кластер Сирева ЈУГ: www.klastersireva.rs

Текстилни кластер Нишавског округа: www.nistextil.com

ИМПУЛС Текстилни кластер извозника Југоисточне Србије: <http://www.textileimpuls.co.rs/>

Државне институције

Влада Републике Србије: <http://www.srbija.gov.rs/>

Министарство економије и регионалног развоја: <http://www.merr.gov.rs/>

Програм за развој кластера Владе Републике Србије: <http://klasteri.merr.gov.rs/>

Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде: <http://www.mpt.gov.rs/>

Национална агенција за регионални развој: <http://narr.gov.rs/>

Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА): <http://www.siepa.gov.rs/>

Агенција за привредне регистре: <http://www.apr.gov.rs/>

Републички завод за статистику: www.stat.gov.rs

Влада Аутономне Покрајине Војводине: <http://www.vojvodina.gov.rs/>

Покрајински секретаријат за привреду Владе Војводине: <http://www.spriv.vojvodina.gov.rs/>

Међународне организације и програми:

Делегација Европске уније у Републици Србији: <http://www.europa.rs/>

ЕУ СЕЦЕП пројекат: <http://www.secep.rs/>

ЕУ РСЕДП 2 пројекат: <http://www.rsedp2serbia.eu/>

ЕУ пројекти прекограничне сарадње: <http://www.evropa.gov.rs/CBC/PublicSite/Default.aspx>

ЕУ програм подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе: <http://www.misp-serbia.rs/>

ЛЕДИБ: <http://www.ledib.org/>

ГИЗ: <http://www.giz.de/>

УСАИД у Србији: <http://serbia.usaid.gov/>

УНДП: www.undp.org.rs/

Регионалне развојне агенције:

Регионални центар за друштвено-економски развој - Банат: <http://www.banat.rs/>

Регионална развојна агенција Бачка: <http://www.rda-backa.rs/>

Регионална агенција Срем: <http://www.rrasrem.rs/>

Регионална развојна агенција Златибор: <http://www.rrazlatibor.rs/>

Регионална агенција за развој Санџака: <http://www.seda.org.rs/>

Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа: <http://www.kv-rda.org/>

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља: <http://www.redasp.rs/>

Регионална развојна агенција Браничево-Подунавље: <http://www.rra-bp.rs/>

Регионална агенција за развој источне Србије РАРИС: <http://www.raris.org/>

Обласна развојна агенција Југ: <http://www.ora-jug.rs/>

Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа: <http://www.centarzarazvoj.org/>

МСП Агенције

Регионални центар за развој предузетништва СМЕР Суботица: <http://smer.subotica.info/>

Регионална агенција за развој малих и средњих предузећа Алма Монс: <http://almamons.rs/>

Регионални центар за малих и средњих предузећа Крушевац - Краљево - Чачак: <http://www.rc.rs/>

Регионални центар за одрживи развој и развој предузетништва „Тимок” д.о.о. Зајечар: <http://www.msp-timok.org/>

Регионална агенција за економски развој и предузетништво Пчињског округа: <http://www.veeda.rs/>

Остале институције и организације за развој пословне инфраструктуре

Институт за територијални економски развој: <http://www.lokalnirazvoj.org/>

Центар за конкурентност и развој кластера: <http://menadzment.org/>

Тимочки клуб: <http://www.timok.org/>

Иницијативе, Прокупље: <http://www.theinitiatives.org/>

Академија женског предузетништва: <http://www.ewa.org.rs/>

Провредна комора Србије: <http://www.pks.rs/>

Привредна комора Војводине: <http://www.pkv.rs/>

Регионална привредна комора Крагујевац: <http://www.kg-cci.co.rs/>

Регионална провредна комора Ниш: <http://www.rpknis.rs/>

Прилози

Прилог 1: Мапа пословне инфраструктуре у Србији

Мапа пословне инфраструктуре у Србији

Извори: Агенција за привредне регистре, Министарство економије и регионалног развоја, Национална агенција за регионални развој и подаци прикупљени током истраживања на терену.

Мапа пословне инфраструктуре у Војводини

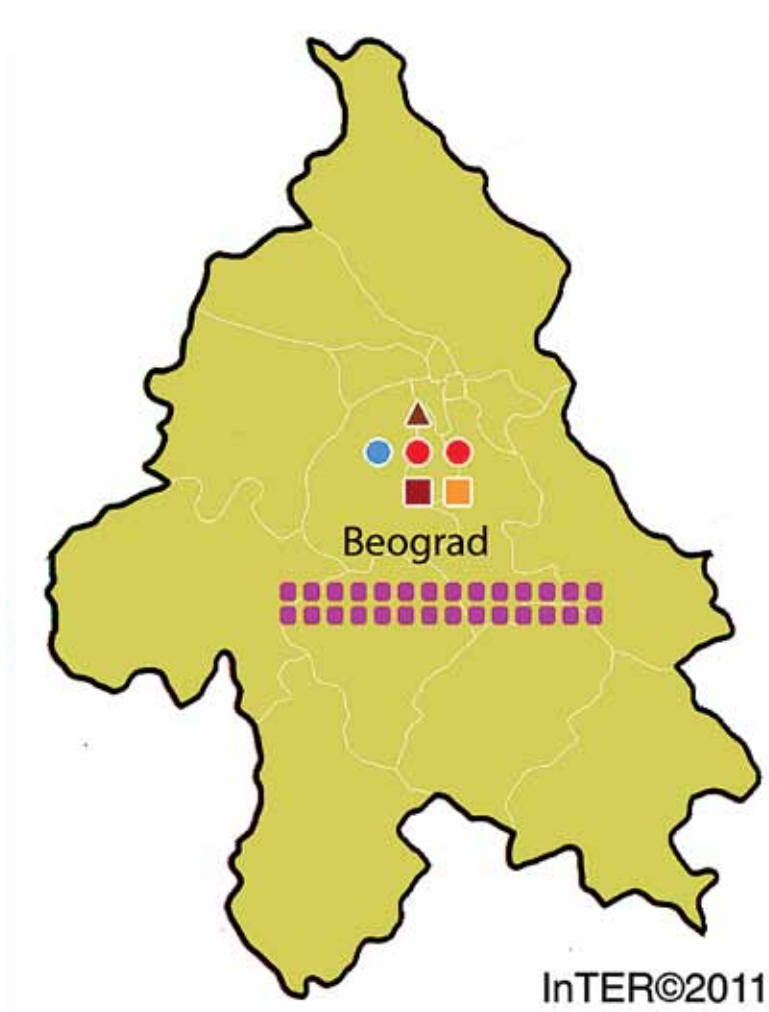

InTER©2011

- Регионалне развојне агенције
- МСПП Агенције
- Кластери
- Постојећи пословни инкубатори
- Планирани пословни инкубатори
- Индустијске зоне
- Постојећи технолошки паркови
- Планирани технолошки паркови
- Постојеће слободне зоне
- Планиране слободне зоне
- ▲ Браунфилд локације

Извори: Агенција за привредне регистре, Министарство економије и регионалног развоја, Национална агенција за регионални развој и подаци прикупљени током истраживања на терену.

Мапа пословне инфраструктуре у Београду

- Регионалне развојне агенције
- МСПП Агенције
- Кластери
- Постојећи пословни инкубатори
- Планирани пословни инкубатори
- Индустијске зоне
- Постојећи технолошки паркови
- Планирани технолошки паркови
- Постојеће слободне зоне
- Планиране слободне зоне
- ▲ Браунфилд локације

Извори: Агенција за привредне регистре, Министарство економије и регионалног развоја, Национална агенција за регионални развој и подаци прикупљени током истраживања на терену.

Мапа пословне инфраструктуре у Шумадији и Западној Србији

InTER©2011

- Регионалне развојне агенције
- МСПП Агенције
- Кластери
- Постојећи пословни инкубатори
- Планирани пословни инкубатори
- Индустијске зоне
- Постојећи технолошки паркови
- Планирани технолошки паркови
- Постојеће слободне зоне
- Планиране слободне зоне
- ▲ Браунфилд локације

Извори: Агенција за привредне регистре, Министарство економије и регионалног развоја, Национална агенција за регионални развој и подаци прикупљени током истраживања на терену.

Мапа пословне инфраструктуре у Јужној и Источној Србији

Извори: Агенција за привредне регистре, Министарство економије и регионалног развоја, Национална агенција за регионални развој и подаци прикупљени током истраживања на терену.

Пилог 2: Листа пословних инкубатора у Србији⁷⁴

Пословни инкубатори у региону Војводине

Пословни инкубатор Суботица

Основне информације:

Адреса: Магнетна поља 6
24000 Суботица
+381 (0)24 544 044
office@bis-su.rs
www.bis-su.rs

Директор: Зеди Илдико
+381 (0)24 544 044
izodi@bis-su.rs

Особа за контакт: Зеди Илдико

Година оснивања: 2006

Оснивачи и власничка структура:

Правна форма: Д.О.О

Град Суботица: 60%

ВИП Фонд: 10%

Тип Инкубатора: Мештовити
(Услужни и производни)

Регионални центар за развој МСПП Суботица: 10%

Висока техничка школа струковних студија Суботица: 10%

АТБ СЕВЕР: 10%

Стратешки правци инкубатора

Визија: Подршка предузетништву кроз развој окружења у духу позитивне радне атмосфере

Мисија: Подршка предузетништву

Стратешки циљеви: Подршка предузетништву; Развој предузетничког духа; Обезбеђење финансијске стабилности

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:

Није наведено у упитнику

Структура улагања: Није наведено у упитнику

Власништво простора: Инкубатор се налази на две локације, у просторијама фабрике СЕВЕР Суботица и на простору још једне фабрике у стечају. Простор инкубатора се изнајмљује за око 550.000 дин. што представља највећи трошак инкубатора

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (3 жене)

Број запослених са факултетом: 3 (3 жене)

Број стално запослених: 3 (3 жене)

Структура стручног кадра: 3 економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 54м²

Број канцеларија: 3

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 15

Број штампача: 2

Презентациона опрема: да

Интернет: ADSL

Бизнис план:

Постоји петогодишњи бизнис план, период није дефинисан

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од станарине: 1.000.000

Приходи од додатних услуга: податак није достављен

Дотације оснивача: податак није достављен

Остале дотације (АДА/ББИ): 6.761.545

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

28.059.299

⁷⁴ Листа даје приказ података инкубатора који су аутору доставили попуњен упитник. Листа не укључује инкубаторе који нису доставили упитник. Веродостојност података гарантују одговорна лица инкубатора.

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора: 2.000м ²	Простор за инкубацију:
	Капацитет инкубатора: до 20 станара
	Број канцеларија: 11
	Број сала за састанке: 1
	Број осталих заједничких просторија: 1

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): податак није достављен	Цена комуналних услуга: податак није достављен
Период инкубације: до 3 године;	Процедуре плаћања: податак није достављен	Цене осталих услуга: податак није достављен
	Процент наплате станарине: 70%	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг (17 станара)	Посете сајмовима (17 станара)	Испитивање тржишта (5 станара)	Иновације (2 станара)
Заједнички развој производа (4 станара)	Развој људских ресурса (5 станара)	Тренинзи и обуке (17 станара)	Организовање конференција и семинара (17 станара)
Студијске посете (10 станара)	Услуге финансијског пословања (10 станара)	Услуге правног пословања (17 станара)	Опште административне услуге (17 станара)

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 17	Укупни број запослених код свих станара: податак није достављен	Структура станара: Предузетници: 4 станара микро предузећа: 13 станара	Капацитети станара: 13 станара има интернет страницу
Промена у односу на прошлу годину: 4	Промена у односу на прошлу годину: податак није достављен	Број страних предузећа: 1	

Врсте делатности станара инкубатора

ИТ	Медији	Штампа	Текстил
Метал	Дрво	Екологија, паковање	Кожа и слично

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Подршка програму привредног развоја АПВ	Улога: Партнер	Буџет: 6.761.545,60 дин	Донатор: АДА, у оквиру ББИ програма
--	-----------------------	--------------------------------	--

Пословни и иновативни центар д.о.о. Бачки Петровац

Основне информације:

Адреса:

Маршала Тита 22
21470 Бачки Петровац
+381 (0)21 2155 145
bic.backipetrovac@gmail.com

Директор: Бранислав Кевенски

+381 (0)62 88 52 804
kevenski@backipetrovac.rs

Особа за контакт:

Бранислав Кевенски

Година оснивања: 2009

Правна форма: Д.О.О

Тип Инкубатора: Услужни

Оснивачи и власничка структура:

Општина Бачки Петровац: 35%
Месна заједница Бачки Петровац: 10%
ВИП Фонд: 10%
Асоцијација за развој региона Хорна Нитра Приевидза, Словачка: 35%
Академија женског предузетништва: 10%

Стратешки правци инкубатора

Визија: да постане професионалан центар и подршка постојећим и инспирација за будућа нова предузећа

Мисија: да обезбеди квалитетне и професионалне услове за раст и развој МСП

Стратешки циљеви: обезбедити модерну инфраструктуру и смештајне капацитете за станаре и клијенте бизнис инкубатора, обезбедити приступ информацијама, потребним људским, институционалним и финансијским ресурсима, успешно промовисати МСП са територије Бачког Петровца у земљи и иностранству;

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:
200.000 €

Структура улагања:

Улагања оснивача: 40.000 €
Улагање донатора (СловакАИД): 120.000 €
Улагање донатора (ЕУ/Exchange): 40.000 €

Власништво простора: Простор у којем се налази инкубатор је добијен на бесплатно коришћење на неограничени временски период.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 0

Број спољних сарадника: 2 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 0

Структура стручности спољних сарадника: пољопривредни инжењер, магистар политичких наука

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 20м²
Број канцеларија: 2
Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 4
Број штампача: 2
Број копирапарата: 2
Презентациона опрема: да
Интернет: ADSL

Бизнис план:

Не постоји

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:
5.630.000

Извори финансирања у 2010:

Приходи од станарине: 263.000
Приходи од додатних услуга: 0
Дотације оснивача: 310.000
Остале дотације: 5.057.000 (ЕУ Exchange)

Структура трошкова у 2010:

Плате: 0
Оперативни трошкови: 2.500.000
Програмски трошкови: 2.400.000
Инвестиције: 400.000
Остало (реновирање поткровља): 330.000

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Простор за инкубацију:

**Укупна површина
инкубатора:**
370м²

Капацитет инкубатора: до 13 станара
Број канцеларија: 13 (140м²)
Број сала за састанке: 1 (50м²)
Број осталих заједничких просторија: 19 (180м²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје

Цена простора (по м²): 3.800 дин.

Цена комуналних услуга:
податак није достављен

Процедуре плаћања: податак није достављен

Период инкубације: податак није достављен;

Процент наплате станарине: 30%

Цене осталих услуга:
податак није достављен

Остале услуге инкубатора:

Тренинзи и обуке

Организовање
конференција и обука

Студијске посете

Станари инкубатора:

**Укупни број
станара: 7**

**Укупни број запослених
код свих станара: 9**

Структура станара:

Капацитети станара:

**Промена у односу
на прошлу годину:**
податак није достављен

**Промена у односу на
прошлу годину:** податак
није достављен

Предузетници: 5 станара
микро предузећа: 2 станара

податак није достављен

Врсте делатности станара инкубатора

Рачуноводство

Правне услуге

Електротехника

Програмирање

Графички дизајн

Посредовање у трговини

Пројекти инкубатора

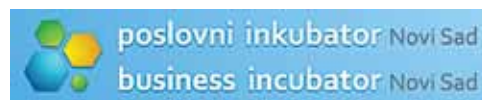
Назив Пројекта: Јачање
капацитета у процесу бизнис
инкунације у општини Бачки
Петровац

Улога: Партнер

Буџет: 160.000 €

Донатор: ЕУ Exchange

Пословни инкубатор Нови Сад

Основне информације:

Адреса:
 Војвођанских бригада 28
 21000 Нови Сад
 +381 (0)21 100 303
 businessincubatorns@gmail.com
 www.businessincubatorNS.com

Директор: Ђорђе Ћелић
 +381 (0)60 55 31 848
 djordje.celic@gmail.com

Особа за контакт: Ђорђе Ћелић

Година оснивања: 2010

Оснивачи и власничка структура:

Правна форма: Д.О.О

Град Нови Сад: 60%

ВИП Фонд: 20%

Тип Инкубатора: Мештовити
 (Услужни, ИТ и научно-технолошки)

ЈКП Информатика: 10%

Факултет техничких наука: 10%

Стратешки правци инкубатора

Визија: Податак није достављен

Мисија: Податак није достављен

Стратешки циљеви: Податак није достављен

Улагање у инкубатор

**Укупно улагање у
 инкубатор од оснивања:**
 200.000 €

Структура улагања:

Улагања оснивача: 25.000 €

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- Покрајински секретаријат за привреду: 25.000 €

Улагања донатора (АДА, УСАИД): 150.000 €

Власништво простора: Простор инкубатора је у власништву Владе Републике Србије, који је дат на управљање Граду Новом Саду а град је доделио простор пословном инкубатору на бесплатно коришћење у периоду од седам година.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 9 (4 жене)

Број запослених са факултетом: 8 (3 жене)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Број привремено запослених: 2 (1 жена)

Број спољних сарадника: 6 (2 жене)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 35м²

Број канцеларија: 2

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 6

Број штампача: 2

Број копир апарата: 2

Презентациона опрема: да

Интернет: оптика

Бизнис план:

нема

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:
 5.000.000

Инкубатор је званично започео са радом у јануару 2011, у фебруару су примљени први станари. Током 2010 године је реновиран простор који је додељен на коришћење. Инкубатор је основан 13.04.2010. а буџетска средства су обезбеђена 30.12.2010.

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

	Простор за инкубацију:
Укупна површина инкубатора: 430м ²	Капацитет инкубатора: до 12 станара
	Број канцеларија: 13 (280м ²)
	Број сала за састанке: 1 (46м ²)
	Број осталих заједничких просторија: 3 (40м ²)

Инкубациони процес:

	Цена простора (по м ²): 6-7 €/м ²	Цена комуналних услуга: податак није достављен
	Процедуре плаћања:	
Процедуре за инкубацију: постоје	- првих 6 месеци: 60% попуст на цену простора;	Цене осталих услуга: 250 € месечно за консултантске услуге (обавезно плаћају сви станари). Ове услуге укључују: помоћ при вођењу књиговодства; правно саветовање; маркетинг; финансије; развој нових технологија и развој људских ресурса
Период инкубације: 3 године;	- других 6 месеци: 40% попуст на цену простора;	
	- трећих 6 месеци: 20% попуст на цену простора;	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Заједничко оглашавање	Испитивање тржишта
Иновације	Заједнички развој производа	Заједничка набавка ретроматеријала	Развој људских ресурса
Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара	Студијске посете	Услуге финансијског пословања
Услуге правног пословања	Опште административне услуге	Лобирање и јавно заступање	

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 7	Укупни број запослених код свих станара: 11	Структура станара: Предузетници: 1 станара микро предузећа: 11 станара	Капацитети станара: подаци нису достављени
-------------------------------	--	---	--

Врсте делатности станара инкубатора

Програмирање	Истраживање тржишта	Креативна индустрија
--------------	---------------------	----------------------

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Није достављен податак	Улога: Партнер	Буџет: 20.000 €	Донатор: ЕУ ИПА Прекогранична сарадња: Мађарска - Србија
---	-----------------------	------------------------	---

Пословни инкубатор Зрењанин БИЗ Д.О.О.

poslovni inkubator zrenjanin
business incubator zrenjanin
biz d.o.o

Основне информације:

Адреса:

Краља Александра I
Карађорђевића 2
23000 Зрењанин
+381 (0)23 512 260
inkubator@biz-zr.co.rs
www.biz-zr.co.rs

Директор: Бојан Љутић

+381 (0)62 365 063
ljuticb@biz-zr.co.rs

Особа за контакт: Бојан Љутић

Година оснивања: 2006

Правна форма: Д.О.О

Тип Инкубатора: Мештовити
(Услужни и научно-технолошки)

Оснивачи и власничка структура:

Град Зрењанин: 65%
ВИП Фонд: 35%

Стратешки правци инкубатора

Визија: Подршка предузетништву кроз развој окружења у духу позитивне радне атмосфере

Мисија: Подршка предузетништву

Стратешки циљеви: Подршка предузетништву; Развој предузетничког духа у региону; подршка страним инвеститорима; Обезбеђење финансијске стабилности; проширење капацитета у смеру производног инкубатора

Улагање у инкубатор

**Укупно улагање у
инкубатор од оснивања:**
33.000.000 дин.

Структура улагања:

Улагања оснивача: 21.000.000 дин.
Улагања донатора (АДА): 12.000.000 дин.

Власништво простора: Простор инкубатора се изнајмљује за месечну цену од 120.000 дин.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 3 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 3 (1 жене)

Број стално запослених: 2 (1 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 12м²
Број канцеларија: 1
Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 15
Број штампача: 2
Презентациона опрема: да
Интернет: ADSL

Бизнис план:

Постоји
петогодишњи
бизнис план,
период није
дефинисан

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у ДИН):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од станарине: 500.000
Приходи од додатних услуга: 100.000
- пројекат припреме осмака: 100.000
Дотације оснивача: 5.500.000
Остале дотације (АДА/ББИ): 5.500.000

Структура трошкова у 2010:

Плате: 2.300.000
Оперативни трошкови: 2.800.000
Програмски трошкови: 5.900.000

Годишњи буџет за 2010:
11.000.000

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора: 750м ²	Простор за инкубацију:
	Капацитет инкубатора: до 18 станара
	Број канцеларија: 18 (400м ²)
	Број сала за састанке: 2 (100м ²)
	Број осталих заједничких просторија: 2 (250м ²)

Инкубациони процес:

	Цена простора (по м ²): податак није достављен	Цена комуналних услуга: податак није достављен
Процедуре за инкубацију: постоје	Процедуре плаћања: - прва година бесплатна; - друга година: 40% (2.4 €/м ²) - трећа година: 80% (4.8 €/м ²) - четврта и пета година: 80% - 100%	Цене осталих услуга: податак није достављен
Период инкубације: до 5 године;	Процент наплате станарине: 50%	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг (14 станара)	Посете сајмовима (14 станара)	Заједничко оглашавање (14 станара)	Заједничка набавка ретроматеријала (3 станара)
Развој људских ресурса (14 станара)	Тренинзи и обуке (14 станара)	Студијске посете (14 станара)	

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 14	Укупни број запослених код свих станара: 44	Структура станара: Предузетници: 12 станара микро предузећа: 13 станара мала предузећа: 1 станар	Капацитети станара: 8 станара има интернет страницу
Промена у односу на прошлу годину: 2	Промена у односу на прошлу годину: 16	Број страних предузећа: 2	

Врсте делатности станара инкубатора

ИТ	Медији	Туризам	Образовање
----	--------	---------	------------

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Подршка програму привредног развоја АПВ	Улога: Партнер	Буџет: 5.500.000 дин.	Донатор: АДА, у оквиру ББИ програма
--	-----------------------	------------------------------	--

Пословни инкубатори у Региону Београду

Пословно-технолошки инкубатор техничких факултета Београд

Основне информације:

Адреса:

Рузвелтова 1
11000 Београд
+381 (0)11 33 70 950
office@bitf.rs
www.bitf.rs

Директор: мр Гордана Даниловић
Грковић
manager@bitf.rs

Особа за контакт: Наташа Бабачев
Тел: +381 (0)33 70 950
Е-маил: it@bitf.rs

Година оснивања: 2006

Правна форма: Д.О.О

Тип Инкубатора: Научно-технолошки

Оснивачи и власничка структура:

Градска општина Палилула: 16.67%
Грађевински факултет: 16.67%
Машински факултет: 16.67%
Електротехнички факултет: 16.67%
Технолошко-металуршки факултет: 16.67%
НВО Иницијатива за демократску транзицију (ДТИ): 16.67%

Стратешки правци инкубатора

Визија: Податак није достављен

Мисија: Податак није достављен

Стратешки циљеви: Успостављање инкубатора базира се на међународном искуству и примерима најбоље праксе са следећим циљевима:

- охрабривање и подршка студентима техничких факултета да започну сопствени бизнис и остану у Србији
- стварање критичне масе обучених младих образованих предузетника који могу на дужи рок да створе потпуно ново привредно језгро града
- стварање услова за директну комерцијализацију резултата научно истраживачког рада професора и сарадника факултета кроз оснивање сопствених предузећа

Циљ је обезбедити подршку у раној фази развоја бизниса покривајући део трошкова (изнајмљивање канцеларијског и истраживачког простора, технолошке и телекомуникационе инфраструктуре), административне помоћи (правна регулатива, књиговодство...) као и пословно саветовање (бизнис план, менаџмент, маркетинг...)

Улагање у инкубатор

Структура улагања:

Улагања оснивача: 6.000 €

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:

200.000 €

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- НИП: 150.000 €

- Министарство науке: 50.000 €

Власништво простора:

Простор инкубатора је добијен на коришћење на период од 10 година..

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 10 (8 жена)

Број стално запослених: 5 (5 жена)

Број спољних сарадника: 5 (3 жене)

Број запослених са факултетом: 7 (5 жене)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 100м²

Број канцеларија: 3 (60м²)

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 11

Број штампача: 4

Број копир апарата: 1

Презентациона опрема: да

Интернет: Broadband

Бизнис план:

Студија изводљивости за првих пет година

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин)

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од станарине: 3.093.685	Плате: 5.057.772
Годишњи буџет за 2010: 29.754.797	Приходи од додатних услуга: 25.661.112	Оперативни трошкови: 6.315.557
	- пројекти: 25.021.975	Програмски трошкови: 17.245.247
	- донације: 200.000	Остало: 707.105
	- остали приходи: 1.439.136	

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

	Простор за инкубацију:
Укупна површина инкубатора: 570м ²	Капацитет инкубатора: до 12 станара Број канцеларија: 12 (300м ²) Број сала за састанке: 2 (80м ²) Број осталих заједничких просторија: 2 (120м ²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): 8 €/м ² Процедуре плаћања: Нису достављене	Цена комуналних услуга: податак није достављен Цене осталих услуга: 50-100 €
Период инкубације: 3 године;	Процент наплате станарине: 90%	Број станара који користи додатне услуге: 22

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг (21 станар)	Посете сајмовима (8 станара)	Заједничко оглашавање (21 станар)	Иновације (12 станара)
Развој људских ресурса (6 станара)	Тренинзи и обуке (16 станара)	Организовање конференција и семинара (2 станара)	Студијске посете (4 станара)
Услуге финансијског пословања (21 станар)	Услуге правног пословања (10 станара)	Опште административне услуге (21 станар)	Лобирање и јавно заступање (21 станар)

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 21 Промена у односу на прошлу годину: 7	Укупни број запослених код свих станара: 80 Промена у односу на прошлу годину: 40	Структура станара: микро предузећа: 21 станар мала предузећа: 1 станар	Капацитети станара: Укупни промет станара у 2010: 100 мил. ДИН Укупан извоз станара у 2010: 29.579.667 ДИН Укупан број иновација у 2010: 18 Укупан број станара са интернет страницом: 17
---	--	---	--

Врсте делатности станара инкубатора

ИТ, Енергетика	Екологија	Телекомуникације	Аутоматизовани системи
Електроника	Технолошки процеси	Медицински инжењеринг	Композитни материјали - производња

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Успостављање пословно технолошког инкубатора техничких факултета Београд	Улога: прво партнер, па водећа улога	Буџет: 50.000 €	Донатор: ОЕБС
Назив Пројекта: Београд на знању, знање за развој	Улога: водећа улога	Буџет: 32.000 €	Донатор: Град Београд, Секретеријат за привреду
Назив Пројекта: Развој пословних вештина у функцији локалног развоја	Улога: водећа улога	Буџет: 76.000 €	Донатор: СПАРК

Пословни инкубатори у Региону Шумадије и Западне Србије

Бизнис иновациони центар д.о.о, Крагујевац

Основне информације:

Адреса:

Трг Тополиваца 4
34000 Крагујевац
+381 (0)34 502 504
www.bickg.rs

Директор: Драган Ранковић

Особа за контакт: Војислав Вељковић

Функција: Помоћник директора

v.veljkovic@bickg.rs

Година оснивања: 2008

Правна форма: Д.О.О

Оснивачи и власничка структура:

Град Крагујевац: 60%

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља

Удружење предузетника „Слога”

Асоцијација приватних предузетника „Шумадија”

Стратешки правци инкубатора

Визија: Лидер у инкубирању старт уп предузећа у региону Шумадије и Поморавља

Мисија: Подршка младим предузетницима, стварање и развој иновативних предузећа

Стратешки циљеви: Развој услуга; Финансијска подршка корисницима услуга; Стимулисање сарадње са носиоцима научно истраживачких активности; Увођење система контроле квалитета; Развијање партнерстава на међународном нивоу и учествовање у међународним програмима/пројектима; Развој односа са бизнис заједницом;

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:

1.256.500 €

Структура улагања:

Улагања оснивача: 745.000 €

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- НИП: 312.500 €

Улагања донатора (УСАИД МЕГА, УСАИД ВОЦА, СПАРК): 199.000 €

Власништво простора:

Простор је у власништву Града Крагујеваца, уступљен на бесплатно коришћење инкубатору на период од 10 година.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 7 (2 жене)

Број запослених са факултетом: 4 (0 жене)

Број стално запослених: 7 (2 жене)

Структура стручног кадра: 3 машинска инжењера и 1 економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 80м²

Број канцеларија: 4

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 8

Број штампача: 3

Број копир апарата: 1

Презентациона опрема: да

Интернет: 10Мб/с оптички

Бизнис план:

Постоји бизнис план за период 2008-2011

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од станарине: 2.050.000	Плате: 65%
	Приходи од додатних услуга: 1.110.000	Оперативни трошкови: 25%
Годишњи буџет за 2010:	- Грејање: 430.000	Програмски трошкови: 10%
8.473.000	- Интернет: 360.000	Инвестиције: 0%
	- Телефон: 100.000	
	- Рентирање сала: 220.000	
	Дотације оснивача: 4.450.000	
	Остале дотације: 1.083.000 (СПАРК)	

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

	Простор за инкубацију:
Укупна површина инкубатора:	Капацитет инкубатора: 18 станара
1130м ²	Број канцеларија: 18 (645м ²)
	Број сала за састанке: 2 (113м ²)
	Број осталих заједничких просторија: (20м ²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): 9 € / м ²	Цена комуналних услуга: 25 €
Период инкубације: 3 године;	Процедуре плаћања: 10% четири месеца; касније се увећава за 10% на свака четири месеца	Цене осталих услуга: податак није достављен
	Процент наплате станарине: 80%	

Остале услуге инкубатора:

Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара	Посете сајмовима	Заједничко оглашавање
------------------	--------------------------------------	------------------	-----------------------

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 13	Укупни број запослених код свих станара: 48	Структура станара:	Капацитети станара:
Промена у односу на прошлу годину: податак није достављен	Промена у односу на прошлу годину: податак није достављен	Предузетници и микро предузећа	податак није достављен
		Број страних предузећа: 1	

Врсте делатности станара инкубатора

Дизајн и веб дизајн	ИТ	Пословне комуникације	Заштита на раду
Маркетинг	Интернет трговина	Школа језика	Индустријско инжењерство

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Виртуелни инкубатор програм за МСП	Улога: Носиоц пројекта	Буџет: 142.045 €	Донатор: Европска комисија, кроз РСЕДП 2 пројекат
Назив Пројекта: AQUIES III	Улога: Партнер	Буџет: 5.000 €	Донатор: Регион Фриули Венеција Ђулија

Бизнис инкубатор д.о.о, Крушевац

Основне информације:

Адреса:

Јасички пут бб
37000 Крушевац
+381(0)37 453 700/701/702
uprava@bickrusevac.co.rs
www.bickrusevac.co.rs

Директор: Сања Стојановић

+381 (0)64 63 55 205
bic.sanja@gmail.com

Особа за контакт: Сања Стојановић

Година оснивања: 2008

Оснивачи и власничка структура:

Правна форма: Д.О.О

Град Крушевац: 100%

Тип Инкубатора: Мешовити
(услужни и производни)

Стратешки правци инкубатора

Визија: Јачање економског развоја града Крушевца

Мисија: Развој предузетништва, као и повезивање приватног сектора са локалним институцијама у циљу отварања нових радних места и смањења незапослености.

Стратешки циљеви: Стратешки циљеви Бизнис инкубатора у граду Крушевцу су усмерени на решавање проблема високе незапослености и подршку развоја предузетништва.

Улагање у инкубатор

Структура улагања:

Улагања оснивача: 21.682.422.91 дин.

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- НИП: 40.478.000 дин.

Улагања донатора (УСАИД): 4.679.827.71 дин.

Власништво простора:

Простор је у власништву Града Крушевца, уступљен на бесплатно коришћење инкубатору на период од 10 година.

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:
66.840.250.62 ДИН

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 2 (1 жена)

Број стално запослених: 4 (1 жена)

Структура стручног кадра: економиста и машински инжењер

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 48м²
Број канцеларија: 2
Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 6
Број штампача: 3
Број копира апарата: 1
Презентациона опрема: да
Интернет: ADSL

Бизнис план:

Постоји бизнис план за период од једне године

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од станарине: 2.141.397.19	Плате: 2.675.407
	Приходи од додатних услуга: 1.214.107	Оперативни трошкови: 1.454.142
Годишњи буџет за 2010:	- издавање у закуп сале: 76.000	Програмски трошкови: 1.699.344
6.300.000	- издавање и закуп билборда: 104.659	
	- рефундирање заједничких трошкова: 1.033.448	
	Дотације оснивача: 3.952.295	

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора:	Простор за инкубацију:
1.600м ²	Капацитет инкубатора: до 30 станара
	Број канцеларија: 30 (900.52м ²)
	Број сала за састанке: 2 (90м ²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Просечна цена простора: 13.068 дин.	Цена комуналних услуга: податак није достављен
Период инкубације: податак није достављен;	Процедуре плаћања: податак није достављен	Цене осталих услуга: податак није достављен
	Процент наплате станарине: 75%	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг (10 станара)	Посете сајмовима (8 станара)	Заједничко оглашавање (14 станара)	Тренинзи и обуке (7 станара)
Организовање конференција и семинара (7 станара)	Опште административне услуге (15 станара)		

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 15	Укупни број запослених код свих станара: 34	Структура станара:	Капацитети станара:
Промена у односу на прошлу годину: податак није достављен	Промена у односу на прошлу годину: податак није достављен	Предузетници: 15	Укупан промет код свих станара у 2010: 31.166.743 дин.
			Укупан извоз код свих станара у 2010: 4,700 €
			Укупан број станара који имају интернет страницу: 8

Врсте делатности станара инкубатора

Прерада дрвета	Угоститељство	Текстилна индустрија	Прехрамбена индустрија
Електронска индустрија	Туризам	Услужне делатности	

Пројекти инкубатора

Инкубатор нема искуства са реализацијом пројекта

Бизнис инкубатор центар д.о.о, Ужице

Основне информације:

Адреса:

Драгачевска бб
Севојно
+381 (0)31 534 101
bicuzice@open.telekom.rs
www.bicuzice.com

Директор: Милан Чолић

Особа за контакт:

Година оснивања: 2008

Правна форма: Д.О.О

Оснивачи и власничка структура:

Локална самоуправа: 97%

Регионална развојна агенција „Златибор“: 3%

Тип Инкубатора: Производни

Стратешки правци инкубатора

Визија: Податак није достављен

Мисија: Податак није достављен

Стратешки циљеви: Податак није достављен

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:
>1.000.000 €

Структура улагања:

Улагања оснивача:

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- НИП: 1.000.000 €

Улагања донатора (УСАИД): није наведен износ

Власништво простора:

Простор је у власништву инкубатора.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 3 (2 жене)

Број стално запослених: 3 (2 жене)

Број запослених са факултетом: Податак није достављен)

Структура стручног кадра: Податак није достављена

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 80м²

Број канцеларија: 3

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 8

Број штампача: 2

Број копијер апарата: 1

Презентациона опрема: да

Интернет: HSIA

Бизнис план:

Постоји бизнис

план за период

2008-2013

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:
6.000.000

Извори финансирања у 2010:

Приходи од станарине: 1.500.000

Приходи од додатних услуга:

Дотације оснивача:

Остале дотације:

Структура трошкова у 2010:

Плате: 1.500.000

Оперативни трошкови:

Програмски трошкови:

Инвестиције: 2.500.000

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора:
1.650м²

Простор за инкубацију:

Капацитет инкубатора: 26 станара

Број канцеларија: 4 (120м²)

Број сала за састанке: 1 (60м²)

Број осталих заједничких просторија: 3 (60м²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): 125 €	Цена комуналних услуга:
Период инкубације: 3 године;	Процедуре плаћања: Податак није достављен	Податак није достављен
	Процент наплате станарине: 80%	Цене осталих услуга: бесплатне

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг	Посета сајмовима	Заједничко оглашавање	Тренинзи и обуке
Опште административне услуге	Лобирање и јавно заступање		

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 9	Укупни број запослених код свих станара: 27	Структура станара:	Капацитети станара:
Промена у односу на прошлу годину: 3	Промена у односу на прошлу годину: 8	Микро предузећа: 9	податак није достављен

Врсте делатности станара инкубатора

Податак није достављен

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Јавни радови - уређење партера и приступног пута	Улога: Носиоц пројекта	Буџет: 500.000 €	Донатор: Национална служба за запошљавање
Назив Пројекта: Подстицај младих у предузетништву	Улога: Партнер	Буџет: 13.000 €	Донатор: ЕУ ИПА Србија - Босна и Херцеговина
Назив Пројекта: Организација сајма привреде у Ужицу	Улога: Носиоц пројекта	Буџет: 150.000 €	Донатор: ЕУ ИПА Србија - Босна и Херцеговина

Пословни инкубатори у Региону Јужне и Источне Србије

Бизнис инкубатор центар Зајечар

Основне информације:

Адреса: Неготински пут 66, Зајечар
+381 (0)19 443 956
dragitosic.1955@gmail.com

Директор: Драган Тошић
dragitosic.1955@gmail.com

Особа за контакт: Драган Тошић

Година оснивања: 2009

Оснивачи и власничка структура:

Правна форма: Д.О.О

Град Зајечар: 100%

Тип Инкубатора: мешовити (услужни и производни)

Стратешки правци инкубатора

Визија: Да постане један од кључних учесника у промовисању предузетништва у зајечарском региону

Мисија: да промовише предузетништво, спроводи пословну едукацију и остале видове подршке привредним субјектима, односно предузетницима у развоју

Стратешки циљеви: Промоција локалног предузетништва и помоћ развоју нових предузећа

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:
око 9.000.000 дин.

Структура улагања:

Улагања оснивача: 2.000.000 дин.

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- Министарство економије и регионалног развоја: 4.000,000 дин.

Улагања донатора (УСАИД): 3.000.000 дин.

Власништво простора:

Простор инкубатора је у власништву оснивача (Града Зајечара), добијен на бесплатно коришћење за потребе инкубатора.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 3 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (ниједна жена)

Број стално запослених: 3 (1 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 35м²

Број канцеларија: 3

Сала за састаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 3

Број штампача: 1

Презентациона опрема: да

Интернет: ADSL

Бизнис план:

Постоји бизнис план за период од четири године

Стандарди и сертификати:

Сертификат за вођење пословних књига

Финансијски капацитети (у РСД):

Годишњи буџет за 2010:
7.300.000

Извори финансирања у 2010:

Приходи од станарине: 0

Приходи од додатних услуга: 0

Дотација оснивача: 4.300.000

Донације (УСАИД): 3.000.000

Структура трошкова у 2010:

Плате: 2.000.000

Оперативни трошкови: 300.000

Инвестиције: 5.000.000

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора: 1.200м ²	Простор за инкубацију:
	Капацитет инкубатора: до 10 станара
	Број канцеларија: 10 (898м ²)
	Број сала за састанке: 1 (50м ²)
	Број осталих заједничких просторија: 3 (90м ²)

Инкубациони процес:

	Цена простора (по м ²): 2 €/м ²	Цена комуналних услуга: податак није достављен
	Процедуре плаћања:	Цене осталих услуга: податак није достављен
Процедуре за инкубацију: не постоје	- прва година: 0%	Број станара који користи додатне услуге: 1
Период инкубације: 5 година	- друга година: 25%	
	- трећа година: 50%	
	- четврта година: 75%	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг (1 станар)	Заједничко оглашавање (1 станар)
---------------------------------	----------------------------------

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 4	Укупни број запослених код свих станара: 35	Структура станара: микро предузећа: 1 станар мала предузећа: 3 станара	Капацитети станара: подаци нису достављени
-------------------------------	--	---	--

Врсте делатности станара инкубатора

Подаци нису достављени

Пројекти инкубатора

Инкубатор нема искуства са реализацијом пројекта

Инкубатор центар д.о.о. Ниш

Основне информације:

Адреса:

Шумадијска 1
18000 Крагујевац
+381 (0)18 4291 340
info@bicnis.org.rs
www.bicnis.org.rs

Директор: Милан Ранђеловић

Особа за контакт: Драгана Вукадиновић

Пројект менаџер
+381 (0)18 4291 340
info@bicnis.org.rs

Година оснивања: 2005

Оснивачи и власничка структура:

Правна форма: Д.О.О

Град Ниш: 99,23%

Тип Инкубатора: Производни

Регионална центар за МСПП: 0,71%

Стратешки правци инкубатора

Визија: да постане кључни актер у развоју и промоцији предузетништва у Нишавском региону

Мисија: да помогне развој предузетништва кроз обезбеђење пословног простора, пружање пословних и других услуга у најкритичнијим фазама развоја предузећа и на тај начин утиче на повећање запошљавања и постане респектибилан покретач економског развоја нишког региона

Стратешки циљеви: Промоција предузетништва, Активно учешће у економском развоју региона, Развој иновативне пословне културе, Повећање броја новооснованих предузећа која опстају на тржишту, Повећање конкурентности локалних МСП кроз повећану сарадњу са Универзитетом и Истраживачко-развојним организацијама, Обезбеђење логистичке подршке станарима ИЦ у обављању делатности са потенцијалима раста, Примена техничких и технолошких иновација, Интензивирање економских активности и трансфера знања

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:
9.000.000 РСД

Структура улагања:

Улагања оснивача: 1.000.000 РСД

Улагања донатора (ЕНТРАНС/СИНТЕФ): 8.000.000 РСД

Власништво простора:

Простор је у додељен инкубатору на основу Уговора потписаног између Града Ниша и МИН Ниш. Простор је уступљен на бесплатно корушћење без финансијске надокнаде.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 5 (2 жене)

Број запослених са факултетом: 4 (1 жена)

Број стално запослених: 3 (1 жена)

Структура стручног кадра: 2 дипл. инг. електронике, 1 доктор економских наука

Број привремено запослених: 2 (1 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 227м²

Број канцеларија: 5 (91м²)

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 4

Број штампача: 2

Број копир апарата: 1

Интернет: ADSL

Бизнис план:

Постоји бизнис план за период од три године

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у РСД):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
Годишњи буџет за 2010:	Приходи од станарине: 990.000	Плате: 3.451.000
5.650.000	Приходи од додатних услуга: 1.090.000	Оперативни трошкови: 1.032.000
	Дотације оснивача: 2.400.000	Остало: 1.167.000
	Остале дотације: 1.170.000	

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

	Простор за инкубацију:
Укупна површина инкубатора:	Капацитет инкубатора: 23 станара
1.700м ²	Број канцеларија: 23 (1.400м ²)
	Број сала за састанке: 3 (73м ²)
	Број осталих заједничких просторија: 1 (85м ²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): 2 € / м ² (200RSD)	Цена комуналних услуга: податак није достављен
Период инкубације: податак није достављен;	Процедуре плаћања: податак није достављен	Цене осталих услуга: податак није достављен
	Процент наплате станарине: 100%	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Заједничко оглашавање	Тренинзи и обуке
Услуге финансијског пословања	Опште административне услуге		

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 4	Укупни број запослених код свих станара: 7	Структура станара:	Капацитети станара:
Промена у односу на прошлу годину:	Промена у односу на прошлу годину:	Број предузетника: 1	податак није достављен
податак није достављен	податак није достављен	Број микро предузећа: 1	
		Број страних предузећа: 1	

Врсте делатности станара инкубатора

Лака машинска производња	Обрада дрвета	Ливење метала и неметала
--------------------------	---------------	--------------------------

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Покретање другог инкубационог циклуса и оснивање Центра за информационо-комуникационе технологије Инкубатор центра у Нишу	Улога: Носиоц пројекта	Буџет: 1.760.000 РСД	Донатор: Град Ниш
--	-------------------------------	-----------------------------	--------------------------

Бизнис инкубатор центар д.о.о. Прокупље

Основне информације:

Адреса: Василија Ђуровића Жарког 13 Прокупље +381 (0)27 339 001 bic@prokuplje.org.rs www.inkubator.rs	Директор: +381 (0)63 680 860 aleksandar.milanovic@inkubator.rs	Особа за контакт: Александар Милановић
---	---	---

Година оснивања: 2006

Правна форма: Д.О.О

Тип Инкубатора: Мешовити

Оснивачи и власничка структура:

Локална самоуправа: 33,33%

Економик 94 д.о.о.: 33.33%

НВО Иницијативе: 33.33%

Стратешки правци инкубатора

Визија: Визија инкубатора је да постане један од кључних учесника у процесу промовисања предузетништва у Топличком округу пружајући услуге станарима инкубатора и осталим малим и средњим предузећима и предузетницима кроз партнерски однос са кључним актерима у креирању отварања нових радних места и стварању повољније предузетничке климе свеукупног побољшања економске ситуације.

Мисија: Мисија инкубатора је промоција предузетништва у општини Прокупље кроз свеобухватну помоћ малим и средњим предузећима у раним фазама њихових развоја

Стратешки циљеви: повећање успешне привредне активности

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:

24.185.878 РСД

Структура улагања:

Улагања оснивача: 2.498.878,50 РСД

Улагања јавног сектора који нису оснивачи:

- НИП: 9.690.000 РСД + 4.500.000 РСД

Улагања донатора (УСАИД): \$100.000 УСД

Власништво простора:

Простор је у власништву Општине Прокупље и приватног предузећа Економик 94 д.о.о и додењен је инкубатору на бесплатно коришћење на период од пет година.

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (3 жене)

Број запослених са факултетом: 1 (1 жена)

Број стално запослених: 3 (3 жене)

Број привремено запослених: 1 (0 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 95м²

Број канцеларија: 2 (45м²)

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 11

Број штампача: 1

Број копирапарата: 1

Интернет: ADSL

Бизнис план:

Постоји бизнис план за период од пет године

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у РСД):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
Годишњи буџет за 2010:	Приходи од станарине: 2.420.875	Плате: 3.642.000
2.713.551	Приходи од додатних услуга (консултантске услуге): 1.046.082	Оперативни трошкови: 3.196.000
	Донације (СПАРК): 5.624.461	Остало: 3.550.000

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора:	Простор за инкубацију:
1.300м ²	Капацитет инкубатора: 15 станара
	Број канцеларија: 9 (250м ²)
	Број сала за састанке: 1 (55м ²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): 1 € / м ²	Цена комуналних услуга: податак није достављен
Период инкубације: податак није достављен;	Процедуре плаћања: податак није достављен	Цене осталих услуга: податак није достављен
	Процент наплате станарине: 30%	

Остале услуге инкубатора:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима (7 станара)	Заједничко оглашавање	Испитивање тржишта (3 станара)
Иновације (2 станара)	Заједнички развој производа	Развој људских ресурса (2 станара)	Тренинзи и обуке (3 станара)
Организовање конференција и семинара (62 корисника)	Студијске посете (5 станара)	Лобирање и јавно заступање	

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 13	Укупни број запослених код свих станара: 45	Структура станара:	Капацитети станара:
Промена у односу на прошлу годину:	Промена у односу на прошлу годину:	Број предузетника: 3	Укупни промет код свих станара у 2010: 67.626.800
-2	-12	Број микро предузећа: 10	Укупни извоз код свих станара у 2010: 3.500.000
			Укупни износ инвестиција код свих станара у 2010: 16.751.912
			Број иновација: 6
			Број интернет страница: 5

Врсте делатности станара инкубатора

Производња столарије	Маркетиншке услуге	Рециклажа	Академско образовање
Производња ауто компоненти	Израда машина	Прехрамбена производња	Кетеринг

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Омладинско и ученичко предузетништво	Улога: партнер	Буџет: податак није достављен	Донатор: Влада Краљевине Норвешке
Назив Пројекта: ЗИП центар младих	Улога: партнер	Буџет: 400.000	Донатор: ЕУ
Назив Пројекта: Послови	Улога: партнер	Буџет: 5.624.461	Донатор: СПАРК

Бизнис инкубатор центар Yumco д.о.о. Врање

Основне информације:

Адреса: Радничка 5, Врање
+381 (0)64 812 90 02
www.bicvranje.org.rs

Директор: Ивана Стошић
+381 (0)64 812 90 02
ivanastosic2002@yahoo.com

Особа за контакт: Ивана Стошић

Година оснивања: 2006
Правна форма: Д.О.О
Тип Инкубатора: Производни

Оснивачи и власничка структура:
Локална самоуправа: 49%
Yumco ХКПК: 51%

Стратешки правци инкубатора

Визија: Инкубатор Врање - покретач МСП развоја у Пчињском округу
Мисија: Механизам одрживог економског развоја Града Врања, подршка МСП сектору
Стратешки циљеви: Отварање нових радних места; едукација запослених и станара; услуге МСП сектору у Пчињском округу

Улагање у инкубатор

Укупно улагање у инкубатор од оснивања:
25.500.000 РСД

Структура улагања:
Улагања оснивача: 7.000.000 РСД
Улагања јавног сектора који нису оснивачи:
- НИП: 18.500.000 РСД
Улагања донатора:
- British American Tobacco: 6.500.000
- СПАРК: 4.500.000

Власништво простора:
Простор је у власништву инкубатора

Организациони и финансијски капацитети инкубатора

Људски ресурси:
Број запослених: 4 (1 жена)
Број стално запослених: 1 (1 жена)
Број привремено запослених: 1 (0 жена)

Број запослених са факултетом: 4 (1 жена)
Структура запослених по занимању: магистар правних наука, 2 дипл. ецц, дипл. правник

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 120м ²	Број рачунара: 5	Постоји бизнис план за период од три године	нема
Број канцеларија: 1 (24м ²)	Број штампача: 2		
Сала за састнаке: постоји	Број копир апарата: 1		
	Интернет: ADSL		

Финансијски капацитети (у РСД):

Годишњи буџет за 2010: 12.300.000	Извори финансирања у 2010: Приходи од станарине: 280.000 Приходи од додатних услуга: 300.000 Донације (СПАРК): 4.500.000 British American Tobacco: 6.500.000	Структура трошкова у 2010: Плате: 1.000.000 Оперативни трошкови: 300.000 Остало: 4.500.000 Инвестиције: 6.500.000
---	---	--

Услужни капацитети инкубатора

Стамбени капацитети:

Укупна површина инкубатора: 2.700м ²	Простор за инкубацију:
	Капацитет инкубатора: 14 станара
	Број канцеларија/просторија за инкубацију: 14 (1.300м ²)
	Број сала за састанке: 1 (100м ²)
	Број осталих заједничких просторија: 1 (50м ²)

Инкубациони процес:

Процедуре за инкубацију: постоје	Цена простора (по м ²): 1 € / м ²	Цена комуналних услуга: податак није достављен
Период инкубације: податак није достављен;	Процедуре плаћања: податак није достављен	Цене осталих услуга: податак није достављен
	Процент наплате станарине: 78%	

Остале услуге инкубатора:

Заједничко оглашавање (2 станара)	Заједнички развој производа (3 станара)	Развој људских ресурса (8 станара)	Тренинзи и обуке (8 станара)
Организовање конференција и семинара (8 станара)	Студијске посете (8 станара)	Опште административне услуге (8 станара)	Лобирање и јавно заступање (8 станара)

Станари инкубатора:

Укупни број станара: 8	Укупни број запослених код свих станара: 32	Структура станара:	Капацитети станара:
Промена у односу на прошлу годину: -2	Промена у односу на прошлу годину: податак није достављен	Број микро предузећа: 8	подаци нису достављени

Врсте делатности станара инкубатора

Дрвна индустрија   Машинска индустрија

Пројекти инкубатора

Назив Пројекта: Предузетништво у циљу локалног економског развоја   **Улога:** партнер   **Буџет:** 4.500.000   **Донатор:** СПАРК

Контакт детаљи пословних инкубатора у Србији

Инкубатор	Седиште	Адреса	Телефон	E-mail	Контакт особа
Пословни инкубатори у Војводини					
Пословни инкубатор Нови Сад	Нови Сад	Војвођанских бригада 28	021 2100 303	businessincubatorNS@gmail.com	Ђорђе Целић, Директор
Пословни инкубатор Суботица	Суботица	Магнетна Поља 6	024 544 044	office@bis-su.rs	Илдико Зеда, директор
Пословни инкубатор Зрењанин „БИЗ” д.о.о.	Зрењанин	Краља А. I Карађорђевића 2	023 512 260	inkubator@biz-zr.co.rs	Бојан Љутић, директор
Пословни инкубатор Сента	Сента	Петефи Шандора 54	024 817 789, 063 556 776	vlada.senta@gmail.com	Владимир Николић, директор
Информациони центар за развој Потписког региона - Кањџа	Кањџа	Дожа Ђерђа 4	024 873 151		Роберт Фејстамер, директор
Бизнис инкубатор Беочин	Беочин				
Бизнис инкубатор Панчево	Панчево				
Бизнис инкубатор	Банки Петровац	М. Тита 22	021 2155 145	pic.backipetrovac@gmail.com	Бранислав Кевенски, директор
Пословни инкубатори у Београду					
Пословно-технолошки инкубатор техничких факултета Београд (Палилула)	Београд	Рузвелтова 1а	011 3370950	office@bitf.rs	Наташа Бабачев, ИТ
Непрфитни развојни центар инкубатор Коррак д.о.о. Раковица, Београд	Београд-Раковица	РЕГ, Мишка Крањца 12	011 3246 841	azoran@eucons.rs	Зоран Анђелковић, председник УО
Пословни инкубатори у Шумадији и Западној Србији					
Бизнис иновациони центар Крагујевац	Крагујевац	Трг Тополицава 4	034 502 500	v.vejtkovic@bickg.rs	Војислав Вељковић, помоћник директора
Инкубатор центар за развој предузетништва Рача	Рача	Карађорђева 48	034 752 696, 064 272 8826		Давор Тимотијевић, директор

Инкубатор	Седиште	Адреса	Телефон	E-mail	Контакт особа
Бизнис инкубатор центар Крушевац	Крушевац	Јасички пут бб	037 453 700, 453 701, 453 702	uprava@bicnikusevac.co.rs	Сања Стојановић, директор
Бизнис инкубатор центар Ужице	Севојно	Драгачевска бб	031 534 101	bicuzice@open.telekom.rs	Милан Чолић, директор
Пословни инкубатори у Јужној у Источној Србији					
Бизнис инкубатор центар Прокупље	Прокупље	Василија Ђуровића Жарког 13	027 339 001	bic@prokuplje.org.rs	Александар Милановић, менаџер
Инкубатор центар Ниш	Ниш	Шумадијска 1	018 4291 340	info@bicnis.org.rs	Милан Рањеловић, директор
Бизнис инкубатор центар Књажевац	Књажевац	Тимочки клуб	019 730 002		
Бизнис инкубатор центар Бор	Бор	Наде Димић бб	030 457 750, 030 457 751, 063 1113273	doobicbor@nadlanu.com	Анабела Стојановић, Директор
Бољевац	Бољевац	Драгише Петровића 65	063/7000 541	privreda@opstinaboljevac.rs	
Бизнис инкубатор центар Упмсo Врање	Врање	Радничка 5	064 812 9002	ivanastasic2002@yahoo.com	Ивана Стошић, директор
Бизнис инкубатор центар Мелвеђа	Мелвеђа				
Бизнис иновациони центар – Зајечар	Зајечар	Неготински пут бб	019 443 956, 064 8474 260	dragitotic.1955@gmail.com	Драган Тошић, директор

Прилог 3: Листа кластера у Србији⁷⁵

Кластери у Региону Војводине

Био-научни кластер

Основне информације:

Адреса:

Матије Гупца 14
24000 Суботица
024 554 498
office@biocluster.rs

Директор: Золтан Тамаш

Особа за контакт: Горан Пјевац

Менаџер кластера

pjevac.goran@biocluster.rs

www.biocluster.rs

Година оснивања: 2010

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 6

Број предузећа оснивача: Фармацеутска индустрија

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: сектор

Сектор: Фармацеутска индустрија, биотехнологија, биофармација, биомедицина, биоинформатика

Број институција за подршку: 3

Доминантни сектор институција: Високо образовање, консалтинг

Тип делатности: Научно-технолошки

Стратешки правци кластера

Визија: Удружење „Био-научни кластер“ има за циљ унапређење кооперације фармацеутске индустрије са образовним и научно-истраживачким институцијама. Пошто се ради о новооснованом кластеру, постоји тежња да се поставе чврсте основе за будуће функционисање кластера. То подразумева стандардизацију пословања чланица кластера на нивоу кластера, а затим и на индивидуалном нивоу сваке чланице. „Био-научни кластер“ жели да учини корак напред, померајући кооперацију својих чланица у званичне токове, под окриљем кластера. На тај начин се жели омогућавање још ефикасније и ефикасније постојеће сарадње, или креирање сарадње између, до тада, неповезаних институција.

Мисија: Мисија „Био-научног кластера“ се огледа у повезивању сродних малих и средњих предузећа из области фармације (али и других повезаних области) са једне, и образовних институција (Универзитета, Факултета, средњих школа) и научно-истраживачких институција (Научних института, научно-истраживачких департамана високошколских установа и сл.). Приближавање компанија и подизање њихове досадашње сарадње на виши ниво, као и остваривање сарадње између компанија кроз „Био-научни кластер“ које нису до тада сарађивале, али и побољшање њихове досадашње сарадње са образовним и научно-истраживачким институцијама, или остваривање до тада непостојеће сарадње, представљају главну улогу „Био-научног кластера“, међу великим бројем покушаја удруживања било да се ради о кластерском или неком другом облику удруживања.

Стратешки циљеви: Унапређење кооперације фармацеутске индустрије са образовним и научно-истраживачким институцијама, подизање квалитета услуга учесника кластера, допринос отварању нових радних места у фармацеутској индустрији, повезивање са другим облицима удруживања како у земљи тако и у иностранству, промена/побољшање привредне структуре и подстицање целокупног развоја на регионалном и националном нивоу.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: нема

Број запослених са факултетом: нема

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 6 м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 1

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет: АДСЛ

Бизнис план:

Постоји за период од 2 године

Стандарди и сертификати:

нема

⁷⁵ Листа даје приказ података кластера који су аутору доставили упитник. Листа не укључује кластере који нису доставили упитник. Веродостојност података гарантују одговорна лица кластера.

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине: нема	Плате: 0
Годишњи буџет за 2010:	Приходи од додатних услуга: нема	Оперативни трошкови: 20.000,00
20.000,00	Дотације оснивача: нема	
	Остале дотације (Goodwill Pharm):	
	20.000,00	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (13)	Развој људских ресурса (13)	Тренинзи и обуке (13)	Опште административне услуге (13)
---------------------------	-----------------------------	-----------------------	-----------------------------------

Чланице кластера:

		Структура чланица:	Капацитети чланица:
Укупни број чланова:	Укупни број запослених код свих чланица: 1014	Предузетници: 1	Укупан промет у 2010: 1.677.750.650,00
13		микро предузећа: 1	Укупан извоз у 2010: 512.233.216,00
		мала предузећа: 9	Укупан износ инвестиција: 97.101.344
Промена у односу на прошлу годину: 1	Промена у односу на прошлу годину: 20	Број страних предузећа: нема	Укупан број иновација: 2
			Број чланица које имају интернет страницу: 6

Пројекти кластера

Кластер нема искуства са реализацијом пројеката

Истар 21 Удружење за унапређење сарадње и развој туризма у Подунављу

Основне информације:

Адреса:	Директор: Драган Марчета	Особа за контакт: Биљана Марчета
Пашићева 7	dragan@magelan.rs	062 514 566
21000 Нови Сад		bmarceta@magelan.rs
021 4724088		
office@istar21.rs		
www.istar21.rs		

Година оснивања: 2008

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 12

Број предузећа оснивача: 8

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: туризам

Сектор: Туризам

Број институција за подршку: 3

Тип делатности: Услужни

Доминантни сектор институција: образовне институције

Стратешки правци кластера

Визија: Развој туризма

Мисија: Унапређење сарадње међу пружаоцима услуга у туризму

Стратешки циљеви: Подизање квалитета услуга, едукација локалног становништва и запослених у услужним делатностима

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (3 жене)

Број запослених са факултетом: 4 (3 жене)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Структура стручног кадра: 3 туризмолога, 1 економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 25м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке:

Технички капацитети:

Број рачунара: 1

Број штампача: 1

Презентациона опрема:

не

Интернет: АДСЛ

Бизнис план:

Не постоји

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине:

Месечни износ чланарине: 10.000

Процент наплате чланарине: 80%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

Плате:

Оперативни трошкови:

Програмски трошкови: 1.000.000

Инвестиције:

Остало (навести):

Годишњи буџет за 2010:
1.000.000

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Испитивање тржишта	Иновације
Развој људских ресурса	Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара	Лобирање и јавно заступање

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 35	Укупни број запослених код свих чланица: 3	Структура чланица: Предузетници: 10 микро предузећа: 24 велика предузећа: 1	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 1.654.830.000 Укупан извоз у 2010: 330.966.000 Број чланица које имају интернет страницу: 35
Промена у односу на прошлу годину:	Промена у односу на прошлу годину:		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Оснивање и развој кластера	Улога: Водећа улога	Буџет: 3.200.000	Донатор: MERR
Назив Пројекта: Богатство различитости	Улога: Водећа улога	Буџет: 1.000.000	Донатор: Покрајински секретаријат за привреду
Назив Пројекта: Креирање нове туристичке понуде у Подунављу и примена модерних технологија у промоцији производа уз едукације и подизање квалитета и капацитета пружалаца услуга	Улога: Водећа улога	Буџет: 1.612.500	Донатор: Национална агенција за регионални развој

**Удружење произвођача прехранбених производа Србије
Полукс**

Основне информације:

Адреса:

Трг српских добровољаца 17
23300 Кикинда
0230 400-950
klasterpolux@gmail.com
www.klasterpolux.rs

Директор: Зоран Савуљеску

Особа за контакт: Донка Радовић,
заменик председника

063 541-034

klasterpolux@gmail.com

Година оснивања: 2010

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 24 чланице

Број предузећа оснивача: податак није достављен

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: податак није достављен

Сектор: прехранбена грана

Број институција за подршку: податак није достављен

Тип делатности: производни

Доминантни сектор институција: податак није достављен

Стратешки правци кластера

Визија: податак није достављен

Мисија: податак није достављен

Стратешки циљеви: податак није достављен

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 3 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 2 (1 жена)

Број стално запослених: нема

Структура стручног кадра: консултанти

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 50м²

Број канцеларија: 2

Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 3

Број штампача: 2

Презентациона опрема: не

Интернет: кабловски

Бизнис план:

Постоји бизнис план до 2014. године

Стандарди и сертификати:

Нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: 22.000

Месечни износ чланарине:

Процент наплате чланарине: %

Приходи од додатних услуга: 195.000

Остале дотације (Учешће у пројектима): 450.000

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

износ

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Посете сајмовима

Испитивање тржишта

Тренинзи и обуке

Услуге финансијског пословања

Услуге правног пословања

Опште административне услуге

Лобирање и јавно заступање

Чланице кластера:

Укупни број чланова: податак није достављен

Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен

Структура чланица: податак није достављен

Капацитети чланица: податак није достављен

Пројекти кластера

податак није достављен

Кластер транспорта и логистике Војводине

Основне информације:

Адреса: Трг Српских владара 29
25260 Апатин
025 773 131
kabinet@soapatin.org

Директор: др Живорад
Смиљанић

Особа за контакт: Милан Вучинић,
кластер менаџер
065 503-74-74
milan.vucinic@srbrail.rs

Година оснивања: **Оснивачи кластера:**
Правна форма: Пословно удружење Број оснивача: 28
Број предузећа оснивача: 28
Тип кластера: Доминантни сектор предузећа: транспорт и логистика
Сектор: транспорт и логистика Број институција за подршку: 3
Тип делатности: Доминантни сектор институција: локалне самоуправе

Стратешки правци кластера

Визија: прилагођавање европским моделима
Мисија: унапређење модерних технологија транспорта
Стратешки циљеви: увођење рационалних видова транспорта

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:
Број запослених: 10 (5 жена) **Број запослених са факултетом:** 10 (5 жена)
Број стално запослених: нема Структура стручног кадра: висока стручна спрема

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 10м ²	Број рачунара: 1	Постоји бизнис план до 2012. године	нема
Број канцеларија: 1	Број штампача: 1		
Сала за састнаке: не постоји	Презентациона опрема: не Интернет:		

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
податак није достављен	податак није достављен	податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услугакластера:

Чланице кластера:

Укупни број чланова:	Укупни број запослених код свих чланица:	Структура чланица:	Капацитети чланица:
податак није достављен	податак није достављен	податак није достављен	податак није достављен

Пројекти кластера

податак није достављен

Кластер Зелени Сто

Основне информације:

Адреса: Златиборска 27 21000 Нови Сад	Директор: Теодор Радошевић 064 641 11 94 todi77@gmail.com:	Особа за контакт: Гордана Гајиц, менаџер 063 318 393 rudargas@sezampro.rs
--	---	---

Година оснивања: 2011	Оснивачи кластера:
Правна форма: Удружење грађана	Број оснивача: 35
	Број предузећа оснивача: 11
Тип кластера:	Доминантни сектор предузећа: прерада
Сектор: воћарство	Број институција за подршку: 3
Тип делатности: производни	Доминантни сектор институција: истраживачки

Стратешки правци кластера

Визија: Опстати на новом тржишу у наредних пет година.

Мисија: Повећати производњу са 50т на 100т суве шљиве месечно.

Стратешки циљеви: Оспособити запуштен воћњак 50х ектара шљива, упослити нове раднике и покренути нови производни програм.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 5 (3 жене)	Број запослених са факултетом: 5 (3 жене)
Број стално запослених: 2 (1 жена)	Структура стручног кадра:

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 30м ²	Број рачунара: 1	Постоји бизнис план за период од 5 година	нема
Број канцеларија: 1	Број штампача: 1		
Сала за састнаке: не постоји	Презентациона опрема: не		
	Интернет:		

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине:	податак није достављен
Годишњи буџет за 2010: податак није достављен	Месечни износ чланарине: 10.000	
	Процент наплате чланарине: 100%	
	Остали подаци о приходима нису достављени	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Чланице кластера:

Укупни број чланова: податак није достављен	Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен	Структура чланица: податак није достављен	Капацитети чланица: податак није достављен
--	--	--	---

Пројекти кластера

Кластер нема искуства у раду са пројектима

Фонд туристички кластер микрорегије Суботица - Палић

Основне информације:

Адреса: Кањишки пут 17а 24413 Палић 024 602-780	Директор: мр Изабел Лањи Хнис 063 11 71 041 izabellanji@gmail.com	Особа за контакт:
Година оснивања: 2007	Оснивачи кластера:	
Правна форма: Фонд, ускоро се пререгиструје у фондацију	Број оснивача: 26	
Тип кластера:	Број предузећа оснивача: 24	
Сектор: туризам и угоститељство	Доминантни сектор предузећа: туризам и угоститељство	
Тип делатности: услужни	Број институција за подршку: 5	
	Доминантни сектор институција: истраживање и развој	

Стратешки правци кластера

Визија: Развој кластера до нивоа туристичке привреде у регији

Мисија: Задовољење потреба корисника кроз различитост релевантне понуде у микрорегији

Стратешки циљеви: стални квалитет услуга, већа искоришћеност капацитета, стварање брендова, стварање нових туристичких производа за бољи прилив туриста, различитост доживљаја и атракција, примена резултата истраживања у пракси, повезивање са сличним ино кластерима

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 10	Број запослених са факултетом: 10
Број стално запослених: 0 (0 жена)	Структура стручног кадра:

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 10м ²	Број рачунара: 1		Чланице кластера имају или су у фази имплементације ХАЦЦП система, QMS
Број канцеларија:	Број штампача: 1		
Сала за састнаке: постоји	Презентациона опрема: да		
	Интернет: АДСЛ/Wireless		

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине: 200.000	Плате: износ
	Месечни износ чланарине: 8.000 годишње	Оперативни трошкови: износ
Годишњи буџет за 2010:	Процент наплате чланарине: 90%	Програмски трошкови: 1 милион динара
износ	Приходи од додатних услуга: износ	Инвестиције: износ
	Дотације оснивача: износ	Остало (навести): износ
	Остале дотације (Пројекти подржани од Секретаријата за привреду АПВ): 1 милион динара	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Посете сајмовима (10)	Заједничко оглашавање (20)	Тренинзи и обуке	Студијске посете (8)
Лобирање и јавно заступање	Имплементација пројеката (15)		

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 28	Укупни број запослених код свих чланица: 620	Структура чланица: микро предузећа: 6 мала предузећа: 21 средња предузећа: 1	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 2,8 мил. Еур Број чланица које имају интернет страницу: 22
Промена у односу на прошлу годину: +2	Промена у односу на прошлу годину: -5%		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Развој и оснивање кластера	Улога: Водећа улога	Буџет: 250.000	Донатор: Секретаријат за привреду АПВ
Назив Пројекта: АТРИУМ	Улога: Партнер	Буџет: 65.000 Еур	Донатор: СЕЕ

ВМЦ – Vojvodina metal cluster

Основне информације:

Адреса:

Новосадска 322
21235 Темерин
021 851851
www.vmc.rs

Директор: Зоран Пекез

zpekez@ictemerin.com

Особа за контакт: Мирјана Раденовић
Ратковић, асистент

mirjanar@vmc.rs

Година оснивања: 2011

Правна форма: Пословно удружење

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 74

Тип кластера:

Сектор:

Тип делатности: производни

Број предузећа оснивача: 60

Доминантни сектор предузећа: металски

Број институција за подршку: 16

Доминантни сектор институција: регионалне привредне коморе и развојне агенције

Стратешки правци кластера

Визија: податак није достављен

Мисија: податак није достављен

Стратешки циљеви: податак није достављен

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 18 (8 жена)

Број стално запослених: нема

Број запослених са факултетом: 17 (7 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 160м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 11

Број штампача: 3

Презентациона опрема: да

Интернет: wireless

Бизнис план:

не постоји, али кластер има оперативни план развоја за период 2011-2012

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:

Кластер је почео са радом у 2011.г.

Извори финансирања у 2010:

Дотација (ЕУ РСЕДП2): 74.000.000,00

Структура трошкова у 2010:

Кластер је почео са радом у 2011.г

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Кластер је почео са радом у 2011.г.

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 74

Укупни број запослених код свих чланица: 4.380

Структура чланица:

Предузетници: 14

микро предузећа: 17

мала предузећа: 18

средња предузећа: 8

велика предузећа: 3

Капацитети чланица:

Укупан промет у 2010: 240 mil. Eur

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Vojvodina Metal Cluster - VMC

Улога: Партнер

Буџет: 74.000.000,00 RSD

Донатор: EU

Војвођански ИКТ кластер

Основне информације:

Адреса: Трг Доситеја Обрадовића 6
21000 Novi Sad
021 2100306
office@vojvodinaictcluster.org
www.vojvodinaictcluster.org

Директор: Милан Шолаја
063 644 033
milan.solaja@vojvodinaictcluster.org

Особа за контакт:

Година оснивања: 2010

Правна форма: Пословно удружење

Тип кластера:

Сектор: информационе и комуникационе технологије

Тип делатности:

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 20

Број предузећа оснивача: 17

Доминантни сектор предузећа: информационе технологије

Број институција за подршку: 6

Доминантни сектор институција: образовање

Стратешки правци кластера

Визија: Глобално препознатљив партнер у развоју и примени нових ИКТ производа и услуга високог потенцијала за профит, као и важан партнер у развоју појединаца, предузећа и регионалног пословања

Мисија: Стварање услова за развој ИКТ кроз координиране напоре чланица у правцу јачања утицаја на друштвено и пословно окружење

Стратешки циљеви: 1. Јачање удружења 2. Позиционирање удружења 3. Генерисање нових пословних прилика за чланице 4. Јачање веза између истраживања/развоја и тржишта.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 3 (2 жене)

Број запослених са факултетом: 3 (2 жене)

Број стално запослених: 1 (0 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 24м²

Број канцеларија: 11

Сала за састаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 4

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет: приступ високог протока

Бизнис план:

Постоји бизнис план за 2011. годину

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: 678,870.53

Месечни износ чланарине: 10.000

Процент наплате чланарине: 95%

Остале дотације (Покрајина): 500.000

Остале дотације (Пројекти): 600.000

Структура трошкова у 2010:

Плате: 328,673.00

Оперативни трошкови: 640,821.43

Годишњи буџет за 2010:

2,398,939.63 rsd

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (28)

Заједничко оглашавање (28)

Заједнички развој производа (5)

Тренинзи и обуке (15)

Организовање конференција и семинара (28)

Лобирање и јвано заступање (28)

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 34

Укупни број запослених код свих чланица: 1500

Промена у односу на прошлу годину: +14

Промена у односу на прошлу годину: -300

Структура чланица:

микро предузећа: 10

мала предузећа: 14

средња предузећа: 3

велика предузећа: 1

Капацитети чланица:

Укупан промет у 2010: €44 мил.

Укупан извоз у 2010: €20 мил.

Број чланица које имају интернет страницу: 34

Број страних предузећа: 3

Пројекти кластера

Назив Пројекта: ЦЕРЕНЕ

Улога: Партнер

Буџет:

Донатор: ЕУ

Назив Пројекта: ЦомпЦомп

Улога: Партнер

Буџет:

Донатор: ЕУ

Кластери у Региону Београда

Аутомобилски кластер Србије

Основне информације:

Адреса:

Дечанска 8
11000 Београд
062 400 086
office@acserbia.org.rs
www.acserbia.org.rs

Директор:

Игор Вијатов
IgorVijatov@acserbia.org.rs:

Особа за контакт:

Година оснивања: 2005

Правна форма: Удружење

Тип кластера:

Сектор: Аутомобилска индустрија

Тип делатности: Мешовити

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 15

Број предузећа оснивача: 12

Доминантни сектор предузећа: Аутомобилска индустрија

Број институција за подршку: 3

Доминантни сектор институција: Факултети

Стратешки правци кластера

Визија: АС Serbia види себе као будући центар умрежених произвођача аутомобилских делова и компоненти у Србији који су поново постали део међународних добављачких ланаца.

Визија сектора: Аутомобилски делови, компоненте и услуге из Србије уграђују се у већини аутомобила на глобалном тржишту.

Мисија: АС Serbia унапређује сарадњу између привреде, научноистраживачких, развојних, финансијских, јавних и других институција ради стварања синергија, развијања заједничких пројеката, остваривања високог степена квалитета производа и позиционирања српске аутоиндустрије као глобалног бренда.

Стратешки циљеви:

- Подршка српским добављачима приликом унапређења њихове продуктивности и развоју квалитетнијих производа и услуга
- Освајање страних тржишта и привлачење страних инвестиција
- Стварање веза и партнерстава са другим кластерима у Србији и региону
- Повезивање привреде и истраживачког сектора ради учешћа у заједничким развојним пројектима
- Јачање саме кластерске организације и капацитета
- Олакшавање приступа екстерним изоврима финансирања

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 6 (3 жене)

Број стално запослених: 1 (0 жена)

Број запослених са факултетом: 6 (3 жене)

Структура стручног кадра: 1 дипл. инж.

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 70 м²

Број канцеларија: 3

Сала за састаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 5

Број штампача: 2

Презентациона опрема: не

Интернет: АДСЛ

Бизнис план:

Постоји
бизнис план
за период од
једне године

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине: 1.500.000	Плате: 2.000.000
Годишњи буџет за 2010: 4.000.000	Месечни износ чланарине: мала предузећа: 3.500 РСД; средња и велика предузећа: 6.500 РСД	Оперативни трошкови: 2.000.000
	Процент наплате чланарине: 30%	
	Остале дотације (ГТЗ): 2.500.000	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Испитивање тржишта	Иновације
Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара	Студијске посете	

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 40	Укупни број запослених код свих чланица: 10.000	Структура чланица: микро предузећа: 3 мала предузећа: 12 средња предузећа: 13 велика предузећа: 12	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: са. 300 мил. евра Укупан извоз у 2010: 200 мил. евра Број чланица које имају интернет страницу: 40
Промена у односу на прошлу годину: +5	Промена у односу на прошлу годину: + 500	Број страних предузећа: 3	

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Economic Development and Employment promotion Project	Улога: Партнер	Буџет: 24.000 ЕУР	Донатор: ГИЗ
Назив Пројекта: УНИДО-Supporting Small and Medium-sized Manufacturers in the Automotive Component Industry in Serbia	Улога: Партнер	Буџет:	Донатор: Влада Републике Словеније
Назив Пројекта: Стварање могућности за одрживо запослење и генерисање прихода у регионима Србије побољшањем продуктивности и приступа тржиштима за мале и средње произвођаче ауто-делова	Улога: Водећа улога	Буџет: 445.765ЕУР	Донатор: ЕУ

Удружење за унапређивање конкурентности произвођача пољопривредних машина “Кластер БИПОМ”

Основне информације:

Адреса: Кнеза Вишеслава 70А
11000 Београд
011 2542 158
klaster@bipom.org.rs
www.bipom.org.rs

Директор: Миливој Стојановић
064 285 1347

Особа за контакт:

Година оснивања: 2005

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење правних и физичких лица по новом закону

Број оснивача: 30 правних и 16 физичких лица

Број предузећа оснивача: 26

Тип кластера:

Сектор: Производња пољопривредних машина и опреме; Производња семенског и садног материјала и Агро-инжењеринг

Доминантни сектор предузећа: производња пољопривредних машина

Број институција за подршку: 4

Доминантни сектор институција: факултети и институти

Тип делатности: Научно-технолошки

Стратешки правци кластера

Визија: Мрежа предузећа која конкурентно сервисирају купце у регионима Балкана, РФ-ЗНД, Африке

Мисија: Повезивање чланова Кластера са водећим партнерима у циљним регионима.

Стратешки циљеви: Активирање извозних потенцијала произвођача пољопривредних машина, семенског и садног материјала, преносом технологија партнерима на циљна тржишта.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 22 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 22 (1 жена)

Број стално запослених: ангажовани 5 (1 жена)

Структура стручног кадра: 6 економиста, 1 правник, 4 др. агрономије, 9 инжењера, 2 агронома,

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 20 м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 4

Број штампача: 2

Презентациона опрема: да

Интернет: преко провајдера

Бизнис план:

Постоји до 2015. године

Стандарди и сертификати:

ISO, CATIA

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине: 720.200	Плате: податак није достављен
	Месечни износ чланарине: 6.000	Оперативни трошкови: 1,935.500
	Процент наплате чланарине: %	
Годишњи буџет за 2010:	Приходи од додатних услуга: 1,215.300	
податак није достављен	- Сајам у Алжиру: 541.000	
	- Развој тањираче: 340.930	
	- Развој берача шећерца: 333.370	
	Дотације оснивача: нема	
	Остале дотације: нема	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (20)	Посете сајмовима (20)	Заједничко оглашавање (30)	Испитивање тржишта (20)
Иновације (30)	Заједнички развој производа (4)	Тренинзи и обуке (10)	Организовање конференција и семинара (30)
Студијске посете (21)	Опште административне услуге (20)	Лобирање и јавно заступање (20)	

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 30	Укупни број запослених код свих чланица: 2.483	Структура чланица:	Капацитети чланица:
Промена у односу на прошлу годину: +9	Промена у односу на прошлу годину: -291	Предузетници: 7	Укупан промет у 2010: 4,510.000.692
		микро предузећа: 1	Укупан извоз у 2010: 5,933.000 ЕУР
		мала предузећа: 12	Укупан износ инвестиција: процена 2 мил евра
		средња предузећа: 2	Укупан број иновација: 10
		велика предузећа: 1	Број чланица које имају интернет страницу: 30
		Број страних предузећа: 1	

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Наступ на тржиште Јужне Африке (SADC)	Улога: Водећа улога	Буџет: 770.000,00	Донатор: SIEPA
Назив Пројекта: Алжир	Улога: Водећа улога	Буџет: податак није достављен	Донатор: податак није достављен
Назив Пројекта: РФ-ЗНД	Улога: Водећа улога	Буџет: 15.390.000	Донатор: MEPP

Кластер модне и одевне индустрије Србије

Основне информације:

Адреса: Антифашистичке борбе 21 Z
11000 Београд
011 301 87 23
info@clusterfacts.org.rs
www.clusterfacts.org.rs

Директор: Слађана Милојевић   **Особа за контакт:**
063 109 62 49
fashioncluster@gmail.com

Година оснивања: 2010

Оснивачи кластера:

Правна форма: Непрофитабилно удружење

Број оснивача:
Број предузећа оснивача: 3
Доминантни сектор предузећа: 14
Број институција за подршку: 3
Доминантни сектор институција:

Тип кластера:

Сектор: текстилна индустрија
Тип делатности: услужни

Стратешки правци кластера

Визија: Да послужи као водећа организација подршке у јачању опште економске конкурентности предузећа везаних за текстил и текстилну индустрију у целини, у целој Републици Србији.

Мисија: Мисија, односно улога кластера којом доприноси остваривању заједничке визије је:

пружање организационе, логистичке, стручне, инфраструктурне, институционалне, техничке, информационе и друге помоћи и подршке континуираном развоју и унапређењу квалитета производа и услуга, иновативности и конкурентности чланова Кластера, као и модне и одевне индустрије у општем смислу

Стратешки циљеви: Повећање ефикасности и успешности чланица кластера и њихове радне снаге кроз низ програмских интервенција које ће за циљ имати попуњавање празнина у стручности и недостатку радне снаге; Повећање видљивости организације у јавном и приватном сектору са крајњим циљем и намером да се повећа ниво свести о чланицама кластера као и српском текстилном сектору у целини.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (1 жена)   **Број запослених са факултетом:** 1 (1 жена)
Број стално запослених: 1 (1 жена)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 50 м ²	Број рачунара: 2	Постоји	нема
Број канцеларија: 2	Број штампача: 1	годишњи	
Сала за састаке: постоји	Презентациона опрема: не	бизнис план,	
	Интернет: loopia hosting;	тренутно	
	gmail	је у изради	
		трогодишњи	

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
Годишњи буџет за 2010:	Приходи од чланарине: 1.987.061,65	Плате: 1.410.278,82
Податак није достављен	Месечни износ чланарине: 110 ЕУР	Оперативни трошкови: 289.190,40
	Процент наплате чланарине: 100%	Програмски трошкови: 395.943,71
	Остале дотације (СИЕПА): 378.415 РСД	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Посете сајмовима (90%)	Заједничко оглашавање (100%)	Испитивање тржишта (90%)	Иновације (90%)
Тренинзи и обуке (80%)	Студијске посете (100%)	Лобирање и јавно заступање (100%)	

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 17	Укупни број запослених код свих чланица: 2.500	Структура чланица: Предузетници: 2 микро предузећа: 1 мала предузећа: 3 средња предузећа: 8 велика предузећа: 2	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 45 милиона евра Укупан извоз у 2010: 11,5 милиона евра Број чланица које имају интернет страницу: 100%
Промена у односу на прошлу годину: 5	Промена у односу на прошлу годину: 1000		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Успостављање иновативног дизајн центра кластера модне и одевне индустрије Србије	Улога: Водећа улога	Буџет: око 50.000 евра	Донатор: НаРР (Мерр)
Назив Пројекта: ОРФ пројекат текстилних кластера Југоисточне Европе	Улога: Партнер	Буџет:	Донатор: ГИЗ, Немача влада
Назив Пројекта: ЕУ СЕЦЕП	Улога: Партнер	Буџет:	Донатор: ЕУ

ИКТ Мрежа

Основне информације:

Адреса: Краља Милана 4
11000 Београд
011 268 86 41
www.ict-net.com

Директор: Марина Благојевић
064 581 79 51
marina.blagojevic@ict-net.com

Особа за контакт:

Година оснивања: 2010

Оснивачи кластера:

Правна форма: Пословно удружење

Број оснивача: 3

Број предузећа оснивача: 2 фонда

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: софтверски и embedded

Сектор: информационе технологије

Број институција за подршку: 1

Тип делатности: услужни

Доминантни сектор институција: Електротехнички факултет

Стратешки правци кластера

Визија: Постати јединствено чвориште за размену свих информација од значаја за српски ИКТ сектор

Мисија: Обезбедити ефикасан и транспарентан оквир за исказивање и реализацију интереса чланица кластера

Стратешки циљеви: Обезбедити што веће погодности чланства и пружити што квалитетније услуге чланицама

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 2 (2 жене)

Број запослених са факултетом: 2 (2 жене)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Структура стручног кадра: 1 инжењер саобраћаја и 1 економиста - рачуновођа

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 25 м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 2

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет: АДСЛ

Бизнис план:

Постоји бизнис план за 1 и 3 године

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине:

Месечни износ чланарине: 100

Процент наплате чланарине: 50%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

Податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

Кластер је основан у јулу 2010. године

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (24)	Посете сајмовима (10)	Заједнички развој производа (10)	Организовање конференција и семинара (24)
Лобирање и јавно заступање (24)			

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 23	Укупни број запослених код свих чланица: 1.820	Структура чланица: Предузетници: 20 микро предузећа: 10 мала предузећа: 7 средња предузећа: 3	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 8.695.320.442 Укупан извоз у 2010: 998.850.496 Број чланица које имају интернет страницу: 24
Промена у односу на прошлу годину: +3	Промена у односу на прошлу годину: +20		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: МОДУС-ФП7 Пројекат	Улога: Партнер	Буџет: 1.318.500 Еур	Донатор: ЕУ
Назив Пројекта: ЕМЦ	Улога: Партнер	Буџет: 1.000.000 Еур	Донатор: РСЕДП пројекат
Назив Пројекта: Кластер је партнер у 5 пројеката који су суфинансирани од стране МЕРП-а, кроз кластерске позиве у 2010. и 2011. години	Улога: Водећа улога/ Партнер	Буџет: износ	Донатор: име донатора

Регионално удружење „Медицински кластер ПРО ВИТА“

Основне информације:

Адреса: Јурија Гагарина 151А/III, lokal 188 Нови Београд www.med-klaster.org	Директор:	Особа за контакт: Сузана Јонев, председник УО 064 66 88 450 suzana.jonev@med-klaster.org
---	------------------	--

Година оснивања: 2011

Правна форма: Удружење грађана

Тип кластера:

Сектор:

Тип делатности: услужни

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 11

Број предузећа оснивача: 9

Доминантни сектор предузећа: услуге

Број институција за подршку: 2

Доминантни сектор институција: научно-истраживачки

Стратешки правци кластера

Визија: Удружење је основано на неодређено време ради заступања и представљања интереса чланица, координације активности на остваривању што повољнијих услова за развој и рад чланица, привредно повезивање као и побољшање прекограничне сарадње између приватног сектора, представника власти и универзитета, олакшавање приступа финансијским изворима

Мисија: Подизање нивоа здравствене културе становништва, промоција здравог начина живота у циљу превентиве болести од најраније животне доби, допринос социјалној инклузији маргинализованим слојевима друштва, лицима са посебним потребама као и активно укључивање старих лица у промена животних навика у циљу спречавања компликација насталих болести како услед патофизиолошких процеса, тако и услед лоших животних навика.

Стратешки циљеви: Превентива на свим нивоима здравствене заштите што омогућује значајне финансијске уштеде. Укључивање приватне праксе у превентивни рад здравственог система као и у едукацију становништва о важности здравог начина живота као основ за очување здравља нације.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: нема

Број запослених са факултетом: нема

Број стално запослених: нема

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 95м²

Број канцеларија: 5

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 8

Број штампача: 4

Презентациона опрема: не

Интернет:

Бизнис план:

Постоји / не постоји

унети временски период Б. плана

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине:

Месечни износ чланарине: 5.000

Процент наплате чланарине: 50%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (19 чланица)	Заједничко оглашавање (15 чланица)	Иновације	Тренинзи и обуке (8 чланица)
Организовање конференција и семинара (6 чланица)	Услуге финансијског пословања (4 чланица)	Услуге правног пословања (19 чланица)	Опште административне услуге
Лобирање и јавно заступање (7 чланица)			

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 19	Укупни број запослених код свих чланица: 151	Структура чланица: Предузетници: 5 микро предузећа: 8 мала предузећа: 4 Број страних предузећа: 2	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 32.221.656,77 дин+ 380.000 еур Укупан извоз у 2010: 2.384.879,00 дин + 662.000 еур Укупан износ инвестиција: 488.280 дин +1.030.000 еур Број чланица које имају интернет страницу: 15
------------------------------------	---	---	---

Пројекти кластера

Кластер нема искуства у раду са пројектима

Српска филмска асоцијација

Основне информације:

Адреса:
Светогорска 18
11000 Београд
011 7151 859
info@filminserbia.com
www.filminserbia.com

Директор: Ана Илић

Особа за контакт: Милица Божанић,
оперативни менаџер
milica@filminserbia.com

Година оснивања: 2009

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 16

Број предузећа оснивача: 14

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: кинематографска делатност

Сектор: кинематографска продукција

Број институција за подршку: 3

Тип делатности: услужни

Доминантни сектор институција: образовно

Стратешки правци кластера

Визија: Србија је међународно призната као динамична, креативна и исплатива дестинација за производњу свих видова забавних медијских производа; филмска индустрија значајно доприноси српској економији кроз стварање нових радних места, економски раст, развој професионалних вештина и промовисање туризма.

Мисија: Развијање Србије као динамичне, креативне, исплативе и високо квалитетне дестинације за производњу забавних медија и пласирање српске понуде код продуцентата и режисера међународних дугометражних играних филмова, телевизијских програма, телевизијских реклама, фотографија и дигиталних медијских производа.

Стратешки циљеви:

1. Промовисати Србију као ценовно конкуретну дестинацију за инвестирање, тј. стране продукције
2. Максимизирати долазак инвестиција како приватног тако и јавног сектора кроз креирање окружења које је наклоњено филму. Заступати индустрију у влади и пред кључним међународним организацијама како би се промовисала политика која је наклоњена филму
3. Пружити помоћ српским продуцентима и осталим компанија у филмском сектору да постану одрживи пословни ентитети који су способни да генеришу и пруже подршку већем и конзистентнијем нивоу производње.
4. Охрабрити локалне кластере, партнерства и мреже које унапређују пре него дуплирају постојеће активности
5. Обезбедити капацитете и финансирање Српске филмске комисије како би могла да оствари своју мисију

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (3 жене)

Број запослених са факултетом: 4 (1 жена)

Број стално запослених: 2 (2 жене)

Структура стручног кадра: правник, економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 32м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 3

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет: бежични интернет

Бизнис план:

Постоји бизнис план за период од 3 године

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине: 600.000	податак није достављен
Годишњи буџет за 2010:	Месечни износ чланарине: 1.500	
податак није достављен	Процент наплате чланарине: 40%	
	остали подаци о изворима финансирања нису достављени	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (71)	Посете сајмовима (20)	Заједничка набавка репроматеријала (6)	Тренинзи и обуке (15)
Лобирање и јавно заступање	Повезивање са иностраним клијентима (30)		

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 71	Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен	Структура чланица: микро предузећа: 45	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: не располажу подацима Укупан извоз у 2010: око 20 милиона долара
Промена у односу на прошлу годину: 10			

Пројекти кластера

Назив Пројекта:	Улога: Водећа улога	Буџет: 190.000 ЕУР	Донатор: ЕУ
------------------------	----------------------------	---------------------------	--------------------

Кластери у Региону Шумадије и Западне Србије

LZOTEKS

Основне информације:

Адреса:

Филипа Кљајића бб
15300 Лозница
015 891 120
lzoteks.srb@gmail.com
www.lzoteks.rs

Директор:

Особа за контакт: Радован Ивановић
062 888 5 000

Година оснивања: 2010

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење правних субјеката и грађана

Број оснивача: 13

Број предузећа оснивача: 11

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: производња радног одела и друге заштите

Сектор: Текстил

Број институција за подршку: 3

Тип делатности: Услужни, производни

Доминантни сектор институција: Технолошки факултет, Висока структурна школа у области текстила и Регионална привредна комора Ваљево

Стратешки правци кластера

Визија: Да се региструје задруга да сви чланови раде преко задруге у набавци и пласману производа

Мисија: Омасовити кластер са новим члановима из исте или сличне делатности

Стратешки циљеви: Пласман готовог производа на тржиште Европске уније

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: нема

Број запослених са факултетом: нема

Број стално запослених: нема

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 12м²
Број канцеларија: 1
Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара:
Број штампача:
Презентациона опрема:
Интернет:

Бизнис план:

Постоји
бизнис план
за период од
годину дана

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: 144.000 у 2011.

Месечни износ чланарине: 1.000

Процент наплате чланарине: 85%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (12)	Посете сајмовима (5)	Тренинзи и обуке (2)	Студентска пракса (3)
---------------------------	----------------------	----------------------	-----------------------

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 12	Укупни број запослених код свих чланица: 210	Структура чланица:	Капацитети чланица:
Промена у односу на прошлу годину:	Промена у односу на прошлу годину: -8	Предузетници: 10	Број чланица које имају интернет страницу: 12
-1		микро предузећа: 5	
		мала предузећа: 6	

Пројекти кластера

Кластер није учествовао на пројектима

Кластер “Netwood”

Основне информације:

Адреса:	Директор: Благоје Васиљевић	Особа за контакт:
Краља Петра I 22	063 602 269	
34000 Крагујевац	office@blazeks.rs	
034 370 320		

Година оснивања: 2007	Оснивачи кластера:
Правна форма: Удружење грађана	Број оснивача: 10
	Број предузећа оснивача: 5
Тип кластера:	Доминантни сектор предузећа: производња намештаја
Сектор: производња намештаја	Број институција за подршку: 3
Тип делатности: производни	Доминантни сектор институција:

Стратешки правци кластера

Визија: Визија је да повеже предузећа из сектора са територије региона у иновативну мрежу која ће створити услове за унапређење сарадње, подизање нивоа знања и конкурентности. Кластер тежи да постане регионални лидер у производњи намештаја. Обзиром на географски положај као и оријентацију Републике Србије ка европским и другим регионалним интеграцијама, кластер прати овај интеграцијски процес.

Мисија: Сврха постојања, рада и развоја кластера је задовољење потреба потенцијалних купаца кроз сигурно и редовно снабдевање намештајем високог квалитета. Мисија је обезбеђивање квалитетног производа који је усаглашен са савременим стандардима енергије, екологије и заштите животне средине који задовољава кориснике.

Стратешки циљеви: успешно тржишно позиционирање, повећање продаје и профита, јачање позиција на међународном тржишту

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (3 жене)	Број запослених са факултетом: 4 (3 жене)
	Структура стручног кадра: економисти

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 11м ²	Број рачунара: 1	не постоји	нема
Број канцеларија: 1	Број штампача: 1		
Сала за састнаке: постоји	Презентациона опрема: не		
	Интернет:		

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
податак није достављен	Приходи од чланарине:	податак није достављен
	Месечни износ чланарине: није дефинисана	
	Остали подаци о изворима финансирања нису достављени	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Посете сајмовима (5)	Испитивање тржишта (5)	Иновације (5)	Заједнички развој производа (5)
Тренинзи и обуке (5)	Организовање конференција и семинара (5)	Опште административне услуге (5)	

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 5	Укупни број запослених код свих чланица: <100	Структура чланица: Предузетници: 2 микро предузећа: 2 мала предузећа: 1	Капацитети чланица: Број чланица које имају интернет страницу: 5
Промена у односу на прошлу годину: нема	Промена у односу на прошлу годину: нема		

Пројекти кластера

Кластер није учествовао на пројектима

Регионални аутомобилски кластер Централне Србије

Основне информације:

Адреса: Др Зорана Ђинђића 10/IV
34000 Крагујевац
034 334432
autoclusterCS@rpk.kg.co.rs

Директор: Драган Беговић
065 564 22 89

Особа за контакт: Саша Ђурчић, пројект менаџер
scurcic@rpk.kg.co.rs:

Година оснивања: 2010

Правна форма: Удружење

Тип кластера:

Сектор: аутоиндустрија

Тип делатности: мешовити

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 22

Број предузећа оснивача: 13

Доминантни сектор предузећа: Аутоиндустрија

Број институција за подршку: 9

Доминантни сектор институција: Пословна удружења

Стратешки правци кластера

Визија: није достављено

Мисија: није достављено

Стратешки циљеви: није достављено

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: нема

Број запослених са факултетом: нема

Број стално запослених: нема

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 100м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 2

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет: АДСЛ

Бизнис план:

не постоји

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Извори финансирања у 2010:

податак није достављен

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг

Тренинзи и обуке

Посете сајмовима

Организовање конференција и семинара

Заједничко оглашавање

Развој људских ресурса

Чланице кластера:

Укупни број чланова:
28

Укупни број запослених код свих чланица: 6.620

Структура чланица:

Предузетници:
микро предузећа: 1
мала предузећа: 6
средња предузећа: 8
велика предузећа: 4

Капацитети чланица:

Укупан промет у 2010:
13.092.697.000
Укупан извоз у 2010:
32.954.412,00 USD
Број чланица које имају интернет страницу: 26

Пројекти кластера

Нису достављени подаци о учешћу кластера на пројектима

Кластер произвођача цвећа Шумадијски цвет

Основне информације:

Адреса: Михаила Пупина 2
34000 Крагујевац
034 302 706
sumadijskicvet@gmail.com
www.sumadijskicvet.com

Директор: Симон Зечевић
063 776 04 80

Особа за контакт:

Година оснивања: 1996

Правна форма: Удружење грађана

Тип кластера:
Сектор: цвећарство
Тип делатности: мешовити

Оснивачи кластера:
Број оснивача: 3
Број предузећа оснивача: 3
Доминантни сектор предузећа: цвећарство
Број институција за подршку: 4
Доминантни сектор институција: пољопривреда, систем квалитета

Стратешки правци кластера

Визија: није достављено
Мисија: није достављено
Стратешки циљеви: није достављено

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:
Број запослених: 7 (4 жене)
Број стално запослених: 1 (0 жена)

Број запослених са факултетом: 6 (4 жене)

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 20м ²	Број рачунара: 1	Постоји бизнис план за период 2010.-2013.	нема
Број канцеларија: 2	Број штампача: 1		
Сала за састаке: не постоји	Презентациона опрема: не		
	Интернет: АДСЛ		

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010: 7.800.000	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
	Приходи од чланарине: 2.000.000 Месечни износ чланарине: 21.000 Процент наплате чланарине: 98% Приходи од додатних услуга: 1.000.000 - Набавка репроматеријала: 500.000 - Продаја: 400.000 - Остало 100.000 Остале дотације (MEPP): 800.000	Плате: 500.000 Оперативни трошкови: 500.000 Програмски трошкови: 300.000 Инвестиције: 3.000.000 Остало (разне активности): 700.000

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (30)	Посете сајмовима (50)	Заједничко оглашавање (50)	Испитивање тржишта (60)
Иновације (70)	Заједнички развој производа (100)	Заједничка набавка репроматеријала (100)	Тренинзи и обуке (50)
Организовање конференција и семинара (40)	Услуге финансијског пословања (10)	Услуге правног пословања (5)	Опште административне услуге (20)

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 170	Укупни број запослених код свих чланица: 800	Структура чланица: Предузетници: 125 микро предузећа: 120 мала предузећа: 5 Број страних предузећа: 2	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 150,000,000 Укупан извоз у 2010: 5% Број чланица које имају интернет страницу: 25%
Промена у односу на прошлу годину: +20	Промена у односу на прошлу годину: +50		

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

**УДРУЖЕЊЕ - КЛАСТЕР МЕДИЦИНСКОГ И ЗДРАВСТВЕНОГ
ТУРИЗМА**

Основне информације:

Адреса: Булевар српских ратника 11
36210 Врњачка Бања
036 611 151
klaster.mzt@vrnjcispa.rs

Директор: Мр Др Дејан Станојевић

Особа за контакт: Божидар Вучковић

Година оснивања: 2011

Правна форма: Удружење грађана

Оснивачи кластера:
Број оснивача: 5

Тип кластера: Број предузећа оснивача: 5

Сектор: Медицински и здравствени туризам
Доминантни сектор предузећа: није достављено

Тип делатности: услужни
Број институција за подршку: није достављено
Доминантни сектор институција: није достављено

Стратешки правци кластера

Визија: Квалитет пружања медицинских и здравствених услуга према стандардима ЕУ

Мисија: Унапређење и континуирани развој квалитета производа и услуга према стандардима ЕУ

Стратешки циљеви: Повећање нивоа услуга

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 1 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (1 жена)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Структура стручног кадра: дипломирани правник

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 21м ²	Број рачунара: 1		
Број канцеларија: 1	Број штампача: 1		
Сала за састнаке: не постоји	Презентациона опрема: не		
	Интернет: АДСЛ		

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
податак није достављен	податак није достављен	податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Заједничко оглашавање	Испитивање тржишта
Лобирање и јавно заступање	Развој људских ресурса	Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара
Студијске посете			

Чланице кластера:

Укупни број чланова: податак није достављен	Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен	Структура чланица: податак није достављен	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 2.040.708.000 Укупан извоз у 2010: 20.230.000
--	--	--	--

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Оперативни трошкови канцеларије кластера	Улога: Водећа улога	Буџет:	Донатор:
Назив Пројекта: Трошкови организације Удружења-кластера	Улога: Водећа улога	Буџет:	Донатор:

Кластери у Региону Јужне и Источне Србије

Нишки кластер напредних технологија (НИ ЦАТ)

Основне информације:

Адреса: Булевар цара Константина 80 86
18000 Ниш
www.ni-cat.org

Директор: Горан Младеновић
+381 (0)63 670 437
goran.mladenovic@ni-cat.org

Особа за контакт:

Година оснивања: 2011

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 19
Број предузећа оснивача: 19

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: електроника

Сектор:

Број институција за подршку: 5

Тип делатности: мешовити

Доминантни сектор институција: факултети, институције за подршку привреди

Стратешки правци кластера

Визија: - повећање вредности и обима промета чланица кластера на домаћем и међународном тржишту

- Јачање капацитета предузећа за технолошки развој и иновације и развој нових технолошких производа и услуга

- Промовисање града Ниша као повољне локације за пословање у области напредних технологија

Мисија: Повећање финансијске добити за чланице, умрежавање и повећање видљивости, повећање обучености, информисање, остваривање утицаја кроз лобирање и адвокати

Стратешки циљеви: Тренутно их развијају

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 1 (0 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (0 жена)

Број стално запослених: 1 (0 жена)

Структура стручног кадра: менаџер

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 10м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 1

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет:

Бизнис план:

Постоји бизнис план за 2011. годину

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине:

Месечни износ чланарине: 60 Еур

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Заједничко оглашавање	Иновације
Заједнички развој производа	Развој људских ресурса	Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара
Студијске посете	Лобирање и јавно заступање		

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 19	Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен	Структура чланица: Предузетници: микро предузећа: 8 мала предузећа: 8 средња предузећа: 3	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 10 мил. еур Укупан извоз у 2010: 3,5 мил. еур Број чланица које имају интернет страницу: 19
-----------------------------------	---	--	--

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

Грађевински кластер ДУНЂЕР

Основне информације:

Адреса:	Директор: Биљана Аврамовић	Особа за контакт:
Рајићева 30А	062 251 812	тел:
18000 Ниш	biljana.avramovic@yahoo.com	е-маил:
018 522 812		
klasterdundjer@yahoo.com		
www.dundjer.co.rs		

Година оснивања: 2008

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 13

Број предузећа оснивача: 13

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: грађевински сектор

Сектор: грађевински

Број институција за подршку: 3

Тип делатности: Услужни, научно-технолошки

Доминантни сектор институција: академске институције

Стратешки правци кластера

Визија: да поврати конкурентност грађевинског сектора у нишком региону кроз унапређивање пословања

Мисија: да усмеравањем на развој, истраживање и примену иновација у процесу градње кроз примене нових материјала (путем низа радионица, обука и тренинга за развој људских ресурса,) припреми српски грађевински сектор за успешан излазак на тржиште ЕУ.

Стратешки циљеви:

1. управљање енергетском ефикасношћу зграде,
2. израда енергетског пасоша зграде (процена енергетског биланса зграда),
3. обновљиви извори енергије са посебним освртом на соларну енергију,
4. израда методологије у успостављању ЕУ стандарда квалитета зграда
5. управљање контролом квалитета воде
6. Увођење стандарда у пословање (ИСО 9001,18001)
7. Управљање пројектима (МС Пројект)
8. Ентерприсе Ресоурце Планинг (ЕРП)
9. Међународни стандарди уговарања у грађевинарству (ФИДИЦ)
10. Процена ризика (РИСК АССЕССМЕНТ)
11. Уградња информационих система у зграде (БИМ)

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 5 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 5 (1 жена)

Број стално запослених: 0 (0 жена)

Структура стручног кадра: ВСС, Доктори наука

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 100јм ²	Број рачунара: 15	Не постоји	Microsoft partner (MAPS), SMA certified training center, BuildingSMART certified training center, Nemetschek certified training center, certified representative ITALIANA MEMBRANE, Autodesk certified training center
Број канцеларија: 2	Број штампача: 5		
Сала за састнаке: постоји	Презентациона опрема: да		

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
Годишњи буџет за 2010: податак није достављен	Приходи од чланарине:	Плате: податак није достављен
	Месечни износ чланарине:	Оперативни трошкови: 1.200.000
	Процент наплате чланарине: %	Програмски трошкови: 2.000.000
	Приходи од додатних услуга:	Инвестиције: 2.000.000
	Дотације оснивача: 5.000.000	
	Остале дотације (СМА, Немачка): 200.000	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (3)	Посете сајмовима (3)	Иновације (8)	Заједнички развој производа (8)
Развој људских ресурса (30)	Тренинзи и обуке (20)	Организовање конференција и семинара (30)	Лобирање и јавно заступање (3)
Студијске посете (3)			

Чланице кластера:

		Структура чланица:	Капацитети чланица:
Укупни број чланова: 89	Укупни број запослених код свих чланица: 2.497	Предузетници: 16 микро предузећа: 66 средња предузећа: 7	Укупан промет у 2010: 15 милиона евра Укупан извоз у 2010: 1 милион евра Укупан износ инвестиција: 7,6 милиона динара Укупан број иновација: 5 Број чланица које имају интернет страницу: 60
Промена у односу на прошлу годину: 85	Промена у односу на прошлу годину: 2.250		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Почетне иницијативе за оснивање кластера	Улога: Водећа улога	Буџет: 2 милиона динара	Донатор: Министарство економије и регионалног развоја
Назив Пројекта: Техничко-технолошки развој кластера кроз развој људских ресурса путем обједињених едукација	Улога: Водећа улога	Буџет: 12 милиона динара	Донатор: Министарство економије и регионалног развоја
Назив Пројекта: Интернационализација кластера кроз стипендирање младих стручњака и трансфер ноу хау	Улога: Водећа улога	Буџет: 11 милиона динара	Донатор: Рур Универзитет Бохум, Немачка, Остин Универзитет Тексас, САД

Удружење за заштиту кластера „опека – brick“

Основне информације:

Адреса: Мокрањчева 79/2
18000 Ниш
063 402 221
sigmaing@sbb.rs
www.sigmaing.rs

Директор: Драган Гроздановић

Особа за контакт:

Година оснивања: 2008

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење правних лица

Број оснивача: 12

Број предузећа оснивача: 12

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа: грађевинарство - високоградња

Сектор: грађевинарство - високоградња

Број институција за подршку: 7

Тип делатности: Услужни, производни

Доминантни сектор институција: грађевинарство

Стратешки правци кластера

Визија: Јако удружење, стручно и кадровски оспособљено за велике пројекте

Мисија: Побољшање услова пословања на свим нивоима за чланице кластера

Стратешки циљеви: Носиоц послова у региону и републици

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 1 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (1 жена)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Структура стручног кадра: дипл. инж. грађ.

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 30м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 1

Број штампача: 1

Презентациона опрема: не

Интернет:

Бизнис план:

Постоји / не постоји

унети временски период Б. плана

Стандарди и сертификати:

Поједине чланице кластера поседују ИССО 9001

Финансијски капацитети (у дин):

Годишњи буџет за 2010:
400.000

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: 145.000

Месечни износ чланарине: 1.500

Процент наплате чланарине: 75%

Приходи од додатних услуга:

Дотације оснивача: 155.000,00

Остале дотације (НАРР): 220.000

Структура трошкова у 2010:

Плате: износ

Оперативни трошкови: 25.000

Програмски трошкови: 400.000

Инвестиције: износ

Остало (навести): износ

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Посете сајмовима	Испитивање тржишта	Заједничка набавка репроматеријала	Развој људских ресурса
Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара	Студијске посете	Лобирање и правно заступање

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 20	Укупни број запослених код свих чланица: 263	Структура чланица: Предузетници: 5 микро предузећа: 8 мала предузећа: 6 средња предузећа: 1	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 1.489.085.000 Укупан извоз у 2010: 0 Укупан износ инвестиција: 250.000.000 Број чланица које имају интернет страницу: 10
Промена у односу на прошлу годину: 3	Промена у односу на прошлу годину: 29		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Пројекат НАРР-а за развој удружења у 2010. години	Улога: Водећа улога	Буџет: 220.000	Донатор: НАРР
--	----------------------------	-----------------------	----------------------

Српски кластер намештаја

Основне информације:

Адреса:

Александра Медведева 14
18000 Ниш
063 402 442

**Директор: Милица
Димитријевић**

Особа за контакт:

Година оснивања: 2011

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење

Број оснивача: 17

Тип кластера:

Број предузећа оснивача: 14

Сектор:

Доминантни сектор предузећа: производња намештаја

Тип делатности: производни

Број институција за подршку: 3

Доминантни сектор институција: научно-истраживачке

Стратешки правци кластера

Визија: Стварање и развој брэнда „НОВИ СРПСКИ НАМЕШТАЈ“ и његова промоција на националном и интернационалном нивоу

Мисија: Јачање улоге и утицаја српске дрвне индустрије за подстицање опште конкурентности српске економије

Стратешки циљеви:

1. Подизање капацитета
2. Развој конкурентности: маркетинг, продуктивност, дизајн
3. Развој људских ресурса
4. Умрежавање и развој партнерства

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 2 (2 жене)

Број запослених са факултетом: 2 (2 жена)

Број стално запослених: 0 (0 жена)

Структура стручног кадра:

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: 8м²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: не постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: 0

Број штампача: 0

Презентациона опрема: не

Интернет: мобилни интернет

Бизнис план:

не постоји

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: износ

Месечни износ чланарине: 65 Еур

Процент наплате чланарине: 90%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Кластер је основан 2011. г. и до сад није пружао никакве услуге

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 17	Укупни број запослених код свих чланица: 613	Структура чланица:	Капацитети чланица:
	Промена у односу на прошлу годину: +56	Предузетници: 4 микро предузећа: 7 мала предузећа: 4 средња предузећа: 2	Укупан промет у 2010: 870.587.138 Укупан извоз у 2010: 541.242.181 Број чланица које имају интернет страницу: 16

Пројекти кластера

Назив Пројекта: СИЕПА – одлазак на сајам

Улога: Водећа улога

Буџет: 20.000 Еур

Донатор: СИЕПА

Туристички кластер југоисточне Србије Стара планина

Основне информације:

Адреса: Књаза Милоша 56 19350 Књажевац 063 478 579 klasterstaroplanina@gmail.com	Директор:	Особа за контакт: Славиша Ранђеловић, председник кластера тел: е-маил:
---	------------------	--

Година оснивања: 2010	Оснивачи кластера:
Правна форма: Кластер	Број оснивача: 13 Број предузећа оснивача: 10
Тип кластера:	Доминантни сектор предузећа: 3
Сектор: Туризам	Број институција за подршку: 3
Тип делатности: Услужни, мешовити	Доминантни сектор институција: 2

Стратешки правци кластера

Визија: Стварање пожељније туристичке дестинације од југоисточне Србије уз повећање економске користи чланова кластера

Мисија: Стварање стратешког партнерства међу члановима кластера у циљу стварања аутентичног регионалног туристичког производа

Стратешки циљеви: Подизање нивоа квалитета услуга

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 10 (5 жена)	Број запослених са факултетом: 3 (3 жене)
Број стално запослених: 0 (0 жена)	Структура стручног кадра:

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
Укупна површина: 12м ²	Број рачунара: 1	не постоји	нема
Број канцеларија: 1	Број штампача: 1		
Сала за састнаке: не постоји	Презентациона опрема: не		
	Интернет: АДСЛ		

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
Приходи од чланарине: износ	податак није достављен
Годишњи буџет за 2010:	Месечни износ чланарине: 50
податак није достављен	Процент наплате чланарине: 15%
	Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг	Посете сајмовима	Заједнички развој производа	Развој људских ресурса
Тренинзи и обуке	Организовање конференција и семинара	Студијске посете	

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 25	Укупни број запослених код свих чланица: 75	Структура чланица: Предузетници: 15 микро предузећа: 7	Капацитети чланица: подаци нису достављени
Промена у односу на прошлу годину: 12	Промена у односу на прошлу годину: 50		

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

Агро start up кластер

Основне информације:

Адреса:

Добрчка 2
18000 Ниш
018 522 120

info@clusterhouse.rs

www.agrostartup.com

Година оснивања: 2009

Правна форма: Удружење грађана

Директор: Драгољуб Пешић

Оснивачи кластера:

Подаци нису достављени

Особа за контакт: Јелена Вучковић,
кластер фацитатор
jelena@clusterhouse.rs

Тип кластера:

Сектор: пољопривреда

Тип делатности: мешовити

Стратешки правци кластера

Визија: Лидер у подршци креирању одрживих предузетничких послова - мреже предузећа за производњу и прераду пољопривредних производа и здраве хране

Мисија: Залагање за обезбеђење бољег пословног окружења чланицама кластера у процесу јачања конкурентности и остваривању профитабилног позиционирања на домаћем и иностраном тржишту.

Стратешки циљеви: развој мреже чланица; иновације и трансфер технологије и know how; организација и учешће на радионицама, стручним скуповима, семинарима, саветовањима, сајмовима и сл. са циљем јачања капацитета менаџмента и чланица; унапређење и развој агросектора у региону; пословно повезивање са кластерима у окружењу; информисање чланства о јавним позивима и тендерима; сарадња са пословним субјектима, државним и научним институцијама, школама, стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве унапређењем предузетништва

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 1 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (1 жена)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Структура стручног кадра:

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

податак није достављен

Технички капацитети:

податак није достављен

Бизнис план:

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: износ

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Месечни износ чланарине: 1000

Процент наплате чланарине: 68%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг

Организовање конференција и семинара

Посете сајмовима

Студијске посете

Заједничко оглашавање

Услуге правног пословања

Тренинзи и обуке

Лобирање и јавно заступање

Чланице кластера:

Укупни број чланова:
37

Укупни број запослених код свих чланица: 239

Структура чланица:
податак није достављен

Капацитети чланица:

Укупан промет у 2010:
7,5 милиона евра

Укупан извоз у 2010:
4,200,000 динара

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

Грађевински start up кластер

Основне информације:

Адреса:

Добричка 2
18000 Ниш
018 522 120
info@startupclusters.co.rs
www.constuctioncluster.com

Директор: Ивана Лукић

Особа за контакт: Јасна Стевовић,
председник Start up савеза
060 75 075 63
jasna.stevovic@yahoo.com

Година оснивања: 2009

Правна форма:

Тип кластера:

Сектор: грађевински
Тип делатности: услужни

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 9
Број предузећа оснивача: 9
Доминантни сектор предузећа: грађевински
Број институција за подршку: 3
Доминантни сектор институција: образовани

Стратешки правци кластера

Визија: податак није достављен

Мисија: податак није достављен

Стратешки циљеви: податак није достављен

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 4 (2 жене)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 4 (2 жене)

Структура стручног кадра: економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Број канцеларија: 1
Сала за састанке: не постоји

Технички капацитети:

податак није достављен

Бизнис план:

Постоји
годишњи
акциони план

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине:

Месечни износ чланарине: 5.000

Процент наплате чланарине: 20%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (30)	Посете сајмовима (30)	Заједничко оглашавање (30)	Испитивање тржишта (30)
Иновације (30)	Развој људских ресурса (30)	Тренинзи и обуке (30)	Организовање конференција и семинара (30)
Студијске посете (30)	Лобирање и јавно заступање (број чланица)		

Чланице кластера:

Укупни број чланова: податак није достављен	Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен	Структура чланица: податак није достављен	Капацитети чланица: податак није достављен
--	--	--	---

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

Удружење MEDICAL START UP

Основне информације:

Адреса:

Добричка 2

18000 Ниш

018 522 120

info@clusterhouse.rs

www.medicstartup.rs

Година оснивања:

Правна форма: Д.О.О.

Директор: Слађана Вучковић

Особа за контакт: Невена Станисављевић

nevena@clusterhouse.rs

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 10

Број предузећа оснивача: 10

Доминантни сектор предузећа: медицински

Број институција за подршку: 3

Доминантни сектор институција: образовни

Тип кластера:

Сектор: медицина

Тип делатности: услужни

Стратешки правци кластера

Визија: Лидер у поршци, креирању одрживих предузетничких послова у области пружања медицинских услуга.

Мисија: Залагање за обезбеђење бољег пословног окружења чланицама кластер у процесу јачања конкурентности и остваривању профитабилног позиционирања на домаћем и иностраном тржишту.

Стратешки циљеви: Залагање за обезбеђење бољег пословног окружења чланицама кластер у процесу јачања Изградња заједничке визије кластера, успостављање и развој мреже чланица, Иновације и трансфер *know how*, Организација и учешће на радионицама и стручним скуповима, Информисање чланства о јавним позивима и тендерима, Сарадња са научним и државним институцијама.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 1 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (1 жена)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Структура стручног кадра: економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

Укупна површина: бројм²

Број канцеларија: 1

Сала за састнаке: постоји

Технички капацитети:

Број рачунара: број

Број штампача: број

Презентациона опрема: да/не

Интернет: тип конекције

Бизнис план:

Постоји годишњи акциони план

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине: износ

Месечни износ чланарине: 500

Процент наплате чланарине: 100%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (10)	Посете сајмовима (10)	Заједничко оглашавање (10)	Развој људских ресурса (10)
Тренинзи и обуке (10)	Организовање конференција и семинара (10)	Студијске посете (10)	

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 23	Укупни број запослених код свих чланица: 56	Структура чланица: Предузетници: 13 микро предузећа: 7	Капацитети чланица: Укупан промет у 2010: 60.000.000 Укупан извоз у 2010: 0 Број чланица које имају интернет страницу: 15
Промена у односу на прошлу годину: 0	Промена у односу на прошлу годину: 0		

Пројекти кластера

Назив Пројекта: Рано откривање обољења простате у популацији мушкараца старијих од 50 година на територији града Ниша	Улога: Водећа улога	Буџет: 234.500,00	Донатор: Министарство здравља
Назив Пројекта: Гојазност – превенција и лечење	Улога: Водећа улога	Буџет: 100.000,00	Донатор: сопствена средства

Текстилни start up кластер

Основне информације:

Адреса: Добричка 2
18000 Ниш
018 522 120
info@clusterhouse.rs
www.textilestartup.com

Директор: Милош Стевић

Особа за контакт: Вучковић Јелена,
кластер фасилитатор
jelena@clusterhouse.rs

Година оснивања: 2009

Оснивачи кластера:

Правна форма: Удружење грађана

Број оснивача: 12

Број предузећа оснивача: 9

Тип кластера:

Доминантни сектор предузећа:

Сектор:

Број институција за подршку: 3

Тип делатности: мешовити

Доминантни сектор институција:

Стратешки правци кластера

Визија: јачање мреже чланица кластера до прерастања у иновативну организацију, која ће бити темељ за даље пословно повезивање чланица и трансфер савремених научно-технолошких сазнања, са циљем остваривања веће конкурентности и профита чланица кластера

Мисија: залагање за обезбеђење бољег пословног окружења чланицама кластера у процесу јачања конкурентности и остваривању профитабилног позиционирања на домаћем и страном тржишту

Стратешки циљеви: развој мреже чланица, иновације и развој технологије, организација и учешће на радионицама, стручним скуповима, сајмовима, унапређење и развој текстилне индустрије у региону, информисање чланства о јавним позивима и тендерима, сарадња са научним и државним институцијама у земљи и иностранству које се баве унапређењем предузетништва

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: нема

Број запослених са факултетом: нема

Број стално запослених: нема

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:	Технички капацитети:	Бизнис план:	Стандарди и сертификати:
	податак није достављен	податак није достављен	податак није достављен

Финансијски капацитети (у дин):

	Извори финансирања у 2010:	Структура трошкова у 2010:
Годишњи буџет за 2010:	Приходи од чланарине:	податак није достављен
податак није достављен	Месечни износ чланарине: 1.000	
	Остали подаци о изворима финансирања нису достављени	

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг	Посете	Заједничко оглашавање	Испитивање тржишта
Заједничка набавка репроматеријала	Тренинзи и обуке	Студијске посете	Лобирање и јавно заступање

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 30	Укупни број запослених код свих чланица: податак није достављен	Структура чланица: микро предузећа: углавном	Капацитети чланица: податак није достављен
--------------------------------	---	--	--

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

START UP КЛАСТЕР УСЛУГА

Основне информације:

Адреса: Директор: Зоран Милутиновић **Особа за контакт:** Невена Станисављевић
 Добричка 2
 18000 Ниш
 018 522 120
 info@clusterhouse.rs
 nevena@clusterhouse.rs

Година оснивања:

Правна форма: Д.О.О.

Оснивачи кластера:

Број оснивача: 9
 Број предузећа оснивача: 9
 Доминантни сектор предузећа: услуге
 Број институција за подршку: 3
 Доминантни сектор институција: образовање

Тип кластера:

Сектор: услуге

Тип делатности:

Стратешки правци кластера

Визија: Лидер у поршци, креирању одрживих предузетничких послова у области пружања услуга

Мисија: Залагање за обезбеђење бољег пословног окружења чланицама кластер у процесу јачања конкурентности и остваривању профитабилног позиционирања на домаћем и иностраном тржишту.

Стратешки циљеви: Изградња заједничке визије кластера, успостављање и развој мреже чланица, Иновације и трансфер “know how”, Организација и учешће на радионицама и стручним скуповима, Информисање чланства о јавним позивима и тендерима, Сарадња са научиним и државним институцијама.

Организациони и финансијски капацитети кластера

Људски ресурси:

Број запослених: 1 (1 жена)

Број стално запослених: 1 (1 жена)

Број запослених са факултетом: 1 (број жена)

Структура стручног кадра: економиста

Пословни капацитети:

Канцеларијски простор:

податак није достављен

Технички капацитети:

податак није достављен

Бизнис план:

Постоји
 годишњи
 акциони план

Стандарди и сертификати:

нема

Финансијски капацитети (у дин):

Извори финансирања у 2010:

Приходи од чланарине:

Месечни износ чланарине: 1.000

Процент наплате чланарине: 100%

Остали подаци о изворима финансирања нису достављени

Структура трошкова у 2010:

податак није достављен

Годишњи буџет за 2010:

податак није достављен

Услужни капацитети инкубатора

Врсте услуга кластера:

Заједнички маркетинг (30)	Заједничко оглашавање (30)	Испитивање тржишта (30)	Иновације (30)
Услуге правног пословања (30)	Развој људских ресурса (30)	Тренинзи и обуке (30)	Организовање конференција и семинара (30)
Студијске посете (30)	Лобирање и јавно заступање (30)		

Чланице кластера:

Укупни број чланова: 46

Укупни број запослених код свих чланица: 150

Структура чланица:

Предузетници: 34
микро предузећа: 12

Капацитети чланица:

Укупан промет у 2010:
50.000.000

Број чланица које имају интернет страницу: 40

Пројекти кластера

Кластер није доставио податке о учешћу на пројектима

Контакт детаљи кластера у Србији

Назив кластера	Седиште	Адреса	Контакт телефон	Мејл	Контакт особа
Кластери у Војводини					
Војвођански ИКТ кластер	Нови Сад	Трг Доситеја Обрадовића 6	021 2100 306	milan.solaja@vojvodinaicstcluster.org	Милан Шолаја, директор
Дунавски туристички кластер Истар 21 Удружење за унапређење сарадње и развој туризма у Подунављу	Нови Сад	Пашићева 7	021 4724 088	office@istar21.rs	Драган Марчета, директор
Кластер зелени сто	Нови Сад	Златиборска 27	064 641 1194	todi77@gmail.com	Гордана Гајић, менаџер
Кластер Натус	Нови Сад				
Кластер креативне индустрије Војводине	Нови Сад				
ВМК Кластер	Темерин	Новосадска 322	021 851518	mirjanagt@vmc.rs	Миријана Раденовић Рагковић, асистент
Кластер МЕМОС, Удружење за унапређење конкурентности металских произвођача	Инђија	Бранка Радичевића 44	022 557 552	office@klaster-memos.org	Миријана Раденовић, Директор кластера
Фонд Туристички кластер Срем	Рума	Насеље Тиволи ЈЗ/1/8	060 475 9999 / 022 475 999	sremtours@nadlanu.com	Душка Давидовић
Кластер произвођача прехрамбених производа Србије - ПОЛУКС	Кикинда	Трг српских добровољаца 17	0230 400 950	klasterpolux@gmail.com	Донка Радовић, заменик председника
Кластер здравственог туризма Војводине	Кањижа	Алеја Кестенова 32	024 876 716, 063 541 034	spaklaster1@gmail.com	
Фонд туристички кластер микрорегије Суботица - Палић	Палић	Кањишки пут 17а	024 602 780	izabellanji@gmail.com	Изабел Лањи Хнис, директор
Асоцијација Fruit Land Serbia	Суботица	Петрефи Шандора 26	063 62 83 62	fruitland@eunet.rs	
Агроиндустрија, Кластер за профитабилну, конкурентну и одрживу конвенционалну и органску производњу хране	Суботица	Трг цара Јована Ненада 15/1	024 554 107, 062 661 049	jadranksmp@yahoo.com	Јадранка Стангић, директор
Био-научни кластер	Суботица	Магије Гупча 14	024 554 498	office@biocluster.rs	Горан Прјевац, менаџер
Кластер "Чари природе"	Суботица				
Кластер "Војласт"	Суботица	Хајдуково			
Кластер транспорта и логистике Војводине	Апатин	Трг српских владара 29	025 773 131	kabinet@soaratin.org	Милан Вучинић, менаџер

Назив кластера	Седиште	Адреса	Контакт телефон	Мејл	Контакт особа
Кластер Сомборски салаши	Сомбор	Бранислава Нушића 13	025 443 088	klaster.t@gmail.com	Бранко Милешевић, координатор развоја кластера
Риђички кластер	Сомбор	Светог Саве 52			Бошко Милић
Кластер сектора поврћа	Сомбор	Стапарски пут бб			Сабина Огњановић
Кластер Е.С.Е (Екоенергија у Србији и Еколошки кластер)	Бачка Топола	Маршала Тита 70			Тибор Лешгар
Фрушкогорски кластер виноградара и винара "Алма Монс" Сремски Карловци	Сремски Карловци	Карловачких Ђака 35			Зоран Кесеровић
Кластер туризма микрорегије Апатин	Апатин	Димитрија Туцовића 33			Свето Бајић
Кластер пољопривреде Пригревица	Апатин	Вука Караџића 2			Војислав Вејин
Кластер за еколошку енергију и еколошку културу "Еопанонија", Нови Сад	Нови Сад	Исе Бајића 6/1			Михаљ Чаки
Кластер Зелена визија - екологија, енергија, економија	Нови Сад	Омладинског Покрета 9			Зоран Стевановић
Кластер произвођача пољопривредне механизације Војводине, Ада	Ада	Лењина 19			Јожеф Калеман
Кластери у Београду					
ИКТ НЕТ	Београд	Краља Милана 4/4	011 2688 641	marina.blagojevic@ict-net.com	Марина Благојевић, директор
Кластер модне и одевне индустрије Србије - ФАЦТС	Београд	Антифашистичке борбе 21з	011 301 8723	fashioncluster@gmail.com	Слађана Милојевић, директор
Српска филмска асоцијација - СФА	Београд	Светогорска 18	011 7151 859	info@filmisrbia.com	Милица Божанић, оперативни менаџер
Аутомобилски кластер Србије - АЦ Србија	Београд	Дечанска 8	062 400086	office@acserbia.org.rs	Игор Вијатов, Директор
Кластер БИПОМ, Балканско-црноморска Индустрија Пољопривредних Машина	Београд	Кнеза Вишеслава 70а	011 254 2158, 064 285 1347	klaster@bipom.org.rs	Миљивој Стојановић, директор
Галениг, Кластер за организовано сакупљање и рециклажу истрошених батерија и акумулатора	Београд	Немањина 4/IV	064 353 5000	info@galenit.org.rs	Небојша Ђорђевић, председник УО

Назив кластера	Седиште	Адреса	Контакт телефон	Мејл	Контакт особа
Кластер медицинског туризма	Београд	Маршала Бирузова 47а		amtsrbija@gmail.com	Славица Гаврић, менаџер кластера
Агенција за дрво, Кластер дрвопрерађивача	Београд	Вилине воде 6	011 339 2473, 2928600	office@agencijazadrvo.rs	Здравко Поповић, директор кластера
Stafits – кластер за ревитализацију стarih заната у Србији	Београд	Сарајевска 85	011 3619 620	vesna.rusic@gmail.com	Весна Русић
Медицински кластер ПРО ВИТА	Београд	Кнез Михајлова 9	064 6688450	suzana.jonev@med-klaster.org	Сузана Јонев, председник
Туристичка трножац иницијатива	Београд	Кнез Михајлова 9	063 410663		Марија Џунић
Удружење за развој иновација у туризму	Београд	Булевар краља Александра 130	011 344 0957	bijana@toptoursad.com	Биљана Радловић, директор
Раb Србија - Биро за радијско оглашавање	Београд	Краља Петра 54	063 240 517	maja@rabsrbija.com	Маја Раковић, директор
Кластер WOOD д.о.о.	Вождовац, Београд	Гарибалдијева 29, Вождовац			Радомир Живановић, Директор
Развојни центар Еко кластер д.о.о Лазаревац	Лазаревац	КОЛУБАРСКИ ТРГ 148			Милован Чанчаревић
Агрокластер Лазаревац	Лазаревац	Шушњарска 68			Драган Аћимовић
Агро кластер Обреновац	Обреновац	КРАЉА АЛЕКСАНДРА I 10Ц	011 8728-246	office@agroklastar.rs	Маја Џицковић
ФЕНИКС - кластер српске ваздухопловне индустрије д.о.о Београд	Београд	Краљице Марије 16			Велибор Вукашиновић
Раковица Агро Кластер	Раковица, Београд	МИШКА КРАЊИЦА 12			Милија Терзић
Кластер Некретнине	Београд	Мите Ракића 16а	063/366-878	klaster.nek@gmail.com	Саша Стефановић и Ненад Ђорђевић
Кластер Baby Beef	Београд	Ресавска 15			Миломир Тошовић
Национални кластер шумарства и блиских сектора	Београд	Кнеза Вишеслава 3			Сима Марковић и Синиша Јовановић
Кластер цвећа Обреновац	Обреновац	КРАЉА АЛЕКСАНДРА I 10Ц	011 8728-246	office@agroklastar.rs	Синиша Лекић и Александар Вранеш
Кластер Veo Food 5	Београд	Рузвелтова 20			Марина Чучковић и Гордана Лазић-Рашовић
Кластер за управљање отпадним возилима “AUTO REC SERBIA”	Чукарица, Београд	Томе Буше 14			Бранислав Пејовић

Назив кластера	Седиште	Адреса	Контакт телефон	Мејл	Контакт особа
Кластер Зелена Комора Србије	Београд	Маршала Толбухина 13-15			Јордан Алексић
Кластер / Српска асоцијација за отпад	Београд	Бањички Венац 22			Драган Станковић
Кластер малих хидроелектрана Србије, Београд	Београд	Сарајевска 11			Саша Миловановић
Кластери у Шумадији и Западној Србији					
Удружење-кластер текстилаца - ЛЗОТЕКС	Лозница	Филипа Кљајића бб	015 891 120	izoteks.srb@gmail.com	Радован Ивановић
Грађевински кластер Шумадије и Поморавља	Крагујевац	Гружанска 17	034 300 411	agem.klaster@yahoo.com	Јелена Бојовић, председник
Регионални аутомобилски кластер Централне Србије	Крагујевац	Др. Зорана Ђинђића 10/IV	034 334432	autoclustercs@rpk.kg.co.rs	Саша Ђурчић, пројект менаџер
Шумадија текстил	Крагујевац	Краља Петра I 22	034 302 701, 302 715, 063 602 269	slogakg@open.elekom.rs, office@sumadijatekstil.rs	Миодраг Илић, заступник
Netwood, Кластер произвођача намештаја	Крагујевац	Краља Петра I 22	034 370 320	office@netwoodcluster.net	Благоје Васиљевић, директор
Шумадијски цвет, Кластер произвођача цвећа	Крагујевац	Михаила Пупина 2	063 776 0480	sumadijskicvet@gmail.com	Симон Зечевић, директор
Фонд Краљевски одмор, Туристички кластер општине Краљево са околином	Краљево	Цара Лазара 49	036 320 600	tvnavigator@gmail.com	Александар Пантелић, директор
Кластер медицинског и здравственог туризма	Врњачка Бања	Булевар српских ратника 11	036 611 151	klaster.mzt@vrmjicispa.rs	Божидар Вучковић
Асоцијација текстилаца Асстех	Нови Пазар	Велка Влаховића бб	020 391 420	info@asstex.org	Елдин Међедовић, председник асоцијације
НИТ кластер	Нови Пазар	Османа Дервишнуровић 33	020 385 822	s.plojovic@uninp.edu.rs	Шемеудин Пљојовић, координатор
Кластер произвођача житарница општине Рача	Рача	Видовданска 2			Добрица Ђорђевић
Кластер произвођача воћа општине Рача	Рача	Видовданска 2			Велибор Петронијевић
Фунги Кластер Шумадије, Јеловик	Аранђеловац	Босута бб, Јеловик			Дејан Комненовић
Кластер ЗЕЛЕНИ НАВИГАТОР Краљево	Краљево	Цара Лазара 61 А			Драган Коловић

Назив кластера	Седиште	Адреса	Контакт телефон	Мејл	Контакт особа
Кластер Био Фоод Органик	Краљево	Олге Милутиновић 6			Далибор Библијакић
Кластери у Јужној и Источној Србији					
Грађевински кластер Дунђер	Ниш	Рајићева 30а	018 522 812	klasterdunjerg@yahoo.com	Биљана Аврамовић, директор
Агро старт уп кластер	Ниш	Добрничка 2	018 522 120		Јелена Вучковић, кластер фасилитатор
Текстилни старт уп кластер	Ниш	Добрничка 2	018 522 120	info@clusterhouse.rs	Јелена Вучковић, кластер фасилитатор
Услуга старт уп	Ниш	Добрничка 2	018 522 120	info@clusterhouse.rs	Славенка Динић, координатор
Грађевински старт уп кластер	Ниш	Добрничка 2	018 522 120	info@startupclusters.co.rs	Јасна Стевовић, председника Старт уп савеза
Удружење за заштиту кластера ОПЕКА БРИЦК	Ниш	Мокрањчева 79/2	063 402221	sigmaing@sbb.rs	Зоран Злагових, менаџер
Медицински старт-уп кластер	Ниш	Добрничка 2	018 522 120	info@clusterhouse.rs	Славенка Динић, координатор
Кластер Ни-кат	Ниш	Булевар Цара Константина 80-86	063 670437	goran.mladenovic@ni-cat.org	Горан Младеновић, менаџер
Кластер рециклажа југ	Ниш	Добрничка 2, 1. спрат, канц 29	063 668 639	office@klaster-reciklazajug.com	Бобан Јанковић, директор
Кластер Сирева ЈУГ	Ниш	Лесковачка 4	064 83 30 260	ivan.pavlovic@gu.ni.rs	Иван Павловић
Туристички кластер југоисточне Србије “Стара планина”	Књажевац	Књаза Милоша 56	063 478 579	klasterstarplanina@gmail.com	Славиша Ранђеловић, председник
Српски кластер намештаја	Ниш	Александра Медведева 14	063 402 442	sfc.cluster@gmail.com	Милица Димитријевић менаџер
Текстилни кластер Нишавског округа	Ниш	ЛЕДИБ Кућа кластера, Добрничка 2/1	018 522 120		
ИМПУЛС Текстилни кластер извозника Југоисточне Србије	Ниш	Добрничка 2	018 510 999, lok. 117	info@textileimpuls.co.rs	Арсеније Митровић - директор
Кластер “Благо источне Србије”, Зајечар	Зајечар	Николе Пашића 37			Драган Станковић

Прилог 4: Листа индустријских зона и паркова у Србији

Градови и општине	Индустријске зоне	Постојећи технолошки паркови	Планирани технолошки паркови	Постојеће слободне зоне	Планиране слободне зоне	Браунфилд локације
Зоне и паркови у Војводини						
Апатин	X				X	X
Кула	X					
Оџаци	X					
Сомбор	X					X
Алибунар	X					
Бела Црква	X					
Вршац		X				X
Ковачица	X					
Ковин	X					
Опово	X					
Панчево	X					X
Пландиште	X					
Бач	X					
Бачка Паланка	X					
Бачки Петровац	X					
Беочин	X					
Бечеј	X					
Врбас	X					X
Жабаљ						
Нови Сад	X		X	X		X
Србобран						
Сремски Карловци						
Темерин	X					
Тител	X					
Ада	X					X
Кањижа	X					X
Кикинда	X					
Нови Кнежевац	X					
Сента	X					X
Чока	X					
Бачка Топола	X					X
Мали Иђош	X					
Суботица	X	X		X		X
Житиште						
Зрењанин	X			X		X
Нова Црња	X					
Нови Бечеј	X					X

Градови и општине	Индустријске зоне	Постојећи технолошки паркови	Планирани технолошки паркови	Постојеће слободне зоне	Планиране слободне зоне	Браунфилд локације
Сечањ	X					
Инђија	X		X			
Ириг	X					
Пећинци	X					
Рума	X					X
Сремска Митровица	X					
Стара Пазова	X					
Шид	X					X
Зоне и паркови у Београду						
Београд	X		X			X
Зоне и паркови у Шумадији и Западној Србији						
Ариље						X
Бајина Башта						
Косјерић						
Нова Варош						
Пожега	X					
Прибој	X					X
Пријеполје	X					X
Сјеница						
Ужице	X				X	X
Чајетина						
Ваљево	X					X
Лајковац	X					
Љиг						
Мионица						
Осечина						
Уб						
Богатић	X					X
Владимирци	X					X
Коцељева	X					
Крупањ						X
Лозница	X					X
Љубовија	X					
Мали Зворник	X					
Шабац	X				X	X
Горњи Милановац						X
Ивањица						
Лучани						
Чачак	X					X
Деспотовац						

Градови и општине	Индустријске зоне	Постојећи технолошки паркови	Планирани технолошки паркови	Постојеће слободне зоне	Планиране слободне зоне	Браунфилд локације
Параћин	X					X
Рековац						
Јагодина	X					X
Свилајнац	X					
Ћуприја	X					X
Александровац						
Врус						X
Варварин	X					X
Крушевац	X					X
Трстеник	X					X
Ћићевац	X					X
Врњачка Бања						
Краљево	X					X
Нови Пазар	X					X
Рашка						X
Тутин	X					
Аранђеловац						
Баточина						X
Кнић						
Крагујевац	X				X	X
Лапово	X					
Рача						X
Топола						
Зоне и паркови у Јужној и Источној Србији						
Бор	X					X
Кладово	X					
Мајданпек	X					
Неготин	X					
Велико Градиште						
Голубац						
Жабари						
Жагубица	X					
Кучево	X					
Мало Црниће	X					
Петровац на Млави						
Пожаревац	X					X
Бољевац						
Зајечар	X					X
Кљажевац	X					X

Градови и општине	Индустријске зоне	Постојећи технолошки паркови	Планирани технолошки паркови	Постојеће слободне зоне	Планиране слободне зоне	Браунфилд локације
Сокобања						X
Бојник						
Власотинце	X					
Лебане						
Лесковац	X					X
Медвеђа						X
Црна Трава						
Алексинач						X
Гацин Хан						
Дољевац						
Мерошина						X
Ражањ						X
Сврљиг						
Ниш	X		X			X
Бабушница						X
Бела Паланка						
Димитровград						
Пирот	X			X		X
Велика Плана	X					X
Смедерево	X					X
Смедеревска Паланка	X					X
Босилеград						
Бујановац	X					X
Владичин Хан	X					X
Врање	X					X
Прешево	X					X
Сурдулица	X					
Трговиште						
Блаце						X
Житорађа						X
Куршумлија	X					X
Прокупље	X					X

Прилог 5: Листа интервјуисаних особа⁷⁶

Име и презиме	Функција	Институција
Ана Жегарац	Помоћник директора	Национална агенција за регионални развој
Милан Шолаја	Кластер менаџер	Војводина ИКТ кластер, Нови Сад
Ђорђе Ђелић	Директор	Бизнис инкубатор Нови Сад
Биљана Марчета	Секретар кластера	Кластер Истар 21, Нови Сад
Јана Радаковић	Секретар	Пословни и иновативни центар Бачки Петровац
Милица Врачарић	Директор	Алма-монс, Нови Сад
Бранислав Малугарски	Директор	МСПП Агенција „СМЕР” Суботица
Горан Пијевац	Менаџер	Био-научни кластер Суботица
Изабел Лањи Хнис	Менаџер	Туристички кластер микрорегије Суботица-Палић, Суботица
Игор Перчић	Председник скупштине кластера	Агро-индустријски кластер, Суботица
Слободан Морача	Директор	Центар за конкурентност и развој кластера, Нови Сад
Оља Петров	Секретар	Слободна зона Зрењанин
Бојан Љутић	Директор	Пословни инкубатор Зрењанин
Зорица Марић	Саветник	Министарство економије и регионалног развоја
Andrej Schafermaker	Тим лидер	ЕУ СЕЦЕП пројекат
Драган Ранковић	Директор	Бизнис иновациони Центар, Крагујевац
Војислав Вељковић	Саветник	
Благоје Васиљевић	Кластер менаџер	Netwood кластер, Крагујевац
Симон Зечевић	Кластер менаџер	Кластер „Шумадијски Цвет”, Крагујевац
Драган Беговић	Кластер менаџер	Регионални аутомобилски кластер Централне Србије, Крагујевац
Саша Ћурђић	Пројектни менаџер	
Миодраг Илић	Кластер менаџер	Кластер „Шумадија Текстил”, Крагујевац
Јасна Стевовић	Менаџер	Савез старт-уп кластера, Ниш
Милан Ранђеловић	Директор	Канцеларија за ЛЕР, Ниш
Бранислав Голубовић	Извршни директор	
Зоран Поповић	Менаџер	Бизнис Инкубатор Центар Ниш
Драгана Вукадиновић	Оперативни менаџер	
Биљана Аврамовић	Кластер менаџер	Грађевински кластер „Дунђер”

76 Поређани према реду одржавања састанака

Име и презиме	Функција	Институција
Александар Милановић	Директор	Бизнис Инкубатор Центар, Прокупље
Иван Стаменковић	Председник Управног одбора кластера	Српски кластер намештаја, Врање
Ивана Стошић	Директор	Бизнис Инкубатор Центар „Јумко”, Врање
Бобан Јанковић	Кластер менаџер	Кластер „Рециклажа Југ”, Ниш
Марина Благојевић	Кластер менаџер	Кластер ИКТ НЕТ, Београд

(Footnotes)

1 Реновирање простора пословног инкубатора у Новом Саду је завршена крајем 2010.г. а инкубатор је почео са радом почетком 2011.г. Донација од 5.000.000 је примљена 30.12.2010.г.

2 Приход од станарине се уплаћује директно на рачун оснивача (локалне самоуправе).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658(497.11)”2011”

МИЈАЧИЋ, Драгиша, 1973-
Анализа стања пословне инфраструктуре у Републици Србији/
Драгиша Мијачић. - Београд:
Национална агенција за регионални развој,
2011 (Београд : Vizartis). - 151 стр. :
граф. прикази, табеле; 30 cm

Тираж 500. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија: стр. 46-47.

ISBN 978-86-84199-31-9

а) Пословна инфраструктура - Србија - 2011
COBISS.SR-ID 188484108

